

แนวทางการบริหารการจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
บัณฑิร บุญมี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา
ธันวาคม 2559

แนวทางการบริหารการจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
บัณฑิร บุญมี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา

ธันวาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการบริหารการจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
บัณฑิร บุญมี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา
ธันวาคม 2559

บัณฑิต บัญญัติ. (2559). แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารและการจัดการศึกษา) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.มิ่งขวัญ คงเจริญ.

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ของอาสาสมัครในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร 6 ด้าน คือ ด้านลักษณะที่ตั้งด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการจัดกิจกรรม ด้านสภาพปัญหา ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านบริหารจัดการ (2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนา บ้านหนังสืออัจฉริยะเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวน 1,162 แห่ง กรุงเทพมหานคร การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้จำนวนกลุ่มโซน เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นส่วนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นเป็นอาสาสมัคร จำนวน 316 คน และมีตัวแทนอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 328 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test F-test และใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่าอาสาสมัคร บ้านหนังสืออัจฉริยะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เป็นผู้ไม่ได้ทำงานประจำ (พ่อบ้าน,แม่บ้าน) มีที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะส่วนใหญ่อยู่ในศูนย์สุขภาพชุมชน บ้านจิตอาสาและบ้านประธานชุมชน บ้านหนังสืออัจฉริยะเป็นที่บ้านหนังสือเชิงรุกที่มีขนาดเล็กสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย เหมาะสำหรับผู้ชมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการซึ่งมีการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในแต่ละด้านดังนี้

ด้านลักษณะที่ตั้ง ควรจัดสถานที่ให้เหมาะกับทุกช่วงวัย จัดบริเวณโดยรอบให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ทัศนียภาพต้องสะอาด เรียบร้อย สวยงาม มีอากาศถ่ายเท เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของคนในชุมชน

ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ อาสาสมัครควรมีความรู้ความสามารถ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ด้านการจัดสรรทรัพยากร ควรมีหนังสือที่เป็นปัจจุบันและควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็กมีการจัดทำงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อวีดิทัศน์ วีซีดี หนังสือที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัย

ด้านสภาพปัญหาการให้บริการ ควรมีการจัดอบรมเพิ่มเติมในด้านการบริการให้กับอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ มีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการให้บริการ

ด้านจัดกิจกรรมควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง และควรมีกิจกรรมของชุมชนทุกรูปแบบ มีการประชาสัมพันธ์ทั้งในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ผ่านสื่อต่างๆ เช่น Website Facebook และ Line เป็นต้น

ด้านบริหารจัดการควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชนส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับทุกช่วงวัย การจัดนิทรรศการหรือบริการหนังสือนอกสถานที่ และควรจัดทำมาตรฐานบ้านหนังสืออัจฉริยะให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งสร้างเครือข่ายเพื่อให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ

GUIDELINES ON THE ADMINISTRATIVE MANAGEMENT OF A SMART BOOK HOUSE
IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
BANNAPORN BUNMEE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Administration and Management Education
at Srinakharinwirot University
December 2016

Bannaporn Bunmee. (2016). **Guidelines on the administrative management of a Smart Book House in Bangkok.** Master thesis, M.Ed. (Administration and Management Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Mingkwan Kongjareon.

The purposes of this study were (1) to investigate the administrative management of Smart Book Houses (SBHs) which have been directed by Non-formal and Information Education (ONIE) in Bangkok in six aspects: location, allocation of resources, activities, obstacles, operations, and management; (2) to provide guidelines for the development of SBH directed by ONIE to facilitate life-long learning. The Participants of this study included one thousand, one hundred and sixty two volunteers working for SBH in Bangkok. They were selected by a cluster sampling method and proportional stratified random sampling. There were three hundred and sixteen and twelve volunteers, representatives of SBH, a total of three hundred and twenty eight. The research instrument was a five point rating scale. The data collected from the investigation were analysed through the use of frequencies, percentage, mean and standard deviation, a t-test, or f-test, and focus group discussions.

The results of the research were as follows:

The results of the investigation of the administrative management of SBHs in Bangkok directed by ONIE revealed that the majority of volunteers are males and unemployed or housekeeper and steward. Most SBHs are located in community health centers, Home Volunteer and houses of the community leaders. SBHs are small-scale, can be easily moved, and are accessible to people in the community. The management of the SBHs can be divided into six main aspects.

Location: SBHs should serve the needs of people of all ages. and providing area for most useful activity. An airy and clean atmosphere was preferred. SBHs should also play a role as learning center for people in the community.

Operations: volunteers should have the potential to manage SBHs and are able to get along well with people in the community.

Allocation of resources: SBHs should offer new books, published in recent years, and have more books for children. A budget for kids. Budget should be allocated for purchasing equipment such as tables, chairs, media, DVDs, VCDs, and books for all ages.

Problems and weaknesses in providing services: Service training sessions for SBH volunteers should be organized and a standard for services should be established.

Activities: SBHs should organize activities regularly to engage users in reading activities. SBHs should also offer a variety of activities and should be promoted by people in the community and neighboring communities through various media, such as websites, such as Facebook, and LINE.

Management: community members should regularly take part in the management of SBHs.

There are some guidelines for developing SBHs run by ONIE to promote life-long learning and to be a learning center for the community. First, SBHs should offer activities which serve the needs of people in the community and they should be appropriate for all ages. Second, an exhibition or onsite book site should also be managed. A standard for SBHs should also be created. Finally, stakeholders should engage and make some contribution to SBH management.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร
ของ
บัณฑิต บุญมี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2559

คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. มิ่งขวัญ คงเจริญ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. มิ่งขวัญ คงเจริญ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วย ความกรุณาอย่างสูงยิ่ง จากอาจารย์ ดร.มิ่งขวัญ คงเจริญ คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาดูแล และแนะนำการจัดทำปริญญานิพนธ์มาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในการทำวิจัย สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา กรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ชนกนารถ บุญวิพัฒน์กุล ที่ให้ความกรุณาเป็นประธาน การสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ เป็นคณะกรรมการสอบเพิ่มเติม และคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านให้ความรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและให้คำปรึกษา แนะนำที่ทำงานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.ดิศกุล เกษมสวัสดิ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่ ศึกษาธิการภาค 1 ดร.คมกฤช จันทรขจร ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาทางไกล ผศ.ศิริศักดิ์ มุสิผล อาจารย์มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ นางวัชรินทร์ โกสินเจริญชัย ข้าราชการครูชำนาญการพิเศษ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ นางสาวนันทฐา มณฑล นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้ความ อนุเคราะห์รับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูและอาสาสมัครบ้านหนังสืออจรรย์ยะ ของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตกรุงเทพมหานครที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย เป็นอย่างดี

สุดท้าย ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายจรัส บุญมี นางราตรี บุญมี นางสาวปัญพพร พจนปัญญา และนางสาวสฤติดาพร คำสวด รวมทั้งเพื่อน พี่ น้อง และหลานๆ ทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจและ สนับสนุนมาโดยตลอด

สำหรับคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบบูชาพระคุณบิดา มารดา คุณครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

บัณฑิต บุญมี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
กรอบแนวคิดในงานวิจัย	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
การศึกษาตามอัธยาศัย	13
การศึกษาตลอดชีวิต	15
แหล่งเรียนรู้	19
บ้านหนังสืออัจฉริยะ	25
การดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร	30
บ้านหนังสือชุมชน	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
3 การดำเนินการวิจัย	46
รูปแบบการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การสร้างเครื่องมือ	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สถิติที่ใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	78
สังเขปการวิจัย	78
สรุปผลการวิจัย	79
อภิปรายผลการวิจัย	85
ข้อเสนอแนะ	89
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	90
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก	97
ภาคผนวก ข	99
ภาคผนวก ค	106
ภาคผนวก ง	119
ภาคผนวก จ	143
ประวัติย่อผู้วิจัย	146

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร	48
2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	58
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของอาสาสมัครต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้าน	61
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร	62
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ	64
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัคร แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านการจัดสรรทรัพยากร	66
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัคร แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ	67
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัคร แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านการจัดกิจกรรม	68
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัคร แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านบริหารจัดการ	69
10 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของอาสาสมัครต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	72

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขต กรุงเทพมหานคร	11
2 โครงสร้างการบริหารงานบ้านหนังสืออัจฉริยะ	29
3 แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ปัญหาด้านวิกฤตทางการศึกษาของประเทศไทยยังคงปรากฏอยู่ถึงการปฏิรูปการศึกษาในรอบแรกแล้ว แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องมีการวางระบบและรากฐานการพัฒนาการศึกษาไทยที่มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวอย่างเป็นระบบ รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา มิได้เป็นการกำหนดจากแกนกลางเท่านั้น และต้องนำเอาบทเรียนการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาใช้มองให้ทะลุถึงรากปัญหาและแนวทางเชิงรุกในการพัฒนาการศึกษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การศึกษาของไทยยังไม่เจริญก้าวหน้า เพราะการศึกษาของไทยไม่มีการลงทุนเหมือนต่างประเทศที่มีการทุ่มทุนโดยไม่เลือกฐานะ ต่างประเทศมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนจะต้องเรียนหมดทุกคน และมีการมอบทุนให้กับผู้เรียนได้เรียนอย่างเต็มที่ โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ดูแล และสนับสนุนอย่างทั่วถึง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2552: ไม่ปรากฏหน้า)

ด้วยสภาพข้อเท็จจริงของปัญหาอุปสรรคการไม่บรรลุผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ผ่านมา และข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในประเด็นเหตุผลความจำเป็นจึงมี กศน. ตำบลเกิดขึ้นยุทธศาสตร์สำคัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่จะใช้ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่ปรากฏในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2552: 18) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือ กศน. ตำบล คือแหล่งเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นในชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและทำงานเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนจริงๆ เพราะสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาสภาพแวดล้อมและปัญหาต่างๆ ทำให้คนต้องหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้อยู่ได้อย่างมีความสุข ตัวบ่งชี้ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ การทำงานของครู การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ กศน. ตำบล การสื่อสารและการประสานงานกับภาคีเครือข่าย รวมถึงการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

ทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ประเด็นทิศทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาควบคู่ไปกับเศรษฐกิจฐานความรู้ซึ่งจะดำเนินการอย่างบูรณาการที่ผ่านมาการพัฒนาประเทศและสังคม ให้ความสำคัญไปทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคม มนุษย์เป็นเพียงปัจจัยการผลิตประเภทหนึ่ง ของระบบเศรษฐกิจในขณะที่ความสามัคคีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ ฯลฯ มีความสำคัญ

ลดลงจึงส่งผลให้สังคมอ่อนแอครอบครัวไม่อบอุ่น ชุมชนไม่เข้มแข็งทำให้ศาสนาเสื่อมลง กรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาเพื่อให้สังคมมั่นคงคือการให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ โดยเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่เกื้อหนุนพัฒนาให้มนุษย์เติบโตได้อย่างดีและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วม โดยภาครัฐต้องเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนชุมชนแก้ไขปัญหาเองควรมีศาสนาและวัฒนธรรมเป็นรากฐานของสังคม การออกแบบสังคม โดยวางเสาเข็มในระดับฐานรากให้เข้มแข็ง โดยการสร้างสังคม/ชุมชนให้ยึดมั่นในคุณค่า/ค่านิยมหลักได้แก่ความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมค่านิยมประชาธิปไตย การเคารพความเห็นที่แตกต่างการเคารพสิทธิเสรีภาพของคนอื่นไม่ละเมิดสิทธิคนอื่น การเคารพกฎหมาย การใช้หลักกฎหมายหรือกติกาสังคมที่เป็นธรรม การสร้างค่านิยม การเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการกระทำและสามารถปรับตัวเองโดยใช้ปัญญาจะเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการรักษาปกป้องระบบสังคมกติกาสังคมที่ต้องสนับสนุนคนดีลงโทษคนไม่ดีและกระบวนการขับเคลื่อนต้องดำเนินการโดย ชุมชนหมู่บ้าน ตำบลเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. จากวิสัยทัศน์. 2550, สู่แผนฯ 11. 2552)

ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อให้พัฒนาไปสู่การเรียนรู้อย่างยั่งยืนนั้นต้องมีการปลูกฝังให้มนุษย์รู้จักการแสวงหาความรู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องให้มนุษย์ทุกคนมีทักษะในการรู้สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองมีความต้องการการศึกษาหาความรู้ค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาสิ่งที่เป็นปัจจุบันและหวัง ถึงความก้าวหน้าต่อไปในอนาคตอันกว้างไกลอย่างยาวนาน โดยการรู้จักใช้เทคโนโลยี เข้ามาผสมผสานให้สอดคล้องกับการศึกษาที่จะทำให้เป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคตแสวงหาความรู้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการพัฒนาคน คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนมีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน ตั้งแต่วัยเด็กและส่งเสริม การเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชนและสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชนและสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาคนไทยให้มีความสามารถในการอ่าน 2) พัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรักการอ่าน 3) สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน

จากหลักยุทธศาสตร์การส่งเสริมการอ่านดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการและ แนวทางการดำเนินงานขึ้น 6 มาตรการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติ ในการดำเนินงานส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ 1) การสร้างนโยบายและการมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริม กระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการอ่าน 2) การสร้างการตระหนักรู้การอ่าน โดย การแสวงหาและสร้างภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อร่วมกันสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่อง การอ่าน 3) การสร้างความเข้มแข็งเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการอ่าน โดย

การรณรงค์การรู้หนังสือพัฒนาความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ ยกระดับห้องสมุด และพัฒนาทรัพยากรการอ่านส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) การสร้างบุคลากรเพื่อส่งเสริมการอ่านโดยการพัฒนางานองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและสื่อการอ่าน การพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์และทักษะความสามารถ 5) การบริหารจัดการทรัพยากรการอ่าน โดยการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการอ่านที่มีคุณภาพอย่างพอเพียง พัฒนาระบบ กลไกสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรการอ่านทั้งระบบ พัฒนาคุณภาพนักเขียน ส่งเสริมนักเขียนรายใหม่ ส่งเสริมการพัฒนาหนังสือดีที่เหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่มวัย อาชีพรวมถึงการพัฒนาเครือข่าย และ 6) การวิจัยและพัฒนาโดยการส่งเสริมการวิจัยเพื่อนำไปสู่การใช้อย่างเป็นรูปธรรมเชื่อมโยงหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงานเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านด้านต่างๆ ส่งเสริมการสำรวจ วิจัยเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลต่างๆ ประกอบกับการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีบริการที่หลากหลายการให้บริการสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เช่น โทรศัพท์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ เพื่อการศึกษา หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ หอกระจายข่าวสื่อพื้นบ้านหรือการจัดแหล่งเรียนรู้ เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์อุทยานการศึกษา สวนสัตว์ แหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเป็นสิ่งที่มียุ่อยู่แล้วในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในมาตรา 6 ที่เน้นย้ำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาในหลายๆ ประเภทได้ (สภาการศึกษา. 2551: 7)

ในอดีตมนุษย์มีการพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อการอยู่รอดในสังคม มนุษย์มีวิวัฒนาการการเรียนรู้ เพื่อที่จะมีชีวิตรอดตามสัญญาณของสิ่งมีชีวิตไปสู่การทำมาหากินยังชีพจนพัฒนาขึ้นเป็นวิถีชีวิตของ ชนเผ่าไทยเริ่มมีการเรียนรู้ที่มีรูปแบบขึ้น เพื่อถ่ายทอดความรู้ค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นต่อไปการเรียนรู้เริ่มจากบ้านจากครอบครัวเรียนรู้ที่จะทำมาหากินเรียนรู้ที่จะอยู่รอดจนวิวัฒนาการไปสู่การเรียนรู้ในวัด ในวัง และในสกุลช่างต่าง ๆ จนก้าวสู่การพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นสากล จึงเริ่มมีโรงเรียนสอนขึ้นมนุษย์มีการเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ คือ การเรียนรู้ที่เป็นทางการมีการจัดระบบการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีหลักสูตร มีสื่อ มีวิธีการ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล จนเป็นในระบบหรือนอกระบบก็ตามเป็นการเรียนรู้ที่สามารถคาดหมายได้วางแผนได้ ส่วนการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการเป็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ไม่ชัดเจนตายตัวเรียนรู้โดยการเลียนแบบ (Animate) เรียนรู้จากการเล่นเรียนรู้จากการสนทนาเรียนรู้จากการเข้าไปสัมผัสเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่อาจคาดหมายได้วางแผนล่วงหน้าได้ไม่แน่นอนเพราะเป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการการจัดการศึกษาเพื่อให้พัฒนาไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนนั้น ต้องมีการปลูกฝังให้มนุษย์รู้จักการแสวงหาความรู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องให้มนุษย์ทุกคนมีทักษะในการรู้

สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองมีความต้องการแสวงหาความรู้ (ชัยศ อัมสุวรรณ. 2550: ไม่ปรากฏหน้า)

จากการศึกษาข้อมูลการใช้ห้องสมุดขนาดเล็กที่สุดในประเทศอเมริกา ซึ่งดำเนินการโดยท้องถิ่น มีการบริหารเชิงรุกของทีมเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุด การสร้างนวัตกรรมที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการของทุกเพศทุกวัย และมีอาสาสมัครช่วยเหลืองานห้องสมุดในประเทศอินเดียมีแนวคิดในการสร้างห้องสมุดเพื่อพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่พร้อมกับการพัฒนาการอ่านและการสร้างนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนด้านการเงินและตอบสนองแนวคิดการเป็นศูนย์ทรัพยากรชุมชนเป็นวัสดุการศึกษาตลอดชีวิต โดยเป็นสถาบันการศึกษาท้องถิ่นสนับสนุนโอกาสทางการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่วนห้องสมุดชุมชนในแอฟริกาใต้ เป็นห้องสมุดชุมชนซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของความหวังในประเทศที่ประชาชนมีความยากจนใช้ที่อยู่อาศัยลี้ภัยคุกคามจากอาชญากร และประวัติศาสตร์ทางการเมืองส่วนในประเทศสิงคโปร์ห้องสมุดจะมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของผู้ใช้บริการและปัจจุบันในประเทศญี่ปุ่นมีห้องชุมชนสำหรับเด็กในบ้านส่วนตัววัดและโบสถ์เป็นจำนวนกว่า 4,000 แห่งทั่วประเทศการดำเนินชีวิตที่ดำเนินการโดยท้องถิ่นและมีการบริหารจัดการ โดยบุคคลภายในท้องถิ่นอาสาสมัครให้การช่วยเหลืองานห้องสมุด งบประมาณมาจากการระดมทุนจากรัฐบาลท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการจัดการศึกษาหรือแหล่งทุนที่เห็นความสำคัญของการมีห้องสมุดในชุมชน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง (ห้องสมุดชุมชน ณ เมืองสิงคโปร์. 2009: บทคัดย่อ)

สำหรับแนวคิดและหลักการในการสร้างห้องสมุดชุมชนในประเทศไทยนั้นมาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในมาตรา 16 , 17 และ 18 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางสารสนเทศและการเรียนรู้ ศูนย์บริการทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตรวมทั้งเป็นศูนย์รวมแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความพยายามในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มาจากองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น สมาคมไทยสร้างสรรค์ มูลนิธิบ้านนกขมิ้นมูลนิธิห้องสมุดครอบครัวในส่วน of ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ศูนย์การเรียนรู้ ICTชุมชน โดยได้รับงบประมาณในการก่อสร้างจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้จะต้องอาศัยการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีการจัดการความรู้ภายในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ชุมชนเป็นชุมชนแบบพึ่งตนเองอันเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนและห้องสมุดจะเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มใน

สังคมอีกทั้งมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดการจัดการความรู้เกิดขึ้นในชุมชนได้อีกทางหนึ่งอีกด้วย (รายงานผลการประชุมสัมมนาเป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น. 2551: ไม่ปรากฏหน้า)

จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องห้องสมุดในประเทศไทยมีผู้ทำการวิจัยไว้หลายเรื่องด้วยกัน อาทิ เช่น การประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย (ชุดิมา สัจจามันท์ และคณะ. 2550: บทคัดย่อ) พบว่าห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานของคณะวิจัยสาเหตุสำคัญเพราะขาดการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ องค์ประกอบรองลงมาที่ทำให้ห้องสมุดประชาชนตกเกณฑ์มาตรฐานคือเรื่องการประชุมสัมพันธ์ ไม่สามารถสื่อสารให้ผู้ให้บริการที่พบว่ามิอะไรให้บริการบ้างในห้องสมุดของตน ปัจจัยที่ส่งผลให้ห้องสมุดไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมาจากหลายประเด็นด้วยกัน เช่น งบประมาณ บุคลากร การประชาสัมพันธ์สถานที่ตั้งความต้องการของผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต (จริยา อันอารี. 2551: บทคัดย่อ) พบว่าแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต มี 4 ด้าน คือการพัฒนากระบวนการให้บริการ การพัฒนาอาคารสถานที่ การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยงานวิจัยทั้งสองเรื่องได้แสดงให้เห็นสภาพปัญหาต่างๆ ของห้องสมุดที่ดำเนินการโดยองค์กรภาครัฐ ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด โดยเอกชนของห้องสมุด มูลนิธิศึกษาเอเชียทั้ง 9 แห่ง ทั้งในต่างจังหวัดและในเขตกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาด้านงบประมาณซึ่งในปัจจุบันทางมูลนิธิพยายามผลักดันห้องสมุดให้เข้าไปอยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐซึ่งได้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบลและภายใต้การกำกับดูแลของเขตต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และมีห้องสมุดในความรับผิดชอบก็ประสบปัญหาด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การขาดบุคลากรทางด้านการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น การกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งการขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการดำเนินการจะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (วรากรณ์ สามโกเศศ. 2551: บทคัดย่อ) การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนตำบลแม่จริม ที่มีต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประจำปีงบประมาณ 2555 ของ กศน.ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ผลการวิจัย พบว่าในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในภาพรวมอยากให้ กศน.ตำบลแม่จริม มีการจัดบริการส่งเสริมการอ่าน (บ้านหนังสือ) ให้ครบทั้ง 6 หมู่บ้าน เพื่อเป็นการให้บริการการอ่านสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีการจัดหาประเภทหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ ให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (วนิดา คามงคล. 2555: บทคัดย่อ) รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสือ อัจฉริยะ การที่ชุมชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ของบ้านหนังสือ อัจฉริยะ คือ 1. บทบาท กศน.ตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในด้านการวางแผน ด้านสถานที่ ด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ด้านกิจกรรมและการบริการและด้านการประเมินผล 2. บทบาท กศน.อำเภอในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสือัจฉริยะ 1.ด้านการวางแผน 2.ด้านสถานที่ 3.ด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4.ด้านกิจกรรมและการให้บริการ 5. ด้านการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (สถาบัน กศน. ภาคเหนือ. 2557: บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาบ้านหนังสือัจฉริยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัย พบว่าบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ บริเวณภายใน- ภายนอกอาคารไม่ร่มรื่น ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาบ้านหนังสือัจฉริยะ ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้บริการในบ้านหนังสือัจฉริยะชัดเจน และบุคลากรไม่เข้าใจระบบการให้บริการไม่ดูแลหนังสือและสื่ออื่นๆ ขาดการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (หลิงฟ้า ชันติรัตน์. 2556: บทคัดย่อ)

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 ได้มีมติเห็นชอบให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และกำหนดให้ พ.ศ.2552 – 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน โดยมีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพหลัก เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความสามารถในการอ่าน การพัฒนาคนไทยให้มีความรักการอ่านและการสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการอ่านให้ยั่งยืน ต่อมาในปีงบประมาณ 2556 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้รับงบประมาณสำหรับดำเนินการโครงการบ้านหนังสือัจฉริยะ จำนวน 41,800 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ของหมู่บ้าน ทั่วประเทศและในปี 2557 มีนโยบายจะขยายให้ครบทุกพื้นที่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเนื่องในโอกาสทรงพระเจริญพระชนมายุ 60 พรรษา ในวันที่ 2 เมษายน 2558 ซึ่งโครงการนี้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการให้คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ประจำปีงบประมาณ 2557 ได้กำหนดนโยบายต่อเนื่อง ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ในเรื่องการส่งเสริมการอ่านโดยมุ่งหวังให้โครงการบ้านหนังสือัจฉริยะมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้นั้นชุมชนต้องมีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

บ้านหนังสือัจฉริยะในกรุงเทพมหานคร ในปี 2556 มีการสำรวจลักษณะที่ตั้งของบ้านหนังสือัจฉริยะ จำนวน 1,162 แห่ง พบว่าสถานที่ตั้งบ้านหนังสือัจฉริยะส่วนใหญ่เป็นบ้านผู้นำชุมชน จำนวน 524 แห่ง รองลงมาคือ ศาลา/อาคาร/สหกรณ์ จำนวน 260 แห่ง บ้านจิตอาสา จำนวน 133 แห่ง ร้านขายของ จำนวน 117 แห่ง ร้านอาหารเครื่องดื่ม จำนวน 73 แห่ง และอื่นๆ เช่น สถานที่ราชการ, ศูนย์เด็กเล็ก, ลานกีฬา, ศาลเจ้า, ตู้คอนเทนเนอร์ กศน., วัด, มัสยิด, ศูนย์สุขภาพคอนโด ฯลฯ จำนวน 55 แห่ง

จากนั้นในปี 2559 รัฐบาลได้จัดงบประมาณจัดซื้อหนังสือพิมพ์ และนิตยสารของบ้านหนังสือัจฉริยะ เนื่องจากการกิจและการใช้งบประมาณซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงแม้การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลได้ถูกยกเลิกไป แต่ชุมชนยังเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของบ้านหนังสือัจฉริยะอยู่ อย่างน้อยก็เป็นแหล่งพบปะพูดคุย กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และเป็นแหล่งดึงดูดคน ในชุมชนให้หันมาสนใจเรื่องการอ่านได้บางส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องการให้

มีแหล่งเพื่อปลูกฝังการอ่านให้กับลูกหลานของตนในอนาคต สำหรับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย จึงได้สานต่อโครงการดังกล่าวโดยการปรับเปลี่ยนชื่อ " บ้านหนังสืออัจฉริยะ" เป็น "บ้านหนังสือชุมชน" เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มีจิตอาสาดำเนินงานภายใต้ศักยภาพของคนที่มืออยู่ตามความสมัครใจ จำนวนกว่า 18,000 แห่งทั่วประเทศ โดยสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือตามที่มีผู้มีจิตอาสาร้องขอ ยกเว้นการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน

จากสภาพการของการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการของบ้านหนังสืออัจฉริยะที่ดำเนินการมาและให้ปรับเปลี่ยนเป็นบ้านหนังสือชุมชนโดยมีองค์กรภาครัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนดำเนินการร่วมกันแต่ยังขาดการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนในรูปแบบของอาสาสมัครโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นของการพัฒนาห้องสมุดชุมชนในชื่อของโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงทำการศึกษาหาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครขึ้น เพื่อที่จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้บ้านหนังสืออัจฉริยะ ที่ดำเนินงานแล้วประสบปัญหาอยู่และกำลังจะดำเนินการในรูปแบบของบ้านหนังสือชุมชนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสามารถนำแนวทางที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบ้านหนังสือชุมชนให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะของอาสาสมัคร ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ให้อาสาสมัคร/ผู้เกี่ยวข้องบ้านหนังสืออัจฉริยะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. บ้านหนังสืออัจฉริยะ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้รับการประเมินสภาพการบริหารจัดการของอาสาสมัครบ้านหนังสือ

อัจฉริยะ เพื่อพัฒนาให้บ้านหนังสืออัจฉริยะเป็นศูนย์กลางในการศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2. อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้บริหารจัดการจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ที่ตรงกับความต้องการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านพื้นที่

ผู้วิจัยศึกษาการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีบ้านหนังสืออัจฉริยะทั้งสิ้น จำนวน 1,162 แห่ง

2. ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร โดยสอบถามอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหา 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ

3. ประชากร

ประชากร เป็นอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,162 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวน 316 คน (Yamane, 1973)

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

4.1 การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาความต้องการ 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านการบริหารจัดการ

4.2 การบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะของอาสาสมัคร ที่ตรงกับความต้องการ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทางด้านสภาพปัญหาการให้บริการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนทรัพยากร

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ หมายถึง ข้อเสนอแนะวิธีการเพื่อใช้ในการหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นสถานที่จัด กิจกรรม เพื่อประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่เยาวชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการทุกวัยเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพื่อให้ บ้านหนังสืออัจฉริยะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร 6) ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ หมายถึง ระบบการจัดการงานอาสาสมัครที่ประกอบด้วยเรื่อง การวางแผนงาน การคัดเลือก การปฐมนิเทศและฝึกอบรม การนิเทศงานและการประเมินผล และการยกย่องเชิดชูเกียรติการบริหารจัดการงานอาสาสมัครในที่นี้ หมายถึง การบริหารงานอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ

บ้านหนังสืออัจฉริยะ หมายถึง บ้านของอาสาสมัครหรือสถานที่ได้ให้ใช้เป็นบ้านหนังสืออัจฉริยะ ได้แก่ ร้านค้า ร้านเสริมสวย บ้านผู้มีจิตอาสา บ้านผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ศาลาเอนกประสงค์ ลานกีฬาโรงพยาบาลชุมชน มีเจ้าของบ้านเป็นผู้มีจิตอาสาให้บริการดูแลเอาใจใส่ และเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีคนในชุมชน มาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกัน

บ้านหนังสือชุมชน หมายถึง บ้านผู้มีจิตอาสาช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน หรือสถานที่ได้ให้ใช้เป็นบ้านหนังสืออัจฉริยะ ได้แก่ ร้านค้า ร้านเสริมสวย บ้านผู้มีจิตอาสา บ้านผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ศาลาเอนกประสงค์ ลานกีฬาโรงพยาบาลชุมชน มีเจ้าของบ้านเป็นผู้มีจิตอาสาให้บริการดูแลเอาใจใส่ และเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีคนในชุมชน มาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ หมายถึง ผู้มีจิตอาสาช่วยเหลือบ้านหนังสืออัจฉริยะในทุกๆด้าน 1) อาสาสมัครที่เป็นบุคลากรของ กศน. ได้แก่ นักศึกษา กศน. ครู กศน. ศิษย์เก่า กศน. เป็นต้น 2) อาสาสมัครที่เป็นบุคลากรหน่วยงานอื่น เช่น เจ้าหน้าที่ของ อบต. อสม.โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน (กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน) ฯลฯ 3) อื่น ๆ ได้แก่ เจ้าของบ้านหนังสืออัจฉริยะ ประชาชนทั่วไปที่มีจิตอาสาฯ

ลักษณะที่ตั้ง หมายถึง การจัดอาคารสถานที่และบริเวณโดยรอบบ้านหนังสืออัจฉริยะ ให้อำนวยความสะดวกและดึงดูดให้ผู้ใช้บริการ เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การจัดภูมิทัศน์โดยรอบบ้านหนังสืออัจฉริยะให้สะอาด เรียบร้อยสวยงาม เป็นต้น และในเรื่องของ

ทรัพยากรบ้านหนังสืออัจฉริยะ ซึ่งหมายถึง วัสดุสิ่งพิมพ์อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์ อันได้แก่ สื่อวีซีดี ดีวีดี และโตะ แก้วอี้ ชั้นวางหนังสือต่างๆ มีเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพการให้บริการ อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน

ทรัพยากร หมายถึง วัสดุสิ่งพิมพ์อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์ อันได้แก่ สื่อวีซีดี ดีวีดี และโตะ แก้วอี้ ชั้นวางหนังสือต่างๆ มีเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพการให้บริการ อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละชุมชน

การจัดกิจกรรม หมายถึงกิจกรรมที่บ้านหนังสืออัจฉริยะได้แก่ 1) ส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการอ่านในเด็กเยาวชนและประชาชนในชุมชนนั้นๆ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว เสริมสร้างและพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เพื่อประชาสัมพันธ์บ้านหนังสืออัจฉริยะให้กลุ่มผู้ใช้บริการได้รับรู้เกี่ยวกับบริการต่างๆ และกิจกรรม เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เลือกใช้ตามความต้องการของตน 3) เพื่อจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บ้านหนังสืออัจฉริยะกับคนในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการบ้านหนังสืออัจฉริยะ มีส่วนในการเลือกซื้อหนังสือ เป็นต้น

การให้บริการ หมายถึงบริการที่บ้านหนังสืออัจฉริยะจัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันได้แก่ บริการหนังสือนอกสถานที่ บริการแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดีที่คนไทยควรอ่าน บริการแนะแนวการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงอาสาสมัครเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถมีการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีจิตบริการ และมีอาสาสมัครประจำบ้านหนังสืออัจฉริยะทุกวัน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน.) หมายถึงหน่วยงานในสังกัดของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต (กศน.เขต) ในสังกัดจำนวน 50 เขต ให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการจัดการศึกษาประเมินเทียบระดับการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลบ้านหนังสืออัจฉริยะจำนวน 1,162 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปเป็นแนวคิด ได้ดังนี้

ผู้ใช้บริการ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดขั้นตอนในการทำวิจัยรูปแบบการพัฒนานี้ประกอบด้วย แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยศึกษาค้นคว้า สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างแนวทางโดยผ่านการตรวจสอบประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ 1 ครั้ง กับกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวน 1 กลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาตามอรรถาธิบาย
 - 1.1 ความหมายของการศึกษาตามอรรถาธิบาย
 - 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย
2. การศึกษาตลอดชีวิต
 - 2.1 ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต
 - 2.2 ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต
 - 2.3 หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต
3. แหล่งเรียนรู้
 - 3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
 - 3.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
 - 3.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้
 - 3.4 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้
4. บ้านหนังสืออัจฉริยะ
 - 4.1 แนวคิด
 - 4.2 ลักษณะรูปแบบ
 - 4.3 โครงสร้างการบริหารงาน
 - 4.4 สถานที่
 - 4.5 บุคลากร/อาสาสมัครประจำบ้านหนังสืออัจฉริยะ
5. การดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร
 - 5.1 ผลการดำเนินงาน
 - 5.2 การปรับปรุงการดำเนินงานโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ
 - 5.3 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานที่ไม่สามารถแก้ไขได้
6. บ้านหนังสือชุมชน
 - 6.1 แนวคิด
 - 6.2 ลักษณะรูปแบบ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การศึกษาตามอัธยาศัย

1.1 ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย

การเรียนรู้หรือการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวิธีการเรียนรู้ ที่หลากหลายและสามารถเรียนรู้ได้ในทุกๆ เรื่องหากเราสนใจและให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตและตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ตลอดเวลาเราก็จะได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยอย่างมากเปรียบเสมือนการฝึกจิตให้มีสมาธิและฝึกที่จะเป็นคนใฝ่รู้ตลอดเวลา จึงมีผู้ให้คำนิยามการเรียนรู้ตามอัธยาศัยไว้หลากหลายดังนี้

คัมภีร์ กตชน (2557: 2) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากประสบการณ์การทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชน ชุมชน แหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียน ที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

ในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจนได้ประเด็นที่จะนำเสนอ คือ 1) ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและรายละเอียดของประเด็นต่างๆ มีดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 3-4) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมาย การศึกษาตามอัธยาศัยในมาตรา 4 ไว้ดังนี้ การศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพ ในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช (2542: 13) ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2544 ให้นิยามการศึกษาตามอัธยาศัยว่าเป็นการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุน สื่อ แหล่งความรู้ และบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความสนใจในมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พุทธศักราช 2542 นิยามว่า การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

จีระ งอกศิลป์ และคณะ (2550: 13) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึงการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษา

จากบุคคลประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตามรวมทั้งการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือประสบการณ์การทำงาน

อุดม เชยทิวส์ (2551: 31) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาสความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

อีวาน (Evan. 1981: chapter II) การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง ผลของการเรียนรู้อันเกิดจากสถานการณ์ที่ผู้เรียน หรือแหล่งความรู้บางอย่างใดอย่างหนึ่ง มีเจตจำนงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แต่ไม่ใช่ทั้งสองปัจจัยเกิดตรงกัน

คูมบส์ และอาเหม็ด (Coombs; & Ahmed. 1974: 161) การศึกษาตามอัธยาศัยว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งบุคคลแสวงหาและรับความรู้ ทักษะ ทศนคติความเข้าใจที่กระจำงชัดที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และการแสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวบุคคล

สรุปได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ที่เติมเต็มความต้องการของปัจเจกที่ต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ นอกเหนือการเรียนในระบบโรงเรียน โอกาสของการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ และจากสื่อต่างๆ (ตัวอย่างเช่น รายการกระจายเสียง ภาพยนตร์ CD)

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ (2552) ได้ให้คำจำกัดความแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตแต่ละแห่งจะมีลักษณะที่เป็นธรรมชาติของแหล่งนั้น ๆ อยู่การจัดการจึงเป็นการจัดแบบไม่จัดโดยให้คงสภาพการเป็นแหล่งการเรียนรู้ จะโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ หรือมีวัตถุประสงค์หลักอย่างอื่นก็ตามควรให้เป็นไปตามธรรมชาติของแหล่งนั้น ๆ การจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นเพียงการเพิ่มเติมโดยไม่ทำให้เกิดความแปลกแยกกับธรรมชาติของแหล่งการเรียนรู้ นั้น ๆ โดยจัดให้กลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้ นั้น ๆ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ตื่นตาตื่นใจ รู้สึกว่าคุ้มค่า และเป็นสิ่งที่บุคคลสร้างการเรียนรู้ของตนเองขึ้นเองโดยอาจมีนักศึกษาตามอัธยาศัยเป็นผู้คอยกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว เพื่อจะไม่ทำให้การศึกษาเป็นสิ่งที่แปลกแยกออกจากชีวิตจริง และเป็นการศึกษาที่จะหยั่งรากลงในภูมิปัญญาของแต่ละคน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องมีการจัดการมากมายเป็นพิเศษ แม้เป็นเพียงสถานที่ที่บุคคลจะได้มานั่งสนทนากัน ก็ถือเป็นแหล่งการเรียนรู้ขึ้นได้ จากนั้นค่อยพัฒนาไปสู่การนำ

สาระในแหล่งการเรียนรู้มาเป็นบทสนทนา และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างไม่เป็นทางการ ก็จะทำให้การจัดกิจกรรมแหล่งการเรียนรู้มีชีวิตขึ้นได้

2. การศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตเกิดขึ้นในสังคมมานานพร้อมๆ กับการเกิดเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ เพราะ การศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่คู่กัน ดังนั้นแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตจึงมีความ เป็นมาที่ยาวนานในทุกสังคม ครอบคลุม เป็นสถาบันแห่งแรกที่ทำให้การศึกษาแก่บุคคล โดยเฉพาะใน สังคมที่ประชาชนมีความเป็นอยู่แบบครอบครัวขยายนั้น นอกจากเด็กๆ และบุคคลในครอบครัวจะได้ เรียนรู้จากพ่อแม่แล้ว พี่ ป้า น้า อา ผู้สูงอายุในครอบครัวจะเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ให้ ประสบการณ์ ให้แนวทางการดำเนินชีวิต ให้คำแนะนำอยู่ตลอด นอกจากนั้น ในสมัยที่ยังไม่มีสถาน ฝึกวิชาชีพแก่บุตรหลาน ครอบครัวก็ยังเป็นสถานฝึกวิชาชีพแก่บุตรหลานจะมีความรู้และ ประสบการณ์ในวิชาชีพที่พ่อแม่ลูกญาติพี่น้องประกอบอยู่สามารถสืบทอดอาชีพนั้นๆ ได้แม้ใน ปัจจุบันในหลายชุมชนก็ยังเป็นเช่นนี้อยู่ถัดมาจากรอบครัว แหล่งที่จะให้การศึกษาแก่บุคคล ก็ คือ ชุมชน บุคคลจะได้เรียนรู้แนวการประพฤติ ปฏิบัติตน การดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกัน การทำ กิจกรรมร่วมกันจากสังคมตลอดชีวิตสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม สถาบันศาสนา นอกจากศาสนาแต่ละศาสนาจะมีคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่ไม่น้อยเช่น พัฒนาสติปัญญา การพัฒนาตนเอง การศึกษาหาความรู้ การใช้สติปัญญาเผชิญกับสถานการณ์และแก้ปัญหาต่างๆ แล้วในทางปฏิบัติบุคคลได้เรียนรู้คำสอนของศาสนาแล้วนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นในสมัยที่ยังไม่มีสถานศึกษา ศาสนาสถานในหลายชุมชน หลายประเทศ ได้ทำหน้าที่ เป็นเสมือนสถานศึกษาในชุมชน เป็นแหล่งให้ประชาชนมาศึกษาหาความรู้ และเป็นแหล่งที่ ประชาชนมาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ จากการศึกษาของเดฟและ สคาเกอร์ (Dave; & Skager. 1977) สรุปได้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับ Lifelong Education เหมือน จะเริ่มนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นทางการมากขึ้น โดยเริ่มในลักษณะการเชื่อมโยงกับกิจกรรมการศึกษา ผู้ใหญ่ โดยได้อ้างถึง Jessup 1969 ว่าได้กล่าวถึงรายงานของ Adult Education Committee of the Ministry of Reconstruction ใน พ.ศ. 2462 ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวอังกฤษ และควรจะต้องจัดให้ครอบคลุมทั่วถึง และจัดเป็นกระบวนการตลอดชีวิต Dave and Skager กล่าว ว่า คำว่าการศึกษาตลอดชีวิตโดยลำพังนั้นเกิดขึ้นมานาน ซึ่งระบุแน่นอนได้ยาก แต่พบว่าองค์การ ศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมสหประชาชาติ หรือ UNESCO ได้คำนี้มาใช้ในการกำหนดกิจกรรม ที่จะดำเนินงานตั้งแต่ต้น พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา หลังจากนั้นมาประเทศต่างๆ ทั่วโลกก็ได้เริ่มนำ แนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตนี้ไปพิจารณากำหนดแนวทางที่เหมาะสม สำหรับแต่ละประเทศต่อไป

บ้านหนังสืออัจฉริยะ ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 มาตรา 25 ได้กล่าวว่า "รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ" พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2550 และจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ในหมายเหตุได้กล่าวไว้ว่า "เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้" พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2551 บ้านหนังสืออัจฉริยะ ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประชาชนสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป

ในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจนได้ประเด็นที่จะนำเสนอ คือ 1) ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต 2) ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต 3) หลักการศึกษาตลอดชีวิต 4) แนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิตและรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

ได้มีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านทั้งในและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของคำว่าการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่า หมายถึงการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) หมายถึง การรับรู้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตั้งแต่เกิดจนตายจากบุคคลหรือสถาบันใดๆ โดยสามารถ จะเรียนรู้ด้วยวิธีเรียนต่างๆ อย่างมีระบบหรือไม่มีระบบ โดยตั้งใจหรือโดยบังเอิญก็ได้ ทั้งนี้สามารถทำให้บุคคลนั้นเกิดการพัฒนา ตนเอง

การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) หมายถึง การจัดกระบวนการทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non - Formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - directed

Learning) มุ่งพัฒนาบุคคลให้สามารถพัฒนาตนเอง และปรับตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองและเศรษฐกิจของโลก

คำกิริ กศน (2557: 8-9) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่าการศึกษาตลอดชีวิต เป็นกระบวนการศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคล ในรูปแบบของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อมุ่งให้บุคคลได้พัฒนาตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพ โดยบุคคลนั้นจะต้องมีแรงจูงใจที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ยูเนสโก (UNESCO. 1968: 20) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้พอสรุปได้ว่าการศึกษาดูตลอดชีวิตนั้นได้นำมาใช้ในเชิงของการให้การศึกษาดูต่อเนื่องแก่ผู้ที่ออกจากโรงเรียนแล้ว หรืออาจจะเรียกว่าผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มานานแต่ในปัจจุบันนี้ความหมายของการศึกษาดูตลอดชีวิตครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นปัจจุบันนี้ความหมายของการศึกษาดูตลอดชีวิตครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นการจัดการศึกษาที่จะสนองความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคลและของกลุ่มจะครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาสำหรับเด็กไปจนถึงการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

อุดม เขยักิวส์ (2551: 42) ได้ให้ความหมายของการศึกษาดูตลอดชีวิตไว้เป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือการศึกษาดูตลอดชีวิตโดยทั่วไปเป็นแนวความคิดและแนวทางในการส่งเสริมให้มนุษย์ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องอันจะส่งผลให้สังคมที่มนุษย์นั้นเป็นสมาชิกเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ส่วนลักษณะที่ 2 เป็นความหมายเชิงปฏิบัติการกล่าวคือเป็นกระบวนการขยายขอบเขตการจัดการศึกษาในระบบเป็นการเสริมสร้างบทบาทการศึกษาให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์เป็นการปรับปรุงรูปแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของมนุษย์เป็นการส่งเสริมให้ภาครัฐเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและเป็นการปรับจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้มีความครอบคลุมกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เกลเบรท (Gakbraith. 1992: 5-6) ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความ ของการศึกษาดูตลอดชีวิตว่าเป็นภาพรวมของ การศึกษาทั้งหมด การศึกษาดูตลอดชีวิตประกอบด้วยการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จัดขึ้นโดยมีกฎ ระเบียบ แบบแผน โดยสถาบันการศึกษา การศึกษานอกระบบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่อยู่นอกกฎเกณฑ์ ต่างๆ ของการศึกษาในระบบซึ่งจัดบริการโอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลทั่วไป หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ ได้แก่ YMCA ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ได้รับจากการติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ชุมชน และในที่ทำงาน ฯลฯ

สุนันทา กิ่งบุตร (2554: 13) ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความ ของการศึกษาดูตลอดชีวิตว่าการศึกษาดูตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายประกอบด้วยรูปแบบการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าไว้ด้วยกัน เป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต และช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ตลอดชีวิต

สรุปความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลตั้งแต่เกิดจนสิ้นอายุขัย จึงรวมถึงการศึกษาทุกประเภท ทั้งการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกระบบ และการศึกษาที่ไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต

การจัดการศึกษาหรือเรียนรู้ตลอดชีวิตมีหลักในการจัดตั้งนี้ รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพยุโรป (2552: 22)

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ สหภาพยุโรปมุ่งให้ความสำคัญเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตในฐานะที่เป็นการสร้างความเสมอภาคและโอกาสของคน ความสำคัญเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตในฐานะที่เป็นการสร้างความเสมอภาคและโอกาสของคน ความสำคัญต่อการจ้างงาน และความจำเป็นอีกประการหนึ่งคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่หลากหลายเพียงพอจะช่วยคนในสังคมไม่ว่าจะอายุเท่าใดสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นประชาชนที่มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังเป็นการลดความแปลกแยกประชาชนออกจากสังคมอีกประการหนึ่งด้วย ในขณะที่นักวิชาการชาวไทยเองมีความเห็นเรื่องความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้แตกต่างออกไปเพียงแต่มุ่งเน้นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้บริบทของไทยเป็นสำคัญ

สรุปความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตช่วยให้คนในสังคมทุกคน ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้เต็มศักยภาพ อย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

2.3 หลักของการศึกษาตลอดชีวิต

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ และข้อเขียนของนักการศึกษา หลากๆ ท่านเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต สามารถสรุปหลักการของการศึกษาตลอดชีวิตได้ ดังนี้ ชุตติวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2555: 12-14)

1. การศึกษาไม่ได้สิ้นสุดลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย
2. การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยการศึกษาในระบบ นอกระบบและไม่เป็นทางการ
3. บ้านย่อมมีบทบาทสำคัญอันดับแรกในการให้การศึกษาตลอดชีวิต
4. ชุมชนเป็นแหล่งให้การศึกษาลำดับถัดมา
5. สถาบันการศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยงานที่ให้การศึกษาตลอดชีวิต
6. การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องดำเนินการต่อเนื่องและผสมผสานบูรณาการกับการศึกษาระดับอื่นในทางตั้ง คือสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้โดยสะดวกสามารถเข้ามาเรียนเมื่อใดและออกไปเมื่อใดก็ได้
7. การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องดำเนินการให้ผสมผสานหรือบูรณาการในทางราบ และทางลึก คือสามารถเรียนได้หลายวิธีจากในโรงเรียนจากนอกระบบจากการฝึกอบรม และเรียนให้ครบทุก

ด้านของมนุษย์ คือ กาย ปัญญา สังคม อารมณ์ และเรียนรู้ให้ลึกซึ้งตามลำดับไปจนถึงแก่นสาระของสิ่งนั้นๆ

8. การศึกษาตลอดชีวิตควรจัดให้แพร่หลายทั่วถึงแม้คนที่อยู่ไกลและด้อยโอกาส
9. การศึกษาตลอดชีวิตมีลักษณะยืดหยุ่น และหลากหลายในด้านเนื้อหา เครื่องมือ วิธีการ และเวลา
10. การศึกษาตลอดชีวิตยินยอมให้ใช้ทางเลือกและวิธีการศึกษาอื่นๆ ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกให้เหมาะกับเวลาและความสะดวกของตนได้
11. การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยเนื้อหากว้าง ๆ 2 พวก คือ สายสามัญและสายวิชาชีพซึ่งต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ
12. การศึกษาตลอดชีวิตแก้ไขข้อบกพร่องของระบบการศึกษาปัจจุบัน ที่ไม่สอดคล้องกับชีวิต ไร้ความหมาย ซึ่งการศึกษาตลอดชีวิตจะผนวกการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเข้าด้วยกัน
13. เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาตลอดชีวิตคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต
14. สิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต คือ โอกาส แรงจูงใจ และความสามารถที่จะศึกษา
15. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นหลักการที่ใช้ในการจัดการศึกษาทุกอย่างได้
 - ประการแรก การศึกษาตลอดชีวิต กล่าวถึงชีวิตบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
 - ประการที่สอง การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมพัฒนาการทุกอย่างของมนุษย์ (กาย ปัญญา สังคม อารมณ์)
 - ประการที่สาม การศึกษาตลอดชีวิต ครอบคลุมบทบาทของมนุษย์ที่จะมีในทุกสถานการณ์จนตลอดชีวิต ตั้งแต่เด็ก มีคู่ครอง เป็นบิดามารดา เป็นคนงาน เป็นผู้นำชุมชน
16. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นระบบรวมของการศึกษาทุกประเภท

สรุปหลักของการศึกษาตลอดชีวิตคือ การศึกษาที่ทุกๆ ภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐ และภาคเอกชน ในการจัดการเรียนรู้จะต้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนทุกเพศ ทุกวัย มีความยืดหยุ่นในการเรียนการสอน และมุ่งพัฒนาประชาชนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

3. แหล่งเรียนรู้

บ้านหนังสืออัจฉริยะ เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่เป็นศูนย์กลาง-ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในเรื่องของแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้โดยจะศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับ 1) ความหมายของแหล่งเรียนรู้

2) ประเภทของแหล่งเรียนรู้ 3) ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ 4) นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความหมายของแหล่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 ได้กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง "แหล่ง" หรือ "ที่รวม" ซึ่งอาจเป็นสภาพ สถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอน ที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน หรือศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกันกับการประเมินผลในชั้นหรือห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น เป็นต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ภคธีรา พงศ์ศรีไตรเนตร (2553: 10) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศหรือศูนย์รวมความรู้ที่ทุกคนสามารถศึกษา แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งต่างๆ ได้ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต

ชาติรี สุภเสถียร (2552: 12) แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนที่มีคุณค่าต่อการศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ตามจุดประสงค์ ได้ซึ่งได้แก่แหล่งโบราณสถานแหล่งโบราณวัตถุสถานที่ทางราชการบุคคลสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่นทรัพยากรธรรมชาติและขนบธรรมเนียมประเพณี

วิเชียร วงศ์คำจันทร์ (2553: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ แหล่งเรียนรู้หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่นๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สุนันทา กิ่งบุตร (2554: 17) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึงสิ่งที่อยู่รอบตัวทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นบุคคล กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ภูมิปัญญาชาวบ้าน ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น เป็นแหล่งที่ทำให้คนใน

ชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต โดยแหล่งเรียนรู้จะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ความเหมาะสมและความต้องการของคนอาศัยในแต่ละท้องถิ่น

สรุปความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คือ สภาพแวดล้อม ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แม่น้ำ ลำธาร สิ่งที่ถูกสร้างขึ้น เช่น วัด ศาลา เขื่อน และตัวบุคคลที่ให้ความรู้ในด้านต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญา รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่บุคคลจะถ่ายทอดออกมา และ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้การสอน

3.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

อุดม เชยกิจวงศ์ (2551: 151) กล่าวว่า การจัดแหล่งความรู้หมู่บ้านเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางหนึ่งซึ่งจัดในรูปของการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการลงทุนที่ไม่สูงแต่ได้รับผลประโยชน์มาก สรุปได้ 5 ประการ คือ

1. ประชาชนจะได้รับข่าวสารข้อมูล และเพิ่มพูนความรู้ต่างๆ เพิ่มเติม
2. เป็นการส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมหนังสือของประชาชน
3. เป็นการสร้างนิสัยการอ่านให้กับประชาชน
4. เป็นการก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างส่วนราชการกับประชาชน
5. ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมในการพบปะหรือ จัดประชุมของหมู่บ้านเป็นที่ 2 พักผ่อน และจัดกิจกรรมนันทนาการด้านความรู้ กีฬาและบันเทิง

สุนันทา กิ่งบุตร (2554: 22) กล่าวว่า ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อศึกษาในสิ่งที่ตนต้องการรู้ เสริมความรู้เดิมที่มี เปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ จากความรู้อันหลากหลาย สามารถเลือกได้ตามความต้องการของตน

ซินเวลี และคอร์ซิงเลีย (Sinvely; & Corsinglia. 2001d: a6-34) กล่าวถึงกระบวนการผสมผสานความรู้ท้องถิ่นเข้ากับความรู้สากลในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นแกนหลักเสริมการเรียนรู้ทำให้เกิดการยอมรับ พุดคุยและรับฟังความเหมือนความต่างระหว่างวัฒนธรรม โครงสร้าง รูปแบบการคิดโดยที่วัฒนธรรมเดิมไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนโครงสร้างตัวเองทั้งหมด ก่อนที่จะรับวัฒนธรรมใหม่เข้าไป

สรุปความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ คือ แหล่งการเรียนรู้ช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวในท้องถิ่นสู่การเรียนรู้สากล พัฒนาคุณลักษณะและความคิด ความเข้าใจในคุณค่า และทัศนคติ ค่านิยม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนรักการเรียนรู้ มีทักษะการแสวงหาความรู้ สามารถจัดการความรู้ ซึ่งมีความสำคัญและมีความหมายอย่างมากสำหรับผู้เรียน

3.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

สำหรับประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
อุดม เชยกิจวงศ์ (2551: 156) ได้กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ มีดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชน
2. พิพิธภัณฑ์สถาน หอศิลป์
3. สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ฯ
4. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดรูปแบบแหล่งความรู้ไว้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาให้แก่ประชาชนในชุมชน มีอาคารสถานที่พร้อม และมีห้องสมุดโรงเรียน หรือสามารถจัดเป็นห้องสมุดโรงเรียนที่ให้บริการประชาชนในชุมชนได้ โดยมีการจัดทำเป็นแหล่งความรู้ แก่ชาวบ้านได้เข้ามาใช้บริการ โดยไม่มีการจำกัดเพศและวัย

2. แหล่งความรู้หมู่บ้านที่จัดขึ้นในวัด วัดในชนบทโดยทั่วไป ถือเป็นศูนย์กลางที่สำคัญแห่งหนึ่งของชุมชน เป็นสถานที่ที่ประชาชนมาพบปะกันประกอบศาสนกิจร่วมกัน โดยมีพระเป็นผู้ให้การอบรมเทศนา ซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้ประการหนึ่ง หากจะพัฒนาให้วัดสามารถให้บริการความรู้ให้กับประชาชนในรูปแบบแหล่งความรู้ก็กระทำได้เพราะวัดมีบริเวณกว้างขวาง ร่มรื่น มีพระภิกษุและสามเณรที่ประชาชนเคารพนับถือและมีเวลาพอที่จะทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับสามารถดูแลและประสานงานกับคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการแหล่งความรู้ได้อย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ

3. แหล่งความรู้ที่พัฒนาจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เนื่องจากที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลที่สำคัญยิ่งของชุมชนแหล่งหนึ่งนอกเหนือไปจากโรงเรียนซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายขยายที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านออกไปให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน สนับสนุนหนังสือพิมพ์และวารสาร จากหลักการที่ทำให้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านโดยความร่วมมือของชาวบ้าน เช่น คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน กลุ่มนักศึกษาทางไกลหรือกลุ่มอาสาสมัครซึ่งสามารถให้บริการความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนในขอบเขตเนื้อหาที่กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้านให้ดีขึ้น

4. แหล่งความรู้ที่จัดขึ้นในสถานที่สาธารณะ หรือในที่ที่ประชาชนบริจาควางในบางหมู่บ้านที่ไม่มีวัด โรงเรียน หรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จึงมีข้อจำกัดทำให้ไม่มีฐานในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้าน แต่ก็สามารถพัฒนาที่สาธารณะหรือสถานที่ที่มีผู้บริจาคให้ในหมู่บ้านให้

เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้านได้ โดยสถานที่ดังกล่าวจะต้องอยู่ในหมู่บ้านประชาชนทุกคนสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

ภาคีร่า พงศ์ศรีตรีเนตร (2553: 11) ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ได้เป็น 3 ประเภท คือแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ตามธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น สกฤ จันดี (2553: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลและองค์กรในชุมชน หมายถึง บุคคล คณะบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านที่สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวคิด หลักการ และวิธีการปฏิบัติให้นักเรียนได้ เช่น ตัวแทนด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ตัวแทนรัฐบาลหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์หรือผู้นำศาสนาต่างๆ ผู้นำชุมชน คณะบุคคลจากสถาบันต่างๆ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นหมายถึง ทรัพยากรหรือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทรัพยากรป่าไม้ แหล่งชาติ ศูนย์อนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้างหมายถึง อาคารสถานที่หรือสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด พิพิธภัณฑ์พระพุทธรูป โบสถ์ วิหาร ศูนย์ราชการ โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา โรงงาน อุตสาหกรรม ตลาด อนุสาวรีย์ ศาลหลักเมือง เรือนจำ สถานีตำรวจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาวิชาการเกษตร โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ ประเภทสื่อวัฒนธรรม และเทคโนโลยี หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีที่มี อยู่ในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ระบบเครื่องยนต์ต่างๆ เคมีภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5. แหล่งเรียนรู้ประเภทศิลปะ วัฒนธรรมและจารีตประเพณี หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทางสังคมที่แสดงถึงความเป็นอยู่ ความเชื่อ วิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต เช่น ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง การแสดงพื้นบ้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน กิจกรรมชุมชน พิธีทางศาสนา ประเพณีความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ ศิลปกรรม แกะสลัก เครื่องปั้นดินเผา ภาพวาด ภาพเขียน เป็นต้น

สรุป ประเภทของแหล่งเรียนรู้อย่างกว้างๆ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกตัวอย่างเช่นห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม วัด โบสถ์ เทคโนโลยี สื่อ เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่นป่าไม้ ภูเขา น้ำตก เป็นต้น

3.4 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้

นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้นั้น มีทั้งจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ยุทธศาสตร์การทำงานของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 25 กล่าวถึงการให้การสนับสนุนของภาครัฐในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และสถานศึกษากับชุมชน โดยการส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยการให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยให้ตรงกับความต้องการ ดังนี้ “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน”

จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุทธศาสตร์การทำงานเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ของภาครัฐ เอกชน และชุมชนดังนี้

1. กำหนดภารกิจเฉพาะด้านของแต่ละแหล่งข้อมูลเพื่อให้การทำงานมีพลังมากขึ้น
2. มีการจัดการร่วมกันโดย

2.1 ภาครัฐสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้คำปรึกษาทางวิชาการ ประสานการจัดกระบวนการกลุ่ม การสร้างผู้นำเพื่อกระตุ้นให้เกิดแหล่งเรียนรู้และจัดการที่ยั่งยืน

2.2 ภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณ การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ภาคชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นและผู้รับผิดชอบกิจกรรมทั้งหมดของแหล่งเรียนรู้

2.3 กำหนดรูปแบบและมาตรฐานการบริการขั้นพื้นฐานของแหล่งเรียนรู้ และสามารถดำเนินการร่วมกันได้

2.4 ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกัน

2.5 ดำเนินการในเชิงรุก โดยการปรับรูปแบบขององค์กรและบุคลากร

2.6 จัดตั้งกองทุนสนับสนุน และจัดหาอาสาสมัครมาช่วยในการดำเนินงาน

2.7 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลระหว่างแหล่งเรียนรู้

จากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในข้อ 2 การศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักคือ ข้อ ก “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา”

นโยบาย ต่างๆ ในข้างต้น ได้สนับสนุนและเป็นแนวทางให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุดตามความต้องการของคนในแต่ละชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมสร้างความรู้ และก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. บ้านหนังสืออัจฉริยะ

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 ได้มีมติเห็นชอบให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และกำหนดให้ พ.ศ.2552 – 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน โดยมีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพหลัก เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความสามารถในการอ่าน การพัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรักการอ่านและการสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการอ่านให้ยั่งยืน ต่อมาในปีงบประมาณ 2556 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้รับงบประมาณสำหรับดำเนินการโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวน 41,800 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ของหมู่บ้านทั่วประเทศ

ในปี 2557 มีนโยบายจะขยายให้ครบทุกพื้นที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเนื่องในโอกาสทรงพระเจริญพระชนมายุ 60 พรรษา ในวันที่ 2 เมษายน 2558 ซึ่งโครงการนี้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการให้คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ประจำปีงบประมาณ 2557 ได้กำหนดนโยบายต่อเนื่องด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ในเรื่อง การส่งเสริมการอ่าน โดยมุ่งหวังให้โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้นั้นชุมชนต้องมีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2555 กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้ขอพระราชทานราชานุญาตดำเนินการ “โครงการเฉลิม พระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี: คู่มือส่งเสริมสร้างอัจฉริยะ” เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2558

วันที่ 3 กรกฎาคม 2555 สำนักราชเลขาธิการมีหนังสือแจ้งว่านำความกราบบังคมทูลทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้วมีพระราชกระแสขอเปลี่ยนจากการจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติดังกล่าวเป็นการจัดซื้อหนังสือให้ห้องสมุดต่างๆรวมทั้งมีการจัดอบรมให้กับผู้ที่มาใช้บริการห้องสมุดได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยและข้อพึงปฏิบัติในการเข้าใช้ห้องสมุดการเคารพสิทธิผู้อื่นตลอดจนการช่วยเหลือรักษาห้องสมุดร่วมกันเห็นว่าจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน

จากพระราชกระแสดังกล่าวด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับ “โครงการคู่มือส่งเสริมสร้างอัจฉริยะ” เป็น “โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ” เพื่อเป็นห้องสมุดประชาชนหมู่บ้าน/ชุมชนและจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์รายวันสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ ตลอดจนสามารถจัดกิจกรรม

ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านจะทำให้ประชาชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้และเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เพิ่มมากขึ้นโดยเชื่อว่าหากสามารถเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างทั่วถึงจะเป็นการกระตุ้นและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ห่างไกลในหมู่บ้านชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศจะทำให้สามารถเพิ่มค่าเฉลี่ยอัตราการอ่านหนังสือของคนไทยให้สูงขึ้นซึ่งในปี 2553 พบว่ามีค่าเฉลี่ยอัตราการอ่านหนังสือเพียงปีละ 8 บรรทัดเท่านั้น อีกทั้งเป็นการสนองตอบต่อพระราชกระแสในสมเด็จพระเทพรัตนสุทนต์สยามบรมราชกุมารีดังกล่าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบและอนุมัติให้ดำเนินการ “โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ”ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอทั้งนี้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดจัดพิธีเปิดตัวโครงการ “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556 เพื่อมอบนโยบายมอบหมายงาน ให้พื้นที่ทุกหมู่บ้าน/ชุมชน เป้าหมายในปี 2556 จำนวน 41,800 แห่งได้เริ่มดำเนินการจัดทำ “โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ” อย่างพร้อมเพรียงกันทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระตุ้นและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกล
2. เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบบ้านหนังสืออัจฉริยะ หรือห้องสมุดประชาชนหมู่บ้าน/ชุมชน และองค์ความรู้ที่สนใจได้อย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้มอบหมายให้สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ (สพร.) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินโครงการ “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” สามารถดำเนินได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และมีหน่วยงานสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน กศน. ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดทุกแห่งดำเนินโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะดังนี้

กรุงเทพมหานคร มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร และ กศน.เขตทุกเขต ดำเนินการจัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ ให้เกิดขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จังหวัดทุกแห่ง มีสำนักงาน กศน.จังหวัด/ กศน.อำเภอ และ กศน.ตำบลทุกแห่งร่วมกันดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะให้เกิดขึ้นในทุกหมู่บ้าน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การดำเนินงาน

1. สำรวจ และจัดทำฐานข้อมูลความสนใจ ความต้องการด้านการอ่านของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านชุมชน ตลอดจนศึกษาสภาพการเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้ของประชาชนหรือผู้รับบริการในแต่ละหมู่บ้าน

2. สำรวจข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดตั้งบ้านหนังสือัจฉริยะในหมู่บ้าน/ชุมชน ตลอดจนจัดทำเกณฑ์ การคัดสรรสถานที่ที่จะใช้เป็นที่ตั้งบ้านหนังสือัจฉริยะหมู่บ้าน/ชุมชน

3. จัดตั้งบ้านหนังสือในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อเป็นห้องสมุดประชาชนหมู่บ้าน/ชุมชน และจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์ นิตยสารรายปักษ์ หนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ ให้กับบ้านหนังสือัจฉริยะที่เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่

4. ดำเนินการจัดกิจกรรม และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดกิจกรรม เสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้เข้าถึงทุกครอบครัวในพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งการช่วยกันดูแลรักษา และพัฒนาบ้านหนังสือหรือห้องสมุดประชาชนหมู่บ้าน/ชุมชนให้เป็นบ้านหนังสือเสริมสร้างอัจฉริยะภาพของประชาชนอย่างยั่งยืน

5. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านในฐานะที่เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการเสริมสร้างอัจฉริยะภาพส่วนบุคคลและความเข้มแข็งของชุมชนและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมบ้านหนังสือหรือห้องสมุดประชาชนหมู่บ้าน/ชุมชน

6. นิเทศ ติดตาม สรุป และรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

สถานที่จัดตั้งเป็นบ้านหนังสือัจฉริยะ

บ้านหนังสือัจฉริยะ ตั้งอยู่ศูนย์กลางหมู่บ้านที่มีผู้คนมาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เจ้าของบ้านอุทิศให้เป็นสถานที่ดำเนินการ เป็นผู้มีจิตอาสาให้บริการดูแล เอาใจใส่ และเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนเห็นดีเห็นชอบด้วยอาทิ เช่น

- ร้านชา กาแฟ
- ร้านค้า ร้านขายของ
- ร้านขายข้าวแกง ก๋วยเตี๋ยว
- บ้านผู้นำชุมชน
- บ้านผู้มีจิตอาสา

- ศาลากลางบ้าน อาคารอเนกประสงค์ สหกรณ์หมู่บ้านเรามีอาสาสมัครส่งเสริมการอ่านช่วยในด้านต่างๆ ดังนี้

- เป็นผู้มีจิตอาสาช่วยเหลืองานส่งเสริม
- เป็นผู้มีภูมิสำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่ประจำในหมู่บ้านหรือชุมชน
- เป็นผู้รักหนังสือ รักการอ่าน สามารถสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับ

กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

- เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน

สื่อสิ่งพิมพ์ และกิจกรรมที่จัดบริการ

- หนังสือพิมพ์รายวัน วันละ 2 ฉบับต่อแห่ง
- วารสาร/นิตยสาร

- รายสัปดาห์/เดือนละ 4 ฉบับ
- รายปักษ์/เดือนละ 2 ฉบับ
- หนังสือนิยาย นวนิยาย
- หนังสือเรียน ตำรา หรือสื่ออื่นๆ ที่จะสามารถบริหารจัดการเพิ่มเติมแต่ละแห่ง
- มีการจัดการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้
- การเสวนา สภากาแฟ การถกแถลงแสดงความคิดเห็น การประชุม การนัดพบ ฯลฯ บ้านหนังสืออัจฉริยะจึงเปรียบเหมือนธนาคารความรู้ใกล้บ้าน คลังข้อมูลเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาไทย

4.1 แนวคิด

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและควบคู่กับการเสริมสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่าน ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้และส่งเสริมให้เกิดความแตกฉาน คิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้างเสริมประสบการณ์สำหรับการเก็บเกี่ยวและนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต มีความสามารถในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางในการใช้การอ่านเป็นยุทธศาสตร์และกลไกขับเคลื่อนการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิต โดยกำหนดให้บ้านหนังสือชุมชนในชุมชนเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารสำคัญในการกระจายโอกาสการเข้าถึงองค์ความรู้ทั้งปวง ไปสู่การเรียนรู้ในหมู่บ้านที่ถือว่าเป็นแหล่งความรู้ใกล้ตัวที่สุดของประชาชน ทั้งนี้ นอกจากเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน ชนบทห่างไกลได้มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวางแล้วยังเป็นการเปิดเวทีรากลุ่มให้แก่วัยรุ่นได้ใช้ ถกแถลง และแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้มากขึ้น อันจะเป็นหนทางนำไปสู่การสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนในชุมชนต่อไป

4.2 ลักษณะรูปแบบ

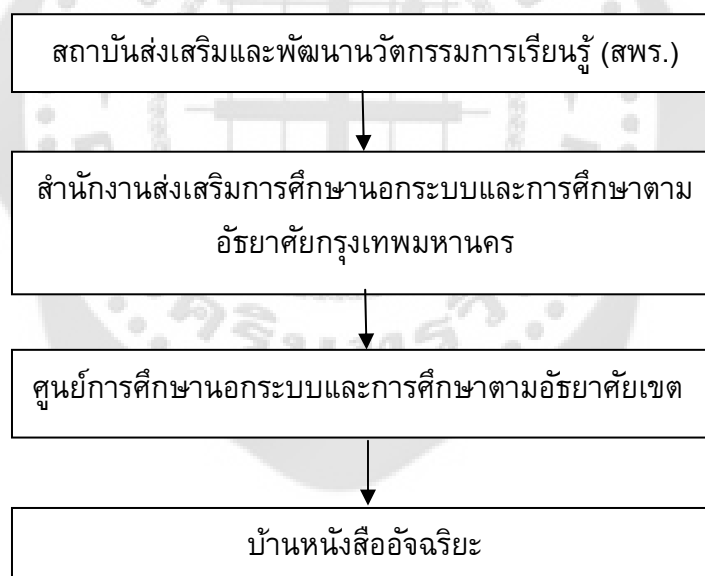
สำรวจข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะในหมู่บ้าน/ชุมชน ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดกิจกรรม และมีการนิเทศติดตามสรุปรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่องสถานที่จัดตั้งเป็นบ้านหนังสืออัจฉริยะ

บ้านหนังสืออัจฉริยะตั้งอยู่ศูนย์กลางของหมู่บ้านที่มีผู้คนมาพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เจ้าของบ้านอุทิศให้เป็นสถานที่ดำเนินการเป็นผู้มีจิตอาสาให้บริการดูแลเอาใจใส่และเป็นสถานที่ ที่คนในชุมชนเห็นชอบด้วยเช่น บ้านผู้นำชุมชน บ้านผู้มีจิตอาสา ร้านค้า ศาลาอเนกประสงค์ วัด สถานที่ราชการ ฯลฯ

4.3 โครงสร้างบริหารงาน

บ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร จะอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรงในการจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คือ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (สพร.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง จัดตั้งโดยอาศัยอำนาจตามข้อ 6 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาใน สถานศึกษา พ.ศ. 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับห้องสมุดในการส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบของห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยุ โทรทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสิ่งพิมพ์ และมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับผลการ ดำเนินการของศูนย์รับบริจาคหนังสือและสื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสนับสนุนอุปกรณ์ แก่สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่ขอสนับสนุน โดยโครงสร้างการบริหารงานบ้านหนังสือ อัจฉริยะ มีดังนี้

โครงสร้างการบริหารงานบ้านหนังสืออัจฉริยะ

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารงานบ้านหนังสืออัจฉริยะ

4.4 สถานที่

บ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 1,162 แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่การดูแล ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต (กศน.เขต) ปัจจุบัน ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต มีทั้งหมด 50 เขต โดยแยกออกเป็น 6 กลุ่มโซน ดังมี รายละเอียดดังนี้

ที่	กลุ่มโซน	จำนวนชุมชน/ชุมชน
1	กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ	234
2	กลุ่มโซนกรุงเทพกลาง	117
3	กลุ่มโซนกรุงเทพตะวันออก	293
4	กลุ่มโซนกรุงเทพใต้	154
5	กลุ่มโซนกรุงธนเหนือ	190
6	กลุ่มโซนกรุงธนใต้	174
รวมทั้งสิ้น		1,162

4.5 บุคลากร/อาสาสมัครประจำบ้านหนังสืออัจฉริยะ

บ้านหนังสืออัจฉริยะ ทุกที่จะมีผู้ให้บริการ คอยอำนวยความสะดวกให้บริการประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะสามารถแบ่งที่มาของเจ้าหน้าที่ประจำบ้านหนังสืออัจฉริยะได้ดังนี้

1. พนักงานราชการ โดยเป็นตำแหน่ง ครูอาสาฯ และครู กศน.ตำบล จากศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต
2. ตัวแทนจากชุมชน ตัวแทนจากชุมชนก็คือคนที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ซึ่งได้มาช่วยในการ ให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ยกตัวอย่าง เช่น บ้านหนังสืออัจฉริยะชุมชนร่วมพัฒนา เอกชัย 31 แขวงบางขุนเทียนเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จะมีประธานชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนมา ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลบ้านหนังสืออัจฉริยะ

5. การดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

5.1 ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่มีการดำเนินการในบ้านหนังสืออัจฉริยะ

กิจกรรมอื่นๆ ที่มีการดำเนินการในบ้านหนังสืออัจฉริยะ จากการสำรวจข้อมูลโครงการ บ้านหนังสืออัจฉริยะในระยะที่ 2 มีดังนี้

1. กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการอ่าน และสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในพื้นที่
2. มีการหมุนเวียนหนังสือจากห้องสมุดประชาชนมายังบ้านหนังสืออัจฉริยะ
3. ประชาสัมพันธ์งานของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เช่นการรับนักศึกษาใหม่ กิจกรรมของ กศน.ตำบล/กศน.อำเภอ
4. จัดบอร์ดความรู้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแจกแผ่นพับเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน
5. จัดกิจกรรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้นภายในบ้านหนังสืออัจฉริยะ
6. รับบริจาคหนังสือเข้าบ้านหนังสืออัจฉริยะ

7. ให้มีการบริการ ยืม-คืนหนังสือ
8. สำรวจความต้องการและรับฟังความคิดเห็นของโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ

5.2 การปรับปรุงการดำเนินงานโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ

จากการสำรวจข้อมูลบ้านหนังสืออัจฉริยะในระยะที่ 1 (ดำเนินการสำรวจระหว่างวันที่ 12 - 24 มีนาคม 2558) และข้อสั่งการของเลขาธิการ กศน. สำนักงาน กศน. จังหวัดทุกจังหวัดได้ดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะในพื้นที่ เพื่อพัฒนาให้โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยสรุปแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะ ที่สำนักงาน กศน. จังหวัดแต่ละจังหวัดได้ดำเนินการ มีดังนี้

1. ดำเนินการสำรวจความต้องการหนังสือของประชาชน
2. ปรับปรุงสถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ ซ่อมแซมปรับปรุงชั้นวางหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ให้มีความเหมาะสม เอื้ออำนวยและสร้างบรรยากาศที่ดีในการอ่าน
3. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจในการดำเนินงานของบ้านหนังสืออัจฉริยะ และรับฟังปัญหาในการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางการแก้ไข
4. ติดตามนิเทศผลการดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะอย่างใกล้ชิด
5. ใช้บ้านหนังสืออัจฉริยะเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน และจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง
6. ประสานภาคีเครือข่ายในการรับส่งหนังสือให้มีความเป็นปัจจุบัน เช่น ผู้นำชุมชน นักศึกษา กศน. อาสาสมัคร กศน. พ่อค้าแม่ค้าในพื้นที่ บุรุษไปรษณีย์
7. ประชาชนสัมพันธ์โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะและการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนทราบ
8. พัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบบ้านหนังสืออัจฉริยะ
9. ปรับเปลี่ยนพื้นที่จัดตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะไปยังจุดบริการที่มีความพร้อมและเหมาะสม
10. ดำเนินการจัดการประกวดบ้านหนังสืออัจฉริยะดีเด่น
11. ดำเนินการหมุนเวียนหนังสือระหว่างบ้านหนังสืออัจฉริยะ และจัดหาหนังสือเพิ่มเติมเพื่อหาความหลากหลายของหนังสือภายในบ้านหนังสืออัจฉริยะ
12. ทำความตกลงกับร้านค้าที่จำหน่ายหนังสือในการจัดส่งหนังสือให้ตรงตามกำหนดเวลา

5.3 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานที่ไม่สามารถแก้ไขได้

จากผลการสำรวจการดำเนินการโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะพบว่า ในทุกพื้นที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะเพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการแต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถส่งหนังสือให้เป็นปัจจุบันได้
2. ขาดงบประมาณในการจัดส่งหนังสือ การปรับปรุงพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ การจัดหาสื่อ และอุปกรณ์ภายในบ้านหนังสืออัจฉริยะ
3. หนังสือมีการชำรุด สูญหายจากผู้ให้บริการ
4. ผู้ให้บริการไม่ลงชื่อในสมุดเข้าใช้บริการ ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการเก็บข้อมูลผู้ให้บริการ
5. ร้านค้าตัวแทนจำหน่าย ไม่มีการบริการจัดส่งหนังสือ
6. เจ้าของบ้านหนังสือ/อาสาสมัคร/ครู กศน.ตำบล ติดภารกิจไม่สามารถจัดส่งได้ทุกวัน
7. ปัญหาจากความไม่สงบในพื้นที่
8. การจัดส่งหนังสือการบรรจุหีบห่อยังไม่เรียบร้อย ทำให้หนังสือได้รับความเสียหาย
9. ปัญหาจากการซื้อหนังสือจากร้านค้าที่อยู่ห่างไกลจากบ้านหนังสืออัจฉริยะ ทำให้ไม่สามารถจัดส่งได้ตามกำหนดเวลา

6. บ้านหนังสือชุมชน

ในปีงบประมาณ 2559 รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณจัดซื้อหนังสือพิมพ์ และนิตยสารของบ้านหนังสืออัจฉริยะ เนื่องจากการกิจและการใช้งบประมาณซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงแม้การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลได้ถูกยกเลิกไป แต่ชุมชนยังเห็นความสำคัญและประโยชน์ของบ้านหนังสืออัจฉริยะอยู่ อย่างน้อยก็เป็นแหล่งพบปะพูดคุยกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และเป็นแหล่งดึงดูดคนในชุมชนให้หันมาสนใจเรื่องการอ่านได้บางส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องการให้มีแหล่งเพื่อปลูกฝังการอ่านให้กับลูกหลานของตนในอนาคต สำนักงาน กศน. จึงได้สานต่อโครงการดังกล่าวโดยการปรับเปลี่ยนชื่อ “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” เป็น “บ้านหนังสือชุมชน” เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มีจิตอาสาดำเนินงานภายใต้ศักยภาพของตนที่มีอยู่ตามความสมัครใจ จำนวนกว่า 18,000 แห่ง โดยสำนักงาน กศน. ได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือตามที่ผู้มีจิตอาสาร้องขอ ยกเว้นการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งการอ่านที่ใกล้ชิดตัวในชุมชน
2. เพื่อสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน ป้องกันการลืมนหนังสือ และเกิดการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

6.1 แนวคิด

บ้านหนังสือชุมชนเป็นการดำเนินงานที่เกิดจากแรงศรัทธา พละกำลังทรัพย์ กำลังใจและกำลังกายของผู้มีจิตอาสา ทำให้บ้านหนังสือชุมชนเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน หากแต่เพียงลำพังของผู้มีจิตอาสาอาจจะไม่สามารถดำเนินการเองได้ทุกเรื่องจะมีครู กศน.ตำบล ให้ข้อเสนอแนะหรือประสานของความร่วมมือจากชุมชนมาช่วยอีกแรงหนึ่งก็ได้ บ้านหนังสือชุมชนบางแห่งอาจไม่หยุดการเติบโตเพียงเท่านั้น อาจมีการพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่มุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาบ้านหนังสือชุมชนสู่ห้องสมุดชุมชนในอนาคต

การดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนที่จะประสบความสำเร็จได้ ควรมีองค์ประกอบในการดำเนินงาน ดังนี้ การบริหารจัดการ สื่อสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้ การบริการและการอำนวยความสะดวก การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย และการนิเทศ

6.2 ลักษณะรูปแบบ

1. การบริหารจัดการ

1.1 ภารกิจของหน่วยงาน/สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรจัดทำแผนงาน/โครงการประจำปีเพื่อกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการจัดทำฐานข้อมูลบ้านหนังสือชุมชนได้แก่ทำเนียบ สถิติ เป็นรายตำบล รายอำเภอ เพื่อสะดวกในการจัดทำสารสนเทศตลอดจนเอกสารแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง

1.2 การจัดหางบประมาณเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการสร้างเสริมการอ่านให้แก่ประชาชนจึงตั้งงบประมาณให้เพียงพอและเกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ

1.3 การคัดเลือกสถานที่จัดตั้งบ้านหนังสือชุมชน ควรพิจารณาจาก

1.3.1 เป็นสถานที่ที่เหมาะสม สะดวกต่อการเข้าใช้บริการ

1.3.2 เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน

1.3.3 ได้รับอนุญาตจากเจ้าของบ้าน หรือสถานที่นั้นๆ

1.4 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่านของบ้านหนังสือชุมชน

1.4.1 ควรมีป้ายชื่อบ้านหนังสือชุมชน และอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก

1.4.2 ควรจัดให้มีลักษณะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีข้อมูลต่างๆ ของชุมชนตนเอง ได้แก่ ข้อมูลด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สุขภาพอนามัย อาชีพ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง สถานที่ต่างๆ ของชุมชนเทคโนโลยีของคนในชุมชนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ

2. สื่อสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้

2.1 สื่อที่ให้บริการในบ้านหนังสือชุมชน ควรเป็นสื่อที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับคนในชุมชนเป็นหลัก มีความหลากหลาย เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร วารสาร หนังสือสำหรับเด็ก ผู้สูงอายุ หนังสือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ฯลฯ นอกจากนี้ควรจัดให้มีสื่อที่คน

ในชุมชนควรรู้ เช่น หนังสือกฎหมายสำหรับประชาชนหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นต้น ตลอดจนการจัดให้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสืบค้นข้อมูลความรู้ข่าวสาร

2.2 การจัดหาสื่อสำหรับให้บริการในบ้านหนังสือชุมชน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดซื้อการรับบริจาค การทอดผ้าป่าหนังสือ การตัดกบตรหนังสือ การยืมและหมุนเวียนสื่อจากห้องสมุดประชาชนสู่บ้านหนังสือชุมชน กศน.ตำบลสู่บ้านหนังสือชุมชน บ้านหนังสือชุมชนสู่บ้านหนังสือชุมชน เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้

นอกจากการให้บริการการอ่านจากสื่อที่มีอยู่ในบ้านหนังสือชุมชนแล้ว ควรจัดกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้เพิ่มเติมตามความต้องการของความต้องการของคนในชุมชนดังนี้

3.1 กิจกรรมสร้างเสริมการอ่าน เป็นการกระทำต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่านเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่านเกิดความเพลิดเพลินในการอ่านพยายามพัฒนาการอ่านของตนจนเป็นนิสัย เช่น กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กิจกรรมอ่านดีมีรางวัล กิจกรรมพี่เล่าน้องวาด กิจกรรมการเล่าตำนานหมู่บ้าน ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมอ่านนิทาน นิทานวรรณคดี นิทานพื้นบ้าน กิจกรรมประกวดอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง เกมค้นหาป้ายคำ กิจกรรมต้นไม้พูดได้ (สุภาษิตคำพังเพย) ป้ายนิเทศ นิทรรศการ กระดานข่าว เป็นต้น รวมถึงกิจกรรมของชุมชน เช่น การจัดประชุม การจัดกลุ่มเสวนา การใกล้เคียงกรณีพิพาทต่างๆ การจัดกลุ่มสนใจการพบปะสังสรรค์ ฯลฯ

3.2 กิจกรรมสร้างเสริมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามสภาพวิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆจากการอ่านและการฝึกปฏิบัติ เช่น

3.2.1 กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เช่น การพับใบเตย การทำเหรียญโปรยทาน การทำพวงมโหตร การทำตุ๊ก งานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ เป็นต้น

3.2.2 กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เช่น 1 คน 1 อาชีพ การสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก เป็นต้น

3.3.3 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี เช่น สลากก๊าด กระจาสารท รำวงย้อนยุค เป็นต้น

3.3.4 กิจกรรมส่งเสริมดูแลสุขภาพอนามัย เช่น การเต้นแอโรบิก การรำไม้พลอง การรำไทเก๊ก การเต้นฮูล่าฮูล่า เป็นต้น

3.3.5 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น ปีนโตคุณธรรม ยามน้อยห้อยรถเมล์ ดันไม้อ่านหนังสือ ตักบาตรหนังสือ เป็นต้น

ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในบ้านหนังสือชุมชนอาจจัดเพียงกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ได้ หรืออาจจัดทั้งสองกิจกรรมก็ได้ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและศักยภาพของบ้านหนังสือชุมชนแต่ละแห่ง

4. การบริการและการอำนวยความสะดวก

4.1 การบริการ เช่น บริการการอ่าน บริการยืม-คืน การแนะนำหนังสือ การหมุนเวียนสื่อการเปิด-ปิด ให้บริการเป็นต้น

4.2 การอำนวยความสะดวก เช่น จัดสถานที่พร้อมบริการ โต๊ะ เก้าอี้ การติดป้ายหมวดหนังสือป้ายกิจกรรม บริการน้ำดื่ม ห้องน้ำ แวนตาสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

5. การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย การดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน มีเป้าหมายให้เกิดความสำเร็จอย่างยั่งยืน ควรเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เช่น การบริหารจัดการ การรับบริจาคสื่อ การหมุนเวียนสื่อ การร่วมจัดกิจกรรม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้ข้อเสนอแนะ) การระดมทรัพยากร การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

6. การนิเทศ เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่ และเพื่อให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และให้ขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

รัชดา คงคาลอง (2550: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า

1. ผู้ที่มาใช้บริการบ้านหนังสือมีความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยในบ้านหนังสือกรุงเทพมหานคร โดยระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$, S.D. 33.78 ตามลำดับ) ทั้ง 5 ด้าน

2. ผู้ที่มาใช้บริการบ้านหนังสือมีความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ การจัดการและสภาพแวดล้อมและการประเมินผล ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดกิจกรรมและเนื้อหาการมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ การจัดการและสภาพแวดล้อมและการประเมินผลต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้ที่มาใช้บริการบ้านหนังสือที่ระดับการศึกษาต่างกัน ต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วม ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการมีส่วนร่วมและการประเมินผลต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้ที่มาใช้บริการบ้านหนังสือที่อาชีพต่างกัน ต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ การจัดการและสภาพแวดล้อมและการประเมินผล ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดกิจกรรมและเนื้อหา การมีส่วนร่วม การ

ประชาสัมพันธ์ การจัดการและสภาพแวดล้อมและการประเมินผลต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผู้ที่มาใช้บริการบ้านหนังสือที่ระบบการศึกษาต่างกัน ต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดกิจกรรมและเนื้อหา การมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์ การจัดการและสภาพแวดล้อมและการประเมินผลต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผู้ที่มาใช้บริการบ้านหนังสือที่เขตที่อยู่อาศัยต่างกัน ต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการมีส่วนร่วมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. จากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือกรุงเทพมหานคร ดังนี้ ควรจัดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต มีกิจกรรมเหมาะกับทุกวัย ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต มีบริการอินเทอร์เน็ต เพิ่มขนาดให้กว้างมากขึ้น เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้าถึงข้อมูลโดยการประชาสัมพันธ์และได้ประเมินผลทุกครั้ง

ธิดารัตน์ เจริญเขต (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ในด้านอาคารสถานที่ ควรตั้งอยู่ในศูนย์กลางของชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวก ลักษณะอาคารควรเป็นเอกเทศภายในอาคารมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วน (Zone) ตามวัตถุประสงค์ของการใช้โดยแบ่งเป็นพื้นที่สำหรับศึกษาค้นคว้า สำหรับความเพลิดเพลินและสำหรับข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบริการ อื่น ๆ 2) ทรัพยากรสารสนเทศควรมีหลากหลายทั้งประเภทอิเล็กทรอนิกส์และทรัพยากรสิ่งพิมพ์และจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ 3) ห้องสมุดควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการสารสนเทศและการให้บริการที่เชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสามารถใช้บริการได้ 4) ในด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ห้องสมุดควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ ควรมีพื้นที่สำหรับสารสนเทศท้องถิ่นและอาจขยายสาขาหรือให้บริการในแหล่งชุมชน

กนกพร อ่อนบุญ (2553: บทคัดย่อ) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า 1 ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในศูนย์กลางของชุมชนบุคคลากรปฏิบัติงานในตำแหน่ง ต่างๆ ได้แก่ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักการภารโรงและอาสาสมัครช่วยงานห้องสมุด ด้านอุปกรณ์และครุภัณฑ์ในการปฏิบัติงานและการให้บริการอย่างพอเพียง ด้านสื่อสิ่งพิมพ์มีหนังสือ วารสาร นิตยสารและหนังสือพิมพ์ ด้านสื่อโสตทัศน์มีให้บริการเทปเสียง เทปวีดีทัศน์ แผนที่และลูกโลก ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีให้บริการซีดีรอม วีซีดีและดีวีดี ด้านการบริการให้ยืมคืน บริการข่าวสาร บริการข้อมูลท้องถิ่น บริการตอบคำถามและบริการช่วยค้นคว้า บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดใน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ระบบห้องสมุดอัตโนมัติใช้ E-LIS และ PLS งานวิจัยได้จำแนกการดำเนินงานในการบริหารจัดการออกเป็น 13 ด้าน อันได้แก่ นโยบายและแผนการบริหารงบประมาณ การบริหารทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การประกันคุณภาพ ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และบริการสารสนเทศ

การพัฒนาทรัพยากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน การประชาสัมพันธ์ การจัดทำและการใช้ข้อมูลทางสถิติ และการจัดการความรู้พบว่า มีความเหมาะสม 6 จาก 13 ด้าน 2) ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพบว่า ห้องสมุดมีปัญหามากที่สุดในการบริการ บริหารงบประมาณรองลงมาคือความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน และการประชาสัมพันธ์ 3) เมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานห้องสมุดกับมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550 พบว่า แตกต่างกัน 7 ใน 13 ข้อ และ 4) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนใน 2 องค์ประกอบคือ 1) การบริหารจัดการทั่วไป และ 2) การให้บริการสารสนเทศ ควรมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพและ ประสิทธิภาพในการบริการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

ประสิทธิ์ พิทักษ์ชวงศ์ (2554: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี

1. การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาแต่ละแหล่ง เรียนรู้ในชุมชน พบว่าแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทศิลปะ วัฒนธรรมและจารีตประเพณีมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมาก ส่วนแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทบุคคลและองค์กรในชุมชนประเภทอาคารสถานที่และ สิ่งก่อสร้าง และแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปาน กลาง

2. การเปรียบเทียบการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามขนาด สถานศึกษา ประเภท สถานศึกษาและที่ตั้งของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าขนาดสถานศึกษาประเภทสถานศึกษาและ ที่ตั้งของสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีการดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีมีปัญหาได้แก่งบประมาณและแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ต่อความต้องการข้อเสนอแนะคือสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอและควรมีการซ่อมแซมบำรุงรักษา แหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทต่างๆ

สุนันหา กิ่งบุตร (2554: บทคัดย่อ) แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อการบริการ แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนว ทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการให้บริการ และด้าน ความสัมพันธ์ชุมชน

การดำเนินงานของมุมบ้านหนังสือในด้านต่างๆ พบว่า ด้านผู้ให้บริการต่อแนวทางการ พัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต คือ มุมบ้านหนังสือควรเปิด ให้บริการและมีผู้ให้บริการประจำทุกวันกิจกรรมควรมีความหลากหลายมากขึ้น และควรเพิ่ม

กิจกรรมเพื่อความบันเทิง เช่น การฉายภาพยนตร์การ์ตูน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ควรขยายห้องสมุดให้ใหญ่ขึ้น และมีการจัดบรรยากาศให้โปร่งโล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก สะอาด และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุด ด้านผู้ให้บริการ ควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ให้บริการห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรมควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงปิดเทอม ต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนเงินหรือสื่อต่างๆ เพื่อใช้ในงานห้องสมุด สามารถประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนหอกระจายเสียง website แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบห้องสมุดให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม ควรมีม้าหินสำหรับนั่งรอบห้องสมุดเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการอ่าน หนังสือควรมีความเป็นปัจจุบันและควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็ก ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มุมบ้านหนังสือควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนควรเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานห้องสมุด โดยการร่วมเป็นอาสาสมัคร มุมบ้านหนังสือควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชุมชนทุกรูปแบบ และด้านอื่นๆ ต้องการให้มุมบ้านหนังสือมีพื้นที่ถาวรและภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดมากกว่านี้

วนิดา คามงคล (2555: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประจำปีงบประมาณ 2555 ของ กศน.ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่าในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในภาพรวมอยากให้ กศน.ตำบลแม่จริม มีการจัดบริการส่งเสริมการอ่าน (บ้านหนังสืออัจฉริยะ) ให้ครบทั้ง 6 หมู่บ้าน เพื่อเป็นการให้บริการการอ่านสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีการจัดหาประเภทหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ ให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ศศิธร ภิรมย์นภา (2555: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้และรูปแบบกิจกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านปรับปรุงพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวม 248 คนเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบเลือกรายการ และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที่ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีมากที่สุด ได้แก่ ห้องสมุดและป้ายนิเทศ ลักษณะของกิจกรรมที่จัดมากที่สุดโรงเรียนขนาดใหญ่คือ การให้บริการยืม-คืนหนังสือในห้องสมุด ส่วนลักษณะกิจกรรมที่จัดมากที่สุดโรงเรียนขนาดเล็กคือ การฝึกปฏิบัติงานเกษตร 2) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประเภทบุคคล โรงเรียนขนาดใหญ่เลือกใช้นักบวช/พระสงฆ์ในการจัดการศึกษามากที่สุด โรงเรียนขนาดเล็กใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากที่สุด ประเภททรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก เลือกใช้ถ้ำขมิ้นในการจัดการศึกษามากที่สุด สำหรับ

แหล่งเรียนรู้ประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก เลือกใช้ วัด/ศาสนา
สถาน ในการจัดการศึกษามากที่สุด และแหล่งเรียนรู้ประเภทวัฒนธรรมประเพณี พบว่าทั้งโรงเรียน
ขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้ประเพณี ลอยกระทง ในการจัดการศึกษามากที่สุด ส่วนรูปแบบ
การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่ใช้ รูปแบบเชิญวิทยากรมาให้
ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน มากที่สุด โรงเรียนขนาดเล็ก ใช้รูปแบบ จัดกิจกรรมเรียนรู้ขึ้นเองใน
โรงเรียน มากที่สุด 3) โรงเรียนในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการดำเนินงานแหล่ง
เรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 4) โรงเรียนขนาดใหญ่
และขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการปรับปรุงพัฒนาการใช้แหล่ง
เรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

กณิกา เพชรสงค์ศรี (2556: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุด
ตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการบริหาร
งานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) ความแตกต่างของ
ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามตัวแปรเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาด
ของโรงเรียน และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบโควตา จาก
ผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครู จำนวน 348 คน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงาน
ห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี บุคลากร
ทางการศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมไม่
แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างด้านงานเทคนิคบุคลากรทางการศึกษาที่มี
ตำแหน่งต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและรายด้านไม่
แตกต่างกัน บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการ
บริหารงานห้องสมุดโดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่างด้านงานเทคนิค
แตกต่างกัน ส่วนด้านงานบริหาร และด้านงานบริการและกิจกรรมแตกต่างกัน และบุคลากรทางการ
ศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดโดย
ภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน

หลิงฟ้า ชันติรัตน์ (2556: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาบ้าน
หนังสืออัจฉริยะ กศน.อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า
ปัญหาที่มีความสำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย คือ บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ บริเวณภายใน
ภายนอกอาคารไม่ร่มรื่น ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ ไม่มีคำสั่ง
แต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้บริการในบ้านหนังสืออัจฉริยะชัดเจน และ บุคลากรไม่เข้าใจระบบการ
ให้บริการไม่ดูแลหนังสือและสื่ออื่นๆ ขาดการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับชุมชน
1. การศึกษาระดับความต้องการการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตาม
ทัศนะของผู้ใช้บริการโดยภาพรวม พบว่า ระดับความต้องการการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดย

การมีส่วนร่วมของชุมชน ตามทัศนะของผู้ใช้บริการ เรียงความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบริการชุมชน ด้านบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมการอ่านสู่ชุมชน ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2. การศึกษาระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนา บ้านหนังสืออัจฉริยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อ รูปแบบการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เรียงระดับความพึงพอใจจาก มากไปน้อย คือ มีระดับความพึงพอใจสามลำดับคือ ด้านสื่อหนังสือมีความหลากหลาย ด้านนำสู่จิตร บริการ และด้านประสานเครือข่าย รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านชุมชนชื่นชมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านจัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านประชามีส่วนร่วม และด้านเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

เฉลิมลักษณ์ เต็มภาชนะ (2556: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรายงานการพัฒนา"บ้านหนังสือ อัจฉริยะ"ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการบ้านหว่าใหญ่ ตำบลไสหมาก อำเภอยะใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา"บ้านหนังสืออัจฉริยะ" ให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการบ้านหว่าใหญ่ ตำบลไสหมาก อำเภอยะใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช และเพื่อพัฒนา"บ้านหนังสืออัจฉริยะ"ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ บ้านหว่าใหญ่ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านการจัดกิจกรรมผลการวิจัยพบว่า1. การศึกษาบริบทของบ้านหนังสืออัจฉริยะบ้านหว่าใหญ่ด้านกายภาพพบว่าการจัดบรรยากาศยังไม่ เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สื่อและที่สำหรับนั่งอ่านยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ด้าน การบริการพบว่าเจ้าของบ้านเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตบริการ แต่สื่อที่ให้บริการยังมีน้อยและยัง ไม่มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในการให้บริการอย่างชัดเจนและด้านการจัดกิจกรรม พบว่ายังไม่มีการจัด กิจกรรมใดๆภายในบ้านหนังสืออัจฉริยะ2. การสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการพบว่าต้องการให้ มีการประดับตกแต่ง

สถาบัน กศน.ภาคเหนือ (2557: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสืออัจฉริยะ จากผลการศึกษาค้นคว้ามีแนวทางการนำไปใช้ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด คือ การที่ชุมชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ของ บ้านหนังสืออัจฉริยะได้เป็นอย่างดีนั้น กศน.ตำบล และ กศน.อำเภอต้องมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนดังนี้ บทบาท กศน.ตำบล ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการอ่านใน บ้านหนังสืออัจฉริยะ มีดังนี้ 1. ด้านการวางแผน 1) ศึกษาข้อมูลชุมชน 2) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะให้กับชุมชนให้กับคนในชุมชน ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การ ทาเวทีประชาคม เสียงตามสาย การประชุมประจำเดือน 3) เป็นพี่เลี้ยงในการจัดทำแผนการ ดำเนินงานบ้านหนังสืออัจฉริยะ 4) ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดร่วมกันอย่าง สม่าเสมอ 2. ด้านสถานที่ 1) ให้ข้อมูลในการพิจารณาองค์ประกอบในการคัดเลือกสถานที่ จัดตั้งบ้าน หนังสือฯ 2) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในพัฒนาอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เอื้อต่อการ ให้บริการ เช่น การจัดกิจกรรม กพช. 3) ให้ข้อคิดเห็นแนวทางในการจัดหาค่าใช้จ่ายในการพัฒนา

อาคารสถานที่และค่าสาธารณูปโภค 29 3. ด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 1) ร่วมกับชุมชนในการวางแผนของงบประมาณสนับสนุนจาก บุคคล/หน่วยงาน ภาครัฐ/เอกชน เพื่อสนับสนุนในการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 2) ให้คำแนะนำในการจัดทำทะเบียนคุมงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ 3) จัดหมุนเวียนสื่ออย่างสม่ำเสมอ 4. ด้านกิจกรรมและการบริการ 1) ให้คำแนะนำ กระตุ้น ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้น่าสนใจ 2) ร่วมจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนด 3) ให้คำแนะนำในการให้บริการ 4) ให้คำแนะนำในการจัดทำทะเบียนสถิติ จำนวนผู้มาใช้บริการ/เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 5. ด้านการประเมินผล 1) ให้คำแนะนำ/ร่วมในการกำหนดตัวชี้วัด เป้าหมายการดำเนินการ 2) ให้คำแนะนำ/ร่วมสร้างเครื่องมือในการประเมินผล 3) ให้คำแนะนำ/ร่วมวิเคราะห์ข้อมูล 4) ให้คำแนะนำ/ร่วมสรุปผลหาแนวทางแก้ไข พัฒนา ปรับปรุง บทบาท กศน.อำเภอ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสือ อัจฉริยะ มีดังนี้ 1. ด้านการวางแผน 1) ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากร ทุกระดับ 2) ประชาสัมพันธ์โครงการ 3) จัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมสนับสนุนบ้านหนังสืออัจฉริยะ 4) ประสาน / MOU กับภาครัฐ/เอกชน ร่วมสนับสนุนส่งเสริม 5) วางแผนการติดตาม 6) สร้างแรงจูงใจให้กับครู/ชุมชน 2. ด้านสถานที่ 1) สนับสนุนการพัฒนาสถานที่ให้เอื้อต่อการให้บริการ 2) พัฒนาคู/ผู้ให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ/อาสาสมัคร เช่น การพาไปศึกษาดูงานบ้านหนังสืออัจฉริยะที่เป็น Best Practice จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน เป็นต้น 3. ด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 1) สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 2) ประสานภาคีเครือข่ายในการจัดหางบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 3) หมุนเวียนสื่อจากห้องสมุดลงไปในบ้านหนังสืออัจฉริยะ 4) ควบคุมการกระจายสื่อให้ทั่วถึงเป็นปัจจุบัน 4. ด้านกิจกรรมและการให้บริการ 1) กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะให้ต่อเนื่อง 2) สร้างความเข้าใจ กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน มอบหมายให้ครู กศน.ตำบลนำไปสู่การปฏิบัติ 3) สนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรม 4) เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของบ้านหนังสืออัจฉริยะ 5. ด้านการประเมินผล 1) พัฒนาคู กศน.ตำบลให้มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล 2) จัดทำมาตรฐาน และเกณฑ์การประเมินให้เป็นแนวทางเดียวกัน 3) สร้างแรงจูงใจ เช่น การประกวด การมอบรางวัลต่าง ๆ 4) ส่งเสริม กำกับติดตามให้มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

วอลเตอร์ อี. เฮลไมเคอร์รี่ (Walter E. Helmke Library. 1997) ได้ทำการรายงานการวิจัยไว้ว่าห้องสมุด Indiana Carnegie Libraries เป็นแหล่งศูนย์กลางสำหรับชนทุกชั้นไม่จำกัดการศึกษา สามารถแสวงหาหนังสือและสื่ออื่นๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถค้นหาสิ่งที่ต้องการรวมทั้งได้รับความสนุกสนานจากห้องสมุดแห่งนี้ด้วยและอธิบายถึงการให้บริการอัตโนมัติว่ามีการให้บริการด้านวีดิทัศน์เทปบันทึกเสียงหนังสือประกอบเทปบันทึกเสียงแผ่นซีดีเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะกล้องโพลาลอยด์และภาพพิมพ์จำนวนมากของห้องสมุด

เคลื่อนที่มีการให้บริการวิทัศน์เทปบันทึกเสียงโครงการปิดภาคเรียนสำหรับเด็กบริการสำหรับผู้สูงอายุบริการต่ออายุหนังสือทางโทรศัพท์

มิกยอง ชา (Mikyong Cha. 1998) ศึกษาการใช้ประโยชน์จากมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของรัฐสำหรับการวางแผนและการประเมินตามการรับรู้ของผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนในมลรัฐแทนซัส เท็กซัส และวิสคอนซิน ประชากร คือผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนจำนวน 1,198 คน 737 คน (ร้อยละ 61.50) ผลการวิจัยพบว่าผู้อำนวยการห้องสมุดรับรู้ถึงคุณค่าของมาตรฐานห้องสมุดประชาชนของรัฐในการวางแผนการประเมินโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินระดับการบริการระดับก่อนของการบริการการเปรียบเทียบการบริการกับห้องสมุดอื่นๆ และการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนมีความเห็นว่ามาตรฐานด้านทรัพยากรและการบริการมีประโยชน์มากกว่ามาตรฐานด้านการบริหารบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกมีข้อเสนอแนะให้นำประเด็นการวางแผนและการประเมินห้องสมุดประชาชนโดยเน้นชุมชนไปใช้มาตรฐาน

ไวท์ เลค คอมมูนิตี้ ไลเบอร์รี่ (White Lake Community Library. 2002) ประเมินการใช้และผลกระทบของเครื่องมือวัดผลการปฏิบัติงานของห้องสมุดประชาชนในมลรัฐฟลอริดา โดยใช้วิธีการสำรวจประชากรประกอบด้วยผู้บริหารห้องสมุดประชาชน 75 คน และมีการวิจัยสองระยะโดยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์การสัมภาษณ์ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดประชาชนใน มลรัฐฟลอริดามีการวัดผลการดำเนินงานโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและมีการลงทุนจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อการวัดผลการปฏิบัติงานและมีการใช้บุคลากรเต็มเวลา 609 คน เพื่อดำเนินการวัดผลการปฏิบัติงานในปีงบประมาณ ค.ศ. 2000 และ 2001 นอกจากนี้ยังพบว่าห้องสมุดประชาชนในมลรัฐฟลอริดายังไม่มีวัฒนธรรมการประเมิน

วอลเกอร์ วิจิเนีย เอ (Walter Virginia A. 2003) ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะในพื้นที่ขนาดเล็ก มีการจัดทำเอกสารของทางราชการ โดยมีผู้นำชมรมและประโยชน์ของการจัดทำเครือข่ายของชุมชนเพื่อการได้มาซึ่งกลุ่มเงินสาธารณะ เพื่อการสร้างสวนสาธารณะและห้องสมุดรัฐบาลให้อ่านากับประชาชนหรือให้คนสามารถสอบถามงบประมาณของพวกเขาผ่านระบบซึ่งสาธารณะจัดให้บริการ

บีเชอร์ แอน บี (Beecher Ann B. 2004) ศึกษาข้อค้นพบเครื่องมือที่ช่วยในด้านการก่อสร้างห้องสมุดสาธารณะ มาจากกระบวนการของการใช้เครื่องมือไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จของการใช้ข้อมูล โดยกลุ่มอาสาสมัครห้องสมุดสาธารณะใน 3 ประเด็นในเรื่องของการจัดเก็บข้อมูลด้านขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ข้อมูลร่วมสมัยและข้อมูลที่ทันสมัย ในการออกแบบสถานที่ตั้งการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารในห้องสมุดประชาชนไปสู่ผู้ใช้บริการซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะถูกจัดเก็บโดยคอมพิวเตอร์ไปสู่ผู้ใช้บริการปลายทาง ถูกนำเสนอต่อผู้อุปการะห้องสมุดซึ่งปัจจุบันการค้นหาข้อมูลใน 3 ประเด็นดังกล่าวมีอยู่มากมายและทำให้ผู้ใช้บริการไม่ได้รับความสะดวก ต้องอาศัยยุทธศาสตร์ว่าจะดำเนินการอย่างไรกับประเด็นดังกล่าว

รอน และคนอื่นๆ (Ron; & Others. 2006) ศึกษาเรื่องการอธิบายคุณลักษณะของศูนย์แห่งอนาคต เสมือนเป็นเครื่องจักรในการสร้างนวัตกรรมให้กับเมืองเพื่อเป็นเมืองแห่งความรู้ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การสร้างแนวคิดสำหรับศูนย์แห่งอนาคต รวม 13 ด้าน ได้แก่ เวลา สถานที่ ทีมงานและการเป็นผู้นำ ความเสี่ยงกลยุทธ์ พื้นที่เสมือน โครงสร้างและการประมวลผลที่เกิดขึ้นเอง การจัดการความรู้ทุนทางการเงิน ความหลากหลายความตั้งใจสู่ออนาคตความท้าทายและหลักความสอดคล้องกัน

วิลสัน (Wilson. 2008) ศึกษาเรื่องมุมมองห้องสมุดสาธารณะในแคนาดา การตรวจสอบการออกแบบและการใช้ข้อมูลข่าวสารในห้องสมุดสาธารณะในแคนาดาจากกฎหมายของจังหวัดในแคนาดาส่วนหนึ่งมาจากห้องสมุดสาธารณะเองและ websites ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดมาจากการออกกฎหมายระดับชาติ ในเรื่องแหล่งเงินทุนแคนาดาให้ห้องสมุดสาธารณะมีอำนาจอิสระในการออกกฎหมายในการได้มาซึ่งเงินทุนที่มาจากแหล่งอื่นๆ

คาธลิน เชลลีย์ โจน (Kathleen Shelley Jones. 2009) ห้องสมุดชุมชนเป็นเว็บไซต์การศึกษาและการเสริมพลังเพื่อสตรีชนบทเชิงลึกจากยูกันดาห้องสมุดชุมชนในประเทศกำลังพัฒนาสามารถเข้าถึงสถานที่สำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้และการเข้าถึงความไม่รู้ของสตรีกับการศึกษาอันเนื่องมาจากการอยู่ในชุมชนที่มีลักษณะของความยากจนมากและปัญหาการกดขี่ทางเพศซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการทั้งในประเทศและดำเนินการสถาบันความต้องการที่ระบุโดยสมาชิกในชุมชนในรูปเอกสารประเภทของทรัพยากร/กิจกรรมที่ของพวกเขาและห้องสมุดชุมชนยังมี “พื้นที่” เป็นกลางที่ผู้หญิงสามารถรวบรวมความรู้และมีอิสระหรือติดตามการเรียนรู้ในด้านที่สนใจงานวิจัยนี้เกิดจากผลกระทบของ Kyato Community (KCI) ในชีวิตของสตรีในชนบทของ Ugandan งานวิจัยนี้ให้ความสนใจไปที่สิ่งที่ผู้หญิงต้องรู้และความต้องการของผู้หญิงตามบริบทในการจัดหาทรัพยากรที่เหมาะสมในท้องถิ่นและความใจกว้างของบุคคลากรในชุมชนที่ห้องสมุดชุมชนสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการรู้หนังสือของสตรีและทำให้เห็นการพัฒนาในส่วนบุคคล ทำให้เกิดความสามารถในการประกอบอาชีพที่จำเป็นมากขึ้นอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของประชาชนในสังคม

สรุปแนวทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในภาพรวมพบว่าประชาชนมีความต้องการและสนใจที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการในการบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อเป็นศูนย์กลางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งห้องสมุดชุมชนขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในชุมชนรูปแบบการบริหารจัดการห้องสมุด กล่าวถึงด้านบุคลากรการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ลักษณะที่ตั้ง ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี และด้านการบริหารจัดการ การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต

สรุปแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยประกอบด้วย

1. ด้านลักษณะที่ตั้ง ธีรรัตน์ เจริญเขต ได้ให้แนวทางในด้านลักษณะที่ตั้งอาคารสถานที่ควรตั้งอยู่ในศูนย์กลางของชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวกลักษณะอาคารควรเป็นเอกเทศภายในอาคารมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนตามวัตถุประสงค์ของการใช้โดยแบ่งพื้นที่สำหรับการศึกษาค้นคว้า สำหรับความเพลิดเพลินและสำหรับข้อมูลข่าวสารรวมทั้งบริการอื่นๆ สุนันทา กิ่งบุตร ได้เสนอแนวทางว่าควรเพิ่มพื้นที่ในการให้บริการ และควรมีการจัดทำบเพื่อซ่อมแซมวัสดุ อุปกรณ์อาคาร ให้มั่นคงแข็งแรง

2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร กนกพร อ่อนบุญ ได้ให้แนวทางในด้านการจัดสรรทรัพยากรมี 2 องค์ประกอบคือ 1) การบริหารจัดการทั่วไป และ 2) การให้บริการสารสนเทศควรมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ธีรรัตน์ เจริญเขต ทรัพยากรสารสนเทศควรมีหลากหลายทั้งประเภทอิเล็กทรอนิกส์และทรัพยากรสิ่งพิมพ์และควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการทำสารสนเทศและการให้บริการ

3. ด้านการจัดกิจกรรม ธีรรัตน์ เจริญเขต ได้ให้แนวทางในด้านการจัดกิจกรรมไว้ว่าควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ สุนันทา กิ่งบุตร ได้ให้แนวทางการพัฒนาทางด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและพัฒนาการเรียนรู้ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมการจัดหารายได้หรือสื่อหนังสือเพื่อใช้ในงานห้องสมุดชุมชนควรมีส่วนร่วม และมีการประชาสัมพันธ์นอกสถานที่อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ กนกพร อ่อนบุญ ได้ให้แนวทางด้านการให้บริการสารสนเทศ ว่าควรมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการให้เป็นไปตามมาตรฐานปัทมา จันทรเขียว ผู้ให้บริการควรพูดให้เสียงดังและชัดเจน ผู้ให้บริการจะต้องปรับปรุงการแต่งกายให้เรียบร้อยเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

5. ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ กังวาล นาคศรีสังข์ ได้ให้แนวทางในด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรขาดทักษะในการปฏิบัติงานห้องสมุด เนื่องจากครูที่รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่มีวุฒิการศึกษาทางวิชาบรรณารักษ์ ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากและมีความพิเศษอื่นๆ ทำให้ไม่มีเวลาดูแลการให้บริการการใช้ห้องสมุด

6. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สุนันทา กิ่งบุตร ได้ให้แนวทางด้านความสัมพันธ์ชุมชนกับการพัฒนามุมบ้านหนังสือให้เป็นแหล่งเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่มีอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในแต่ละชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องในเด็กและเยาวชนควรมีการจัดนิทรรศการหรือบริการหนังสือนอกสถานที่ สร้างเครือข่ายและพันธมิตรการเรียนรู้ ควรจัดทำมาตรฐานมุมบ้านหนังสือ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมุมบ้านหนังสือ ธีรรัตน์ เจริญเขต ได้ให้แนวทางด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนว่าห้องสมุดควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ข้อมูล

ข่าวสารของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ควรมีพื้นที่สำหรับสารสนเทศท้องถิ่นและอาจขยายสาขาหรือให้บริการบริเวณชุมชน หลังฟ้า ขันติรัตน์ ได้ให้แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าบ้านหนังสืออัจฉริยะมีปัญหาด้านบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ บริเวณภายใน-ภายนอกอาคารไม่ร่มรื่น ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวัดและพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้บริการในบ้านหนังสืออัจฉริยะชัดเจน และบุคลากรไม่เข้าใจระบบการให้บริการไม่ดูแลหนังสือและสื่ออื่นๆ ขาดการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับชุมชน สถาบัน กศน.ภาคเหนือ ได้ให้แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสืออัจฉริยะ คือ ด้านการวางแผน ประชุม ประชาสัมพันธ์ ประสานกับเครือข่ายร่วมสนับสนุน ส่งเสริม วางแผนการติดตาม สร้างแรงจูงใจให้กับครู/ชุมชน สนับสนุนการพัฒนาสถานที่ให้เอื้อต่อการให้บริการ พัฒนาครู/ผู้ให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ/อาสาสมัคร ดำเนินงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประสานภาคีเครือข่ายในการจัดหางบประมาณ หมุนเวียนสื่อจากห้องสมุดลงไปในบ้านหนังสืออัจฉริยะ ควบคุมการกระจายสื่อให้ทั่วถึงเป็นปัจจุบัน ด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการ กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะให้ต่อเนื่อง สร้างความเข้าใจกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน ด้านการประเมินผล พัฒนาครู จัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินให้เป็นแนวทางเดียวกัน ส่งเสริมกำกับติดตามให้มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร" เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.2 การสนทนากลุ่ม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 แบบสอบถาม
 - 3.2 การสนทนากลุ่ม
4. การสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
 - 5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม
6. สถิติที่ใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม
 - 6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร" เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ อาสาสมัครบ้านหนังสือ อัจฉริยะจากบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวน 1,162 แห่ง ที่กรุงเทพมหานคร การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้จำนวนในกลุ่มโซน เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นเป็นอาสาสมัคร จำนวน 316 คน แต่แบบสอบถามกลับมา 224 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 70 และการสนทนากลุ่ม (Focus group) 12 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เป็นอาสาสมัครประจำบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

1. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (สุทธนุ ศรีไสย์, 2551; อ้างอิงจาก Taro Yamane. n.d.) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูล มีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้จำนวนในกลุ่มโซน เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง อย่างเป็นสัดส่วน โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มโซน} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มโซน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของประชาชนอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 316 คน รายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัคร บ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

ที่	กลุ่มโซน	จำนวนอาสาสมัคร (1ชุมชน: 1คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (1ชุมชน: 1คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามลักษณะที่ตั้ง	จำนวน (1ชุมชน: 1คน)
1	กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ	234	64	ร้านขายของ ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม บ้านประธานชุมชน บ้านจิตอาสา ศาลา/อาคาร/สหกรณ์	7 6 21 7 13
2	กลุ่มโซนกรุงเทพกลาง	117	32	ร้านขายของ ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม บ้านประธานชุมชน บ้านจิตอาสา ศาลา/อาคาร/สหกรณ์ สถานที่ราชการ ศูนย์เด็กเล็ก ลานกีฬา ศาลเจ้า	3 2 16 1 8 1 1 1 1
3	กลุ่มโซนกรุงเทพตะวันออก	293	80	ร้านขายของ ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม บ้านประธานชุมชน บ้านจิตอาสา ศาลา/อาคาร/สหกรณ์ สถานที่ราชการ มัสยิด	10 4 2 4 7 1 3
4	กลุ่มโซนกรุงเทพใต้	154	42	ร้านขายของ ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม บ้านประธานชุมชน	4 2 16

ตาราง 1 (ต่อ)

ที่	กลุ่มโซน	จำนวน อาสาสมัคร (1ชุมชน: 1คน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง/ ชุมชน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยก ตามลักษณะที่ตั้ง	จำนวน (1ชุมชน: 1คน)
				บ้านจิตอาสา	3
				ศาลา/อาคาร/สหกรณ์	14
				สถานที่ราชการ	1
				ตู้คอนเทนเนอร์	1
				คอนโด	1
5	กลุ่มโซน กรุงธนเหนือ	190	51	ร้านขายของ	4
				ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม	3
				บ้านประชาชนชุมชน	28
				บ้านจิตอาสา	5
				ศาลา/อาคาร/สหกรณ์	5
				สถานที่ราชการ	1
				ลานกีฬา	1
				วัด	1
				ศูนย์สุขภาพ	3
6	กลุ่มโซน กรุงธนใต้	174	47	ร้านขายของ	4
				ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม	2
				บ้านประชาชนชุมชน	19
				บ้านจิตอาสา	7
				ศาลา/อาคาร/สหกรณ์	13
				สถานที่ราชการ	1
				ตู้คอนเทนเนอร์ กศน.	1
				มัสยิด	1
	รวมทั้งสิ้น	1,162	316	-	316

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน. กทม.)

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

การสนทนากลุ่ม ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนประชาชนที่เป็นอาสาสมัครประจำบ้านหนังสือัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ท่าน (กลุ่มโซนละ 2 ท่าน)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครบ้านหนังสือัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา ที่อยู่และสถานที่ใช้บริการ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสือัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ที่สร้างขึ้นตามระบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) ในแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ซึ่งมีระดับความคิดเห็น ดังนี้

5 หมายถึง ความพึงพอใจของอาสาสมัครอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง ความพึงพอใจของอาสาสมัครอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง ความพึงพอใจของอาสาสมัครอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ความพึงพอใจของอาสาสมัครอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง ความพึงพอใจของอาสาสมัครอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านการความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ประเด็นการสนทนากลุ่มอาสาสมัครบ้านหนังสือัจฉริยะ โดยมีตัวแทนผู้สนทนากลุ่มกลุ่มโซนละ 2 คน (จำนวน 12 คน) มีรายละเอียด ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านการความสัมพันธ์กับชุมชน

4. การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามและประเด็นการสนทนากลุ่ม ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวคิดรวบยอดแล้วนำมากำหนดแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และสร้างนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร นำมาสร้างเป็นกรอบการพัฒนาแบบสอบถาม ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ

2. นำข้อมูลจากการศึกษามาพิจารณา แบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่ม ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ

3. นำข้อมูลจากการศึกษามาพิจารณา ประเด็นการสนทนากลุ่ม ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านการความสัมพันธ์กับชุมชน

4. สร้าง แบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่มโดยการนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2-5 มาใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

5. นำแบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่มที่สร้างนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทพิจารณาตรวจสอบแก้ไข

6. ปรับปรุง แบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่มแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การหาค่าความตรงของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC และเลือกข้อที่ $IOC \geq 0.5$ (ทองสง่า ผ่องแผ้ว. 2549) รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง

7. นำแบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่มปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ตรวจสอบอีกครั้ง

8. นำแบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่มไปทดลองใช้ (Try-out) กับตัวแทนอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตจอมทอง จำนวน 32 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (∞ - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbarc. 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .978

9. นำแบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่ม ไปสอบถาม และการสนทนากลุ่มเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการโดยวิธีการจัดสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าภาควิชาศึกษาผู้ใหญ่ ไปยังอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และขอให้ส่งกลับ และได้รับการส่งคืนทางไปรษณีย์ จำนวน 224 ฉบับ

1.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วนำมาตรวจและทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำผลอภิปรายต่อไป

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.1 เกณฑ์การเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม คือ

2.1.1 เป็นจิตอาสาที่ให้สถานที่สำหรับบริการบ้านหนังสืออัจฉริยะและเป็นจิตอาสาคอยดูแลบ้านหนังสืออัจฉริยะ ตั้งแต่เวลาเปิดบ้านจนถึงเวลาปิดบ้าน

2.1.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะโดยผ่านการคัดเลือกจากศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต

2.1.3 เป็นจิตอาสา/อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะกลุ่มโซนละ 2 คน (แบ่งเป็น 6 โซน) รวม 12 คน

2.2 ส่งประเด็นการสนทนาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะทั้ง 12 คน (กลุ่มโซนละ 2 คน) ก่อนประมาณ 2 สัปดาห์

2.3 ประสานเป็นการภายในกับอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในการเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและนัดหมาย วัน เวลา ในการจัดสนทนากลุ่ม

2.4 จัดสนทนากลุ่มเมื่อวันอาทิตย์ที่ 14 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 13.30 น. ณ กศน. แขวงบางขุนเทียน ซอย เอกชัย 19 แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ในการจัดสนทนากลุ่มเรื่องแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่

2.4.1 คุณพรอนันต์ รอดจากไร่ ชุมชนสัมปาย้าพัฒนา 594 ซ.เจริญนคร 28 แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

2.4.2 คุณบำรุง แสณณรงค์ ชุมชนแฟลตข้าราชการ กทม. 90 เลขที่ 28/1 หมู่ที่ 5 ซ.ประชาธิปไตย 90 ถ.ประชาธิปไตย แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

2.4.3 คุณฉวย คล้ายหนองสรวง ชุมชนไกวบ่อพัฒนา 233 ตรอกศาลเจ้าไกวบ่อ 3 ร.ร.ศิริลักษณ์วิทยา แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

2.4.4 คุณรุ่งโรจน์ เกียรติเที่ยงกิจ ชุมชนสันติชนสงเคราะห์ 282/25 ริมคลอง
บางกอกน้อย แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

2.4.5 คุณจิราพร บางอวด ชุมชนหมู่บ้านเจ้าพระยาร่วมใจ 88 หมู่ 6 ถ.บรมราช
ชนนี แขวงธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

2.4.6 คุณสมใจ พลับแจ่ง ศูนย์เรียนรู้พัฒนาที่ดินบางแคเหนือ 16 ถ.กาญจนา
ภิเษก 007 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

2.4.7 คุณสุธาวดี ขุนทอง ชุมชนพระยานคร 77 ซ.เจริญกรุง 69 แขวงยานนาวา
เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

2.4.8 คุณอำนาจ โพธิ์ประสิทธิ์ ชุมชนวัดเทพนารี 538/1 ซ.เจริญฯ 68 ถ.เจริญสนิท
วงศ์ แขวงบางพลัด กรุงเทพมหานคร

2.4.9 คุณสุรีย์ วิสิทธิ์ ชุมชนเพชรเกษม 116 40/320 ซ.เพชรเกษม 116 แขวง
หนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

2.4.10 คุณนาง จันทะมาน ชุมชนซอยเจริญรัถ 5 72 ซ.เจริญรัถ 5 แขวงคลองสาน
เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

2.4.11 คุณฉลอง แก้วกระจ่าง ชุมชนหลังวัดแก้วแจ่มฟ้า 761/16 ซ.หลัง วัดแก้ว
แจ่มฟ้า แขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

2.4.12 คุณสาคร พงษ์พันธ์ ชุมชนหลังตลาดเก่าวัดพระยาไกร 21/49 ซ.เจริญกรุง
78 แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

2.5 เตรียมการบันทึกเทป ถ่ายภาพกิจกรรมและจัดบันทึกการสนทนากลุ่ม

6. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม
คอมพิวเตอร์ในการคำนวณหาค่าสถิติต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัคร
บ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

1.1 ข้อมูลตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีวิเคราะห์โดยแจก
แจกความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม
ระดับการศึกษา ที่อยู่และสถานที่ใช้บริการ

1.2 ข้อมูลตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ
ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้าน
การจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้าน
หนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ และรายด้านโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนตั้งแต่ 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนตั้งแต่ 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับมาก

ค่าคะแนนตั้งแต่ 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าคะแนนตั้งแต่ 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าคะแนนตั้งแต่ 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

1.3 สำหรับการทดสอบสมมติฐานและข้อกำหนดใช้การเปรียบเทียบค่าคะแนนที่ทดสอบ (T-test) สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนของกลุ่ม 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ ค่าเอฟเทส (F-test)

1.4 ข้อมูลตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดรวบรวมข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ แล้วนำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ นำเสนอเรียงลำดับข้อที่มีคะแนนความถี่มากไปหาข้อที่มีคะแนนความถี่น้อย

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำไปพร้อมๆ กับนำเสนอการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ถอดเทปการสนทนากลุ่มแบบคำต่อคำ

2.2 อ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปทั้งหมด ทบทวนข้อมูลทั้งหมดและทำความเข้าใจในข้อมูล

2.3 จัดกลุ่มความหมายแยกออกเป็นประเด็น (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะร่วมหรือที่มีความหมายเหมือนกันไว้ด้วยกัน จากนั้นให้ความหมายหรือจำแนกชื่อแก่กลุ่มข้อมูลนั้นๆ (Theme)

2.4 นำกลุ่มคำข้อความหรือประโยคที่ได้มาตีความหรือให้ความหมาย หากข้อมูลยังไม่มี ความชัดเจนจะบันทึกแยกเป็นข้อสังเกตไว้ต่างหาก เพื่อสะสมข้อมูลนั้นไว้แล้วนำกลับมา รวบรวมวิเคราะห์เมื่อได้ข้อมูลมากพอ

2.5 ทำการวิเคราะห์หาคุณลักษณะของข้อมูลที่จำแนกเป็นหัวข้อย่อยโดยพิจารณาความสอดคล้องกับคำถามการวิจัย

2.6 เขียนคำบรรยายความหมายตามลักษณะข้อความที่ปรากฏและนำเสนอพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบเพื่อสะท้อนให้เห็นสาระสำคัญของกลุ่มข้อมูลแต่ละกลุ่ม

7. สถิติที่ใช้กับการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถามโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence.IOC)

2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbarc. 1970)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม ใช้ทดสอบค่าคะแนนทีเทส (t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
MS	แทน ค่าแปรปรวน (Mean of Squares) ระหว่างกลุ่ม
SS	แทน ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณา t - Distribution
f	แทน ค่าที่ใช้พิจารณา F - Distribution
p	แทน ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคมระดับการศึกษาและสถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ

ตอนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ

ตอนที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อแนวทางการบริหารจัดการและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพ

มหานครใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 6) อื่นๆ

2. ประเด็นการสนทนากลุ่มอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยมีตัวแทนในการสนทนากลุ่มโซนละ 2 คน มีรายละเอียดใน 6 ด้านคือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 6) อื่นๆ

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1.1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา และสถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ			
	ชาย	115	51.57
	หญิง	109	48.43
	รวม	224	100.00
2. อายุ			
	18 - 35 ปี	129	57.85
	36 - 60 ปี	80	35.43
	ต่ำกว่า 18 ปี	10	4.48
	60 ปีขึ้นไป	5	2.24
	รวม	224	100.00
3. อาชีพ			
	ผู้ที่ไม่มีรายได้ประจำ (พ่อบ้าน, แม่บ้าน)	78	34.98
	ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย	72	32.29
	รับจ้าง/พนักงานทั่วไป	46	20.63
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	24	10.31
	นักเรียน/นักศึกษา	4	1.79
	รวม	224	100.00
4. ระดับการศึกษา			
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	61	27.35
	มัธยมศึกษาตอนต้น	55	24.66
	ปริญญาตรี	44	19.28
	ประถมศึกษา	40	17.94
	อนุสัญญา	20	8.97
	ไม่มีวุฒิการศึกษา	2	0.90
	ปริญญาโทขึ้นไป	2	0.90
	รวม	224	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้ต่อเดือน		
5,000 - 10,000 บาท	81	36.31
10,001 - 15,000 บาท	46	20.63
20,001 - 25,000 บาท	41	12.56
ต่ำกว่า 5,000 บาท	28	12.56
15,001 - 20,000 บาท	28	17.94
รวม	224	100.00
6. สถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ		
ศูนย์สุขภาพชุมชน	42	18.83
บ้านจิตอาสา	39	17.49
บ้านประชาชนชุมชน	35	15.70
อื่นๆ	27	12.11
ร้านขายของ	25	11.21
ลานอเนกประสงค์	19	8.52
ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม	10	4.48
สถานที่ราชการ	6	2.69
ศูนย์เด็กเล็ก	5	2.24
ตู้คอนเทนเนอร์กศน.	4	1.79
วัด	4	1.79
ศาลเจ้า	3	1.35
ลานกีฬา	2	0.90
คอนโด	2	0.90
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	1	0.45
มัสยิด	-	-
รวม	224	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างของอาสาสมัคร มีจำนวนทั้งสิ้น 224 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 51.57 (115 คน) และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.43 (109 คน) ส่วนใหญ่มีอายุ 18 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.85 (129 คน) รองลงมา อายุ 36 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.43 (80 คน) ต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.48 (10 คน) และอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.24 (5 คน)

ส่วนใหญ่มีอาชีพ อื่นๆ เช่น พ่อบ้าน แม่บ้าน และผู้ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 34.98 (78 คน) รองลงมา มีอาชีพค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 32.29 (72 คน) อาชีพรับจ้าง/พนักงานทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 20.63 (46 คน) อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 10.31 (24 คน) และนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.79 (4 คน) มีการศึกษาส่วนใหญ่คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 27.35 (61 คน) ตามลำดับรองลงมามีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 24.66 (55 คน) ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.28 (44 คน) ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.94 (40 คน) ระดับอนุสัญญา คิดเป็นร้อยละ 8.97 (20 คน) ประถมและปริญญาโทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.90 (2 คน) รายได้ส่วนใหญ่ 5,000 -10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.31 (81 คน) รองลงมา 10,001 -15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.63 (46 คน) 20,001 - 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.94 (41 คน) ต่ำกว่า 5,000 บาทและ15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.56 (28 คน) สำหรับสถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะส่วนใหญ่คือ ศูนย์สุขภาพชุมชน คิดเป็นร้อยละ 18.83 (42 คน) ตามลำดับรองลงมาคือ บ้านจิตอาสา คิดเป็นร้อยละ 17.49 (39 คน) บ้านประธานชุมชน คิดเป็นร้อยละ 15.70 (35 คน) อื่นๆ เช่นสถานีรถไฟ สวนสาธารณะ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 12.11 (27 คน) ร้านขายของ คิดเป็นร้อยละ 11.21 (25 คน) ลานอเนกประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 8.52 (19 คน) ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 4.48 (10 คน) สถานที่ราชการ คิดเป็นร้อยละ 2.69 (6 คน) ศูนย์เด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 2.24 (5 คน) ตู้คอนเทนเนอร์ กศน. คิดเป็นร้อยละ 1.79 (4 คน) วัดและศาลเจ้า คิดเป็นร้อยละ 1.35 (3 คน) ลานกีฬาและคอนโด คิดเป็นร้อยละ 0.90 (2 คน) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 0.45 (1 คน)

ตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของอาสาสมัครต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านลักษณะที่ตั้ง	224	4.19	0.57	มาก
2. ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.06	0.64	มาก
3. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	224	4.03	0.81	มาก
4. ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ	224	4.01	0.67	มาก
5. ด้านการจัดกิจกรรม	224	3.90	0.87	มาก
6. ด้านบริหารจัดการ	224	3.84	0.77	มาก
รวม	224	4.01	0.59	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่าอาสาสมัครมีแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านลักษณะที่ตั้ง ($\bar{x} = 4.19$) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x} = 4.06$) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ($\bar{x} = 4.03$) ด้านสภาพปัญหาการให้บริการ ($\bar{x} = 4.01$) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 3.90$) และด้านบริหารจัดการ ($\bar{x} = 3.84$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
	ด้านลักษณะที่ตั้ง	224	4.19	0.57	มาก
1.	การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.25	0.64	มาก
	1.1 เจ้าของบ้านเต็มใจให้บริการ ยิ้มแย้ม แจ่มใสและต้อนรับ	224	4.38	0.74	มาก
	1.2 ระบบการถ่ายเทอากาศดี	224	4.27	0.77	มาก
	1.3 มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ	224	4.23	0.75	มาก
	1.4 มีบรรยากาศ ร่มรื่น สะอาด สว่าง สะดวก สบาย และเงียบสงบ	224	4.22	0.75	มาก
	1.5 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่ายและเหมาะสมกับพื้นที่ให้บริการ	224	4.14	0.80	มาก
2.	ความสะดวกในการใช้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.19	0.66	มาก
	2.1 ตั้งอยู่ในชุมชนทำให้สะดวกในการมาใช้บริการ	224	4.36	0.75	มาก
	2.2 สถานที่ตั้งเหมาะสม	224	4.32	0.74	มาก
	2.3 การเดินทางมาใช้บริการสะดวก	224	4.26	0.75	มาก
	2.4 มีป้ายบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.09	0.92	มาก
	2.5 มีป้ายบอกทางหรือการประชาสัมพันธ์เข้าถึงบ้านหนังสืออัจฉริยะได้อย่างชัดเจน	224	3.94	1.04	มาก
3.	การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยสอดคล้องตามความสนใจของผู้ใช้บริการและการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.10	0.62	มาก
	3.1 ผู้ใช้บริการสะดวกในการเข้าถึงบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.18	0.65	มาก
	3.2 มีพื้นที่ให้บริการเหมาะสมกับเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ	224	4.09	0.79	มาก
	3.3 การจัดแบ่งพื้นที่ให้สอดคล้องกับการให้บริการ	224	4.02	0.69	มาก
รวม		224	4.19	0.57	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่าอาสาสมัครมีแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานครด้านลักษณะที่ตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}=4.25$) ความสะดวกในการใช้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}=4.19$) และการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยสอดคล้องตามความสนใจของผู้ใช้บริการและการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}=4.10$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในหัวข้อ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านหนังสืออัจฉริยะเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 1.1 เจ้าของบ้านเต็มใจให้บริการ ยิ้มแย้ม แจ่มใสและต้อนรับ ($\bar{x}=4.38$) ข้อ 1.2 ระบบการถ่ายเทอากาศดี ($\bar{x}=4.27$) และข้อ 1.3 มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ ($\bar{x}=4.23$) ในหัวข้อ ความสะดวกในการใช้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ข้อ 2.1 ตั้งอยู่ในชุมชนทำให้สะดวกในการมาใช้บริการ ($\bar{x}=4.36$) ข้อ 2.2 สถานที่ตั้งเหมาะสม ($\bar{x}=4.32$) และข้อ 2.3 เดินทางมาใช้บริการสะดวก ($\bar{x}=4.26$) ในหัวข้อ การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยสอดคล้องตามความสนใจของผู้ใช้บริการและการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ข้อ 3.1 ผู้ใช้บริการสะดวกในการเข้าถึงบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}=4.18$) ข้อ 3.2 มีพื้นที่ให้บริการเหมาะสมกับเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ($\bar{x}=4.09$) และข้อ 3.3 การจัดแบ่งพื้นที่ให้สอดคล้องกับการให้บริการ ($\bar{x}=4.02$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
	ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.06	0.64	มาก
1.	ด้านเจตคติ	224	4.24	0.68	มาก
	1.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	224	4.33	0.76	มาก
	1.2 มีจิตบริการ	224	4.28	0.76	มาก
	1.3 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	224	4.21	0.74	มาก
	1.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น	224	4.15	0.78	มาก
	รวม	224	4.24	0.68	มาก
2.	ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.03	0.70	มาก
	2.1 นิยมรักการอ่านและใฝ่รู้	224	4.11	0.78	มาก
	2.2 ความคิดสร้างสรรค์	224	4.08	0.77	มาก
	2.3 ความเข้าใจแนวคิดหลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	4.00	0.77	มาก
	2.4 มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนร่วมบริจาคหนังสือ สื่อวัสดุอุปกรณ์	224	3.92	0.94	มาก
	รวม	224	4.03	0.70	มาก
3.	ด้านทักษะ	224	3.98	0.70	มาก
	3.1 มีทักษะการประสานงานที่ดี	224	4.09	0.75	มาก
	3.2 มีทักษะการประชาสัมพันธ์การให้บริการ	224	4.06	0.87	มาก
	3.3 มีทักษะการสื่อสารกับผู้ให้บริการ	224	4.01	0.83	มาก
	3.4 มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	224	4.01	0.84	มาก
	3.5 มีทักษะการแก้ปัญหา/การจัดการปัญหา	224	3.96	0.81	มาก
	3.6 มีทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	224	3.95	0.89	มาก
	3.7 มีการทำงานเป็นทีม	224	3.95	0.88	มาก
	3.8 มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	224	3.82	0.93	มาก
	รวม	224	3.98	0.70	มาก
	รวม	224	4.06	0.64	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าอาสาสมัครมีแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือ ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเจตคติ ($\bar{x} = 4.24$) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x} = 4.03$) และ ด้านทักษะ ($\bar{x} = 3.98$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในหัวข้อ ด้านเจตคติ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 1.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{x} = 4.33$) ข้อ 1.2 มีจิตบริการ ($\bar{x} = 4.28$) และข้อ 1.3 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.21$) ในหัวข้อความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 2.1 นิยรักการอ่านและใฝ่รู้ ($\bar{x} = 4.11$) ข้อ 2.2 ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.08$) และข้อ 2.3 ความเข้าใจแนวคิดหลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x} = 4.00$) และในหัวข้อ ด้านทักษะ เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 3.1 มีทักษะการประสานงานที่ดี ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมา ข้อ 3.2 มีทักษะการประชาสัมพันธ์การให้บริการ ($\bar{x} = 4.06$) และข้อ 3.3 มีทักษะการสื่อสารกับผู้ให้บริการ ข้อ 3.4 มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.01$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัคร แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านการจัดสรรทรัพยากร

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
1	ด้านการจัดสรรทรัพยากร	224	4.03	0.81	มาก
	มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้	224	4.03	0.81	มาก
	บ้านหนังสืออัจฉริยะ				
	1.1 ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสาร และวารสารเป็นปัจจุบัน	224	4.14	0.87	มาก
	1.2 มีหนังสือและสื่ออื่นๆ ที่ตรงกับความต้องการกับผู้ใช้บริการ	224	4.01	0.90	มาก
	1.3 มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิชาการ สารคดี บันเทิงคดี	224	3.36	0.96	มาก
รวม		224	4.03	0.81	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าอาสาสมัครมีแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดสรรทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.03$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในหัวข้อ มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้บ้านหนังสืออัจฉริยะ เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ1.1ได้รับบริการส่งเสริมการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสารและวารสารเป็นปัจจุบัน ($\bar{x}= 4.14$) ข้อ1.2 มีหนังสือและสื่ออื่นๆ ที่ตรงกับความต้องการกับผู้ใช้บริการ ($\bar{x}=4.01$) ข้อ 1.3 มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิชาการ สารคดี บันเทิงคดี ($\bar{x}= 3.36$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	N	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
	ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ	224	4.01	0.67	มาก
1	สภาพปัญหาของการให้บริการ	224	4.01	0.67	มาก
	1.1 อาสาสมัครมีความรู้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ	224	4.04	0.76	มาก
	1.2 อาสาสมัครได้ให้คำแนะนำคำปรึกษาตอบข้อซักถาม ผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจ	224	4.09	0.76	มาก
	1.3 อาสาสมัครให้เวลากับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่	224	4.00	0.78	มาก
	1.4 อาสาสมัครมีการให้ผู้ใช้บริการยืม- คืนหนังสือ	224	3.90	0.88	มาก
	รวม	224	4.01	0.67	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าอาสาสมัครมีแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในหัวข้อ สภาพปัญหาของการให้บริการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ1.2 อาสาสมัครได้ให้คำแนะนำคำปรึกษาตอบข้อซักถามผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจ ($\bar{x}=4.09$) ข้อ1.1อาสาสมัครมีความรู้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ($\bar{x}=4.04$) ข้อ1.3 อาสาสมัครให้เวลากับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ($\bar{x}=4.00$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านการจัดกิจกรรม

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
	ด้านการจัดกิจกรรม	224	3.90	0.87	มาก
1	ความหลากหลายในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	3.90	0.87	มาก
	1.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ	224	4.15	1.04	มาก
	1.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	224	3.88	0.99	มาก
	1.3 มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับคนทุกช่วงวัย เช่น เด็กผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ	224	3.88	0.95	มาก
	1.4 มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ	224	3.82	0.94	มาก
	1.5 มีความหลากหลายในการจัดกิจกรรม เช่น ด้านทักษะชีวิตด้านอาชีพ	224	3.77	0.96	มาก
	รวม	224	3.90	0.87	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่าอาสาสมัครมีแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านการจัดกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.90$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในหัวข้อความหลากหลายในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ข้อ 1.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ ($\bar{x}=4.15$) ข้อ 1.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ และข้อ 1.3 มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับคนทุกช่วงวัย เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ($\bar{x}=3.88$) ข้อ 1.4 มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ($\bar{x}=3.82$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ด้านบริหารจัดการ

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
	ด้านการจัดการ	224	3.84	0.77	มาก
1	แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	224	4.08	0.85	มาก
	1.1 แผนพัฒนาบ้านหนังสือสอดคล้องกับนโยบายของศูนย์ กศน.เขต	224	4.18	0.88	มาก
	1.2 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความละเอียดกำหนด เป้าหมายและขั้นตอนดำเนินงานชัดเจน	224	4.04	0.94	มาก
	1.3 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	224	4.01	0.92	มาก
	รวม	224	4.08	0.85	มาก
2	การสร้างเครือข่าย	224	3.87	0.96	มาก
	2.1 มีการสร้างเครือข่ายบ้านหนังสืออัจฉริยะทั้งภาครัฐและ เอกชนอย่างเป็นทางการ	224	3.88	0.98	มาก
	2.2 มีการสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก/ผู้ให้บริการ	224	3.86	1.01	มาก
	รวม	224	3.87	0.96	มาก
3.	สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม	224	3.80	0.79	มาก
	3.1 มีผู้ให้บริการเพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	224	3.84	0.79	มาก
	3.2 มีการใช้บริการเพิ่มขึ้น	224	3.84	0.83	มาก
	3.3 มีสื่อเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	224	3.71	0.99	มาก
	3.4 อื่นๆ				
	รวม	224	3.80	0.79	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
4.	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	3.79	0.92	มาก
4.1	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการให้บริการด้วยตนเอง	224	3.81	0.98	มาก
4.2	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	224	3.79	0.97	มาก
4.3	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน	224	3.77	0.97	มาก
	รวม	224	3.79	0.92	มาก
5.	การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	224	3.66	0.96	มาก
5.1	มีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน	224	3.96	1.02	มาก
5.2	มีการนำสถิติ และผลสรุปการดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนและพัฒนางาน	224	3.68	0.99	มาก
5.3	มีการส่งผลสรุปการดำเนินงานให้กับอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะทราบ	224	3.62	1.07	มาก
	รวม	224	3.66	0.96	มาก
	รวม	224	3.84	0.77	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่าอาสาสมัครมีแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือ ด้านบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{x}=4.08$) การสร้างเครือข่าย ($\bar{x}=3.87$) สถิติการใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x}=3.80$) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}=3.79$) และการประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}=3.66$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อ แนวทางการบริหารจัดการ บ้านหนังสืออัจฉริยะ ในหัวข้อ แผนพัฒนาบ้านหนังสือสอดคล้องกับนโยบายของ ศูนย์ กศน.เขต เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 1.1 แผนพัฒนาบ้านหนังสือสอดคล้องกับนโยบายของ ศูนย์ กศน.เขต ($\bar{x} = 4.18$) ข้อ 1.2 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความละเอียดกำหนดเป้าหมาย และขั้นตอนดำเนินงานชัดเจน ($\bar{x} = 4.04$) ข้อ 1.3 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถนำไป ปฏิบัติได้จริง ($\bar{x} = 4.01$) ในหัวข้อการสร้างเครือข่าย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 2.1 มีการสร้างเครือข่ายบ้านหนังสืออัจฉริยะทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นทางการ ($\bar{x} = 3.88$) ข้อ 2.2 มีการสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก/ผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 3.86$) ในหัวข้อ สถิติการใช้ บริการและการเข้าร่วมกิจกรรมเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 3.1 มีผู้ใช้บริการ เพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา และข้อ 3.2 มีการใช้บริการเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 3.84$) ข้อ 3.3 มีสื่อเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ($\bar{x} = 3.71$) ในหัวข้อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของบ้านหนังสืออัจฉริยะเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 4.1 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการให้บริการด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.81$) ข้อ 4.2 มีการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.79$) ข้อ 4.3 มีการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหารจัดการของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.77$) ในหัวข้อ การประเมินผลการ บริหารจัดการและการดำเนินการบ้านหนังสืออัจฉริยะเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ข้อ 5.1 มีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน ($\bar{x} = 3.96$) ข้อ 5.2 มีการนำสถิติ และผลสรุปการ ดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนและพัฒนางาน ($\bar{x} = 3.68$) ข้อ 5.3 มีการส่งผลสรุปการดำเนินงาน ให้กับอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะทราบ ($\bar{x} = 3.62$)

ตอนที่ 1.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ และ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขต กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือ อัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านการความสัมพันธ์กับชุมชน และ 6) ด้านอื่นๆ โดย จำแนกแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ออกเป็นด้านต่างๆ ตามเนื้อหา และแจกแจงความถี่ของคำตอบ ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของอาสาสมัครต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือัจฉริยะ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อแนวทางการบริหารจัดการ บ้านหนังสือัจฉริยะ	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านลักษณะที่ตั้ง	60	60.00
ควรมีบรรยากาศโปร่ง โล่ง อากาศถ่ายได้สะดวกและสะอาด	27	45.00
ควรอยู่ในชุมชนและเป็นสถานที่ไปมาสะดวกและเปิดตลอด	16	26.67
ควรเป็นสถานที่เปิดเผย มีประชาชนเดินผ่านไปผ่านมาตลอดเวลา	10	16.67
ควรมีป้ายบ้านหนังสือ และป้ายบอกทางอย่างชัดเจน	7	11.67
รวม	60	100.00
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	50	50.00
ควรเพิ่มหนังสือใหม่ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น	19	38.00
ควรมีโต๊ะเก้าอี้ไว้ให้บริการ	11	22.00
ควรเพิ่มพื้นที่บ้านหนังสือที่ใหญ่ขึ้น	7	14.00
ควรเพิ่มคอมพิวเตอร์ไว้บริการสืบค้น	5	10.00
มีลานเอนกประสงค์เพื่อใช้ทำกิจกรรม	5	10.00
ควรมีชั้นแยกหนังสือ และมีแสงสว่าง	3	6.00
รวม	50	100.00
3. ด้านการจัดกิจกรรม	49	49.00
กิจกรรมควรมีหลากหลาย	18	36.73
ควรมีการจัดกิจกรรมรักการอ่านสำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง	17	34.70
เพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิง เช่น ฉายหนังการ์ตูน เป็นต้น	5	10.20
ควรมีการประชาสัมพันธ์บ้านหนังสือให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการรู้จัก	3	6.12
ควรมีการจัดบอร์ดนิทรรศการในวันสำคัญต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ- ของชุมชนและกิจกรรมในบ้านหนังสือ	3	6.12
ควรจัดทำตารางกิจกรรม และจัดกิจกรรมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	3	6.12
รวม	49	100.00
4. ด้านการความสัมพันธ์กับชุมชน	49	49.00
ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านหนังสือ	28	57.14
ชุมชนควรมีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของบ้านหนังสือ	13	26.53
บ้านหนังสือควรเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้มากขึ้น	8	16.33
รวม	49	100.00

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อแนวทางการบริหารจัดการ บ้านหนังสืออัจฉริยะ	ความถี่	ร้อยละ
5. ด้านการให้บริการ	47	47.00
บ้านหนังสือควรเปิดทุกวัน	22	46.80
ควรมีอาสาสมัครประจำบ้านหนังสือตลอดเวลา	13	27.66
อาสาสมัครควรมีความกระตือรือร้น และมีจิตบริการ	5	10.64
อาสาสมัครควรมีความรู้ในการจัดการบ้านหนังสือ	3	6.38
ควรมีคอมพิวเตอร์ให้บริการ	2	4.25
มีขั้นตอนการยืม-คืน สะดวก รวดเร็ว	2	4.25
รวม	47	100.00
6. ด้านอื่น ๆ	26	26.00
ไม่ควรปล่อยให้ผู้ใช้บริการอยู่โดยไม่มีอาสาสมัครบ้านหนังสือดูแล	18	69.23
บ้านหนังสือควรจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก และผู้สูงอายุ	4	15.38
หนังสือน้อยเกินไปควรมีหนังสือสำหรับทุกช่วงวัย	4	15.38
รวม	26	100.00

จากตาราง 10 สามารถสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อ แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ด้านลักษณะที่ตั้ง อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 60.00 (จำนวน 60 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ควรมีบรรยากาศโปร่ง โล่ง อากาศถ่ายได้สะดวกและสะอาด คิดเป็นร้อยละ 45.00 (จำนวน 27 คน) ควรอยู่ในชุมชนและเป็นสถานที่ไปมาสะดวกและเปิดตลอด คิดเป็นร้อยละ 26.27 (จำนวน 16 คน) ควรเป็นสถานที่เปิดเผย มีประชาชนเดินผ่านไปผ่านมาตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 16.67 (จำนวน 10 คน) และ ควรมีป้ายบ้านหนังสือ และป้ายบอกทางอย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 11.67 (จำนวน 7 คน)

2. ด้านการจัดสรรทรัพยากรอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 50.00 (จำนวน 50 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ ควรเพิ่มหนังสือใหม่ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 38.00 (จำนวน 19 คน) ควรมีโต๊ะเก้าอี้ไว้ให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 22.00 (จำนวน 11 คน) ควรเพิ่มพื้นที่บ้านหนังสือที่ใหญ่ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.00 (จำนวน 7 คน) ควรเพิ่มคอมพิวเตอร์ไว้บริการสืบค้นและมีลานเอนกประสงค์เพื่อใช้ทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 10.00 (จำนวน 5 คน) และควรมีชั้นแยกหนังสือ และมีแสงสว่าง คิดเป็นร้อยละ 6.00 (จำนวน 3 คน)

3. ด้านการจัดกิจกรรม อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 49.00 (จำนวน 49 คน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้กิจกรรมควรมีหลากหลายคิดเป็นร้อยละ 36.73 (จำนวน 38 คน) ควรมีการจัดกิจกรรมรักการอ่านสำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.70 (จำนวน 17 คน) เพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิง เช่น ฉายหนังการ์ตูนเป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 10.20 (จำนวน 5 คน) ควรมีการประชาสัมพันธ์บ้านหนังสือให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้บริการรู้จัก ควรมีการจัดบอร์ดนิทรรศการในวันสำคัญต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและกิจกรรมในบ้านหนังสือและควรจัดทำตารางกิจกรรม และจัดกิจกรรมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.12 (จำนวน 3 คน)

4. ด้านการความสัมพันธ์กับชุมชน อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 49.00 (จำนวน 49 คน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 57.14 (จำนวน 28 คน) ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 26.53 (จำนวน 13 คน) และบ้านหนังสือควรเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 16.33 (จำนวน 8 คน)

5. ด้านการให้บริการ อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 47.00 (จำนวน 47 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้บ้านหนังสือควรเปิดทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 46.80 (จำนวน 22 คน) ควรมีอาสาสมัครประจำบ้านหนังสือตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 27.66 (จำนวน 13 คน) อาสาสมัครควรมีความกระตือรือร้น และมีจิตบริการคิดเป็นร้อยละ 10.64 (จำนวน 5 คน) อาสาสมัครควรมีความรู้ในการจัดการบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 6.38 (จำนวน 3 คน) ควรมีคอมพิวเตอร์ให้บริการและมีขั้นตอนการยืม-คืน สะดวกรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 4.25 (จำนวน 2 คน)

6. ด้านอื่น ๆ อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 26.00 (จำนวน 26 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ไม่ควรปล่อยให้ผู้ให้บริการอยู่โดยไม่มีอาสาสมัครบ้านหนังสือดูแล คิดเป็นร้อยละ 69.23 (จำนวน 18 คน) บ้านหนังสือควรจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก และผู้สูงอายุ หนังสือน้อยเกินไปควรมีหนังสือสำหรับทุกช่วงวัยคิดเป็นร้อยละ 15.38 (จำนวน 4 คน)

2. ประเด็นการสนทนากลุ่มอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยมีตัวแทนการสนทนากลุ่มโซนละ 2 คนมีรายละเอียดใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 6) อื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะกับแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 6) อื่นๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านลักษณะที่ตั้ง

ควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบบ้านหนังสืออัจฉริยะให้มีความร่มรื่น สะอาด สวยงาม 2) บ้านหนังสืออัจฉริยะควรมีพื้นที่ใช้สอยหลายๆ มุม 3) ควรมีลานจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมรักการอ่าน เป็นต้น

2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร

หนังสือที่ให้บริการในบ้านหนังสืออัจฉริยะควรเป็นปัจจุบันโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วารสารและนิตยสาร ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่เก่า และไม่ทันสมัยออกพร้อมจัดหาหนังสือที่ใหม่ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน 2) หนังสือต้องหลากหลาย ควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็ก เพราะผู้ใช้บริการส่วนมากมักเป็นเด็ก โดยเฉพาะช่วงปิดเทอมจะมีเด็กมาใช้บริการค่อนข้างมาก 3) ควรเพิ่มคอมพิวเตอร์และต้องอยู่ในสภาพดี เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้ตามความต้องการ 4) บ้านหนังสืออัจฉริยะควรมีโต๊ะ เก้าอี้ที่อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้งานได้

3. ด้านการจัดกิจกรรม

3.1 หัวข้อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการพัฒนาการเรียนรู้ 1) ควรมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงปิดเทอม ซึ่งมีกลุ่มผู้ใช้บริการเป็นเด็กค่อนข้างมากโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น แข่งเล่นิทาน คัดลายมือ เป็นต้น 2) จัดสอนหนังสือ ดิฉันหนังสือให้กับนักเรียนช่วงปิดเทอม 3) ให้บริการหนังสือไปอ่านที่บ้าน 4) จัดโครงการบริจาคหนังสือมือ 2 ที่สภาพดีมีประโยชน์มาไว้ที่บ้านหนังสืออัจฉริยะ

3.2 หัวข้อกิจกรรมการประชาสัมพันธ์บ้านหนังสืออัจฉริยะ 1) การทำแผ่นพับ ไปปลิวป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการรับทราบเกี่ยวกับการให้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะ 2) ประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนและหอกระจายเสียง 3) ประชาสัมพันธ์ผ่านWebsite Facebook และ Line

4. ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ

4.1 หัวข้อผู้ให้บริการ 1) ผู้ให้บริการควรได้รับการอบรมความรู้เรื่องการเป็นอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ การบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ เพราะผู้ให้บริการบางคนไม่

มีความรู้ทางด้านนี้ จึงต้องการที่จะได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติม 2) ฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรที่จะจัดหาอาสาสมัครที่มีจิตบริการมาทำหน้าที่นี้ 3) ควรเพิ่มผู้ให้บริการให้มากขึ้นเนื่องจากในปัจจุบัน บ้านหนังสืออัจฉริยะมักจะมีอาสาสมัครเพียง 1 คน เมื่ออาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะต้องติดภารกิจหรืองานอื่นๆ ก็ไม่สามารถที่จะให้บริการได้ ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถใช้บริการได้ตามต้องการ และขาดความต่อเนื่องในการให้บริการและการจัดกิจกรรม และ 4) ผู้ให้บริการควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในชุมชน เข้าหาชุมชนและร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดอย่างสม่ำเสมอ

4.2 หัวข้อรูปแบบการให้บริการ 1) ควรมีบริการอินเทอร์เน็ตให้ผู้ให้บริการและนักเรียน นักศึกษาและประชาชนในชุมชนใช้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอันเป็นประโยชน์ แต่ทั้งนี้ ผู้ให้บริการควรมีการดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้ใช้บริการนำไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ ไม่ใช่การเล่นเกมส์ หรือการ Chat กับคนอื่น 2) วันและเวลาให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการในชุมชน เนื่องจากว่าบ้านหนังสืออัจฉริยะในหลายที่ไม่ได้เปิดบริการทุกวัน ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถใช้บริการได้ตามความต้องการ ผู้ให้บริการเสนอแนะว่า ควรมีการเพิ่มจำนวนผู้ให้บริการให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวันตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในชุมชน 3) บริการยืม-คืนหนังสือควรเป็นระบบมากกว่านี้ ผู้ใช้บริการต้องมีความรับผิดชอบในการคืนให้ตรง เวลา และควรมีคอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมสำเร็จรูปเกี่ยวกับการยืม-คืน มาใช้ เพื่อให้เป็นระบบและสะดวกต่อการให้บริการ

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

5.1 หัวข้อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน 1) ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนจัดทุกครั้ง เช่น งานประเพณี ต่างๆ วันสำคัญต่างๆ ประชุมคณะกรรมการชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านหนังสืออัจฉริยะ 2) ต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้นำชุมชนกรรมการชุมชนตลอดเวลาโดยการลงพื้นที่โทรศัพท์พูดคุย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี และมีการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องตลอด

5.2 หัวข้อชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ 1) คนในชุมชนควรช่วยสอดส่องดูแลบ้านหนังสืออัจฉริยะ เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งผู้ให้บริการทุกวัน และปิดค่อนข้างเร็ว จึงต้องการให้ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลในเรื่องทรัพย์สินของบ้านหนังสืออัจฉริยะ 2) คนในชุมชนควรร่วมเป็นอาสาสมัครให้บริการห้องสมุด เพื่อให้บ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถเปิดบริการได้ทุกวัน และเวลาเปิด-ปิดบ้านหนังสืออัจฉริยะจะได้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

5.3 หัวข้อการเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม 1) ควรให้การสนับสนุนชุมชนในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ โดยการให้ใช้สถานที่ การช่วยอำนวยความสะดวก ต่างๆ และต้องการให้บ้านหนังสืออัจฉริยะเป็นเวทีชาวบ้าน และเวทีประชาคม 2) ส่งเสริมการจัดทักษะอาชีพต่างๆ โดยใช้บ้านหนังสืออัจฉริยะ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม

6. อื่นๆ

นอกจากแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือัจฉริยะใน 5 ด้านข้างต้น ผู้ให้บริการยังได้ให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ต้องการไ้ตั้งงบประมาณในการบริหารจัดการ บ้านหนังสือเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้ แนวทางบริหารจัดการบ้านหนังสือัจฉริยะให้ดียิ่งขึ้นให้บ้านหนังสือัจฉริยะ เป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูกของคนในชุมชน 2) อยากให้บ้านหนังสือัจฉริยะมีสถานที่ตั้งที่ถาวรเนื่องจากการโยกย้ายที่ตั้งหลายครั้ง ทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินงานในการให้บริการบ้านหนังสือัจฉริยะได้อย่างเต็มที่จึงต้องการให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยจัดสรรพื้นที่สำหรับจัดตั้งที่ถาวร 3) ต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนกิจกรรมของบ้านหนังสือัจฉริยะมากกว่านี้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้ 1) ความมุ่งหมายของการวิจัย 2) วิธีการดำเนินการวิจัย 3) สรุปผลการวิจัย 4) อภิปรายผลการวิจัย และ 5) ข้อเสนอแนะโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

สังเขปการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะของอาสาสมัคร ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ให้อาสาสมัคร/ผู้เกี่ยวข้องบ้านหนังสืออัจฉริยะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้ คือ อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะจากบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวน 1,162 แห่ง กรุงเทพมหานคร การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มแบบสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้จำนวนในกลุ่มโซน เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นเป็นอาสาสมัคร จำนวน 316 คน แต่แบบสอบถามกลับมา 224 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 70

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) การสนทนากลุ่ม (Focus group) ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะของอาสาสมัคร ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1.1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา และสถานที่ใช้บริการ

ตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการจัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ

ตอนที่ 1.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 6) อื่นๆ

2. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาสาสมัครเพื่อนำแนวทางการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัด สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ให้อาสาสมัคร/ผู้เกี่ยวข้องบ้านหนังสืออัจฉริยะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น โดยมีตัวแทนในการสนทนากลุ่มโซนละ 2 คน มีรายละเอียดใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 6) อื่นๆ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากภาควิชาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลไปยังอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะทุกแห่งระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2558 แบบสอบถามผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ความคิดเห็นของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และจัดอันดับเป็นรายชื่อ รายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน ทั้ง 6 ด้าน วิเคราะห์โดยใช้สถิติในการสมมุติฐาน และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าที (t - test) และกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) หรือค่าเอฟ (F-test) และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Test) ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแบบสนทนากลุ่มผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแจกแจงความถี่แบบร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครสรุปผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะใน เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ สภาพภาพทางสังคม ระดับการศึกษา และสถานที่ใช้บริการ

กลุ่มตัวอย่างของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ มีจำนวนทั้งสิ้น 316 คน แต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล ได้ จำนวนทั้งสิ้น 224 คน ส่วนใหญ่ เป็น เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.57 (115 คน) มีอายุ 18 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.85 (129 คน) อาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 34.98 (78 คน) การศึกษาส่วนใหญ่คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 27.35 (61 คน) มีใหญ่รายได้

5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.31 (81 คน) และสถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะส่วนใหญ่เป็นศูนย์สุขภาพชุมชน คิดเป็นร้อยละ 18.83 (42 คน)

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะใน เขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการ จัดกิจกรรม 4) ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ 5) ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ 6) ด้านบริหารจัดการ

1. อาสาสมัครมีความคิดเห็นต่อการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านลักษณะที่ตั้ง ($\bar{x} = 4.19$) การปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}= 4.06$) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ($\bar{x}= 4.03$) สภาพปัญหาการให้บริการ ($\bar{x} = 4.01$) ด้านจัดกิจกรรม ($\bar{x}= 3.90$) ด้านบริหารจัดการ ($\bar{x}= 3.84$)

2. เมื่อพิจารณาความถี่ของความคิดเห็นในการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านลักษณะที่ตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}= 4.25$) ความสะดวกในการใช้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}= 4.19$) และ การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยสอดคล้องตามความสนใจของอาสาสมัครและการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x} = 4.10$)

2.2 ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเจตคติ ($\bar{x} = 4.24$) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x}= 4.03$) และ ด้านทักษะ ($\bar{x}= 3.98$)

2.3 ด้านการจัดสรรทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นหัวข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พบว่า มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้บ้านหนังสืออัจฉริยะเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสารและวารสารเป็นปัจจุบัน ($\bar{x}= 4.14$) มีหนังสือและสื่ออื่นๆ ที่ตรงกับความต้องการกับอาสาสมัคร ($\bar{x}=4.01$) มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิชาการ สารคดี บันเทิงคดี ($\bar{x} = 3.36$)

2.4 ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นหัวข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พบว่า สภาพปัญหาของการให้บริการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ อาสาสมัครได้ให้คำแนะนำคำปรึกษาตอบข้อซักถาม

อาสาสมัครด้วยความเต็มใจ ($\bar{x} = 4.09$) อาสาสมัครมีความรู้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.04$) อาสาสมัครให้เวลากับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ($\bar{x} = 4.00$)

2.5 ด้านการจัดกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นหัวข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พบว่าความหลากหลายในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสือ อัจฉริยะ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ ($\bar{x} = 4.15$) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับคนทุกช่วงวัย เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 3.88$) มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ($\bar{x} = 3.82$)

2.6 ด้านบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{x} = 4.08$) การสร้างเครือข่าย ($\bar{x} = 3.87$) สถิติการใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.80$) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x} = 3.79$) และการประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ($\bar{x} = 3.66$)

ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครต่อการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. **ด้านลักษณะที่ตั้ง** อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 60.00 (จำนวน 60 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ ควรมีบรรยากาศโปร่ง โล่ง อากาศถ่ายได้สะดวกและสะอาด คิดเป็นร้อยละ 45.00 (จำนวน 27 คน) ควรอยู่ในชุมชนและเป็นสถานที่ไปมาสะดวกและเปิดตลอด คิดเป็นร้อยละ 26.27 (จำนวน 27 คน) ควรเป็นสถาน เปิดเผย มีประชาชนเดินผ่านไปผ่านมาตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 16.67 (จำนวน 10 คน) และ ควรมีป้ายบ้านหนังสือ และป้ายบอกทางอย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 11.67 (จำนวน 7 คน)

2. **ด้านการจัดสรรทรัพยากร** อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 50.00 (จำนวน 50 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ ควรเพิ่มหนังสือใหม่ๆ ให้หลากหลายมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 38.00 (จำนวน 19 คน) ควรมีโต๊ะเก้าอี้ไว้ให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 22.00 (จำนวน 11 คน) ควรเพิ่มพื้นที่บ้านหนังสือที่ใหญ่ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.00 (จำนวน 7 คน) ควรเพิ่มคอมพิวเตอร์ไว้บริการสืบค้น และมีลานเอนกประสงค์เพื่อใช้ทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 10.00 (จำนวน 5 คน) และควรมีชั้นแยกหนังสือ และมีแสงสว่าง คิดเป็นร้อยละ 6.00 (จำนวน 3 คน)

3. **ด้านการจัดกิจกรรม** อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 49.00 (จำนวน 49 คน) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ กิจกรรมควรมีหลากหลายคิดเป็นร้อยละ 36.73 (จำนวน 38 คน) ควรมีการจัดกิจกรรมรัก

การอ่านสำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.70 (จำนวน 17 คน) เพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิง เช่น ฉายหนังการ์ตูน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 10.20 (จำนวน 5 คน) ควรมีการประชาสัมพันธ์บ้านหนังสือให้มากขึ้นเพื่อให้อาสาสมัครรู้จัก ควรมีการจัดบอร์ดนิทรรศการในวันสำคัญต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและกิจกรรมในบ้านหนังสือ และควรจัดทำตารางกิจกรรม และจัดกิจกรรมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.12 (จำนวน 3 คน)

4. ด้านการความสัมพันธ์กับชุมชน อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 49.00 (จำนวน 49 คน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 57.14 (จำนวน 28 คน) ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 26.53 (จำนวน 13 คน) และบ้านหนังสือควรเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 16.33 (จำนวน 8 คน)

5. ด้านการให้บริการ อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้เสนอแนะต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 47.00 (จำนวน 47 คน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ บ้านหนังสือควรเปิดทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 46.80 (จำนวน 22 คน) ควรมีอาสาสมัครประจำบ้านหนังสือตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 27.66 (จำนวน 13 คน) อาสาสมัครควรมีความกระตือรือร้น และมีจิตบริการ คิดเป็นร้อยละ 10.64 (จำนวน 5 คน) อาสาสมัครควรมีความรู้ในการจัดการบ้านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 6.38 (จำนวน 3 คน) ควรมีคอมพิวเตอร์ให้บริการ และมีขั้นตอนการยืม-คืน สะดวก รวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 4.25 (จำนวน 2 คน)

6. อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ ได้เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติม ต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คิดเป็นร้อยละ 26.00 (จำนวน 26 คน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ไม่ควรปล่อยให้อาสาสมัครอยู่โดยไม่มีอาสาสมัครบ้านหนังสือดูแล คิดเป็นร้อยละ 69.23 (จำนวน 18 คน) บ้านหนังสือควรจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก และผู้สูงอายุ และหนังสือน้อยเกินไปควรมีหนังสือสำหรับ ทุกช่วงวัย คิดเป็นร้อยละ 15.38 (จำนวน 4 คน)

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของอาสาสมัครนำเสนอแนวทางการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัด สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ให้อาสาสมัคร/ผู้เกี่ยวข้องบ้านหนังสืออัจฉริยะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น โดยมีตัวแทนในการสนทนากลุ่มโซนละ 2 คน มีรายละเอียดใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะที่ตั้ง 2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านจัดกิจกรรม 4) ด้านการให้บริการ 5) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 6) อื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะกับแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ ด้านลักษณะที่ตั้ง ด้านการ

จัดสรรทรัพยากร ด้านจัดกิจกรรม ด้านการให้บริการ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และอื่นๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านแนวทางการบริหารจัดการลักษณะที่ตั้ง

ควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบบ้านหนังสืออัจฉริยะให้มีความร่มรื่น สะอาด สวยงาม 2) บ้านหนังสืออัจฉริยะควรมีพื้นที่ใช้สอยหลายๆ มุม 3) ควรมีลานจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมรักการอ่าน เป็นต้น

2. ด้านแนวทางการบริหารจัดการการจัดสรรทรัพยากร

หนังสือที่ให้บริการในบ้านหนังสืออัจฉริยะควรเป็นปัจจุบันโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วารสารและนิตยสาร ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่เก่า และไม่ทันสมัยออกพร้อมจัดหาหนังสือที่ใหม่ ตรงกับความสนใจของคนในชุมชน 2) หนังสือต้องหลากหลาย ควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็ก เพราะ อาสาสมัครส่วนมากมักเป็นเด็ก โดยเฉพาะช่วงปิดเทอมจะมีเด็กมาใช้บริการค่อนข้างมาก 3) ควรเพิ่มคอมพิวเตอร์และคอมพิวเตอร์ต้องอยู่ในสภาพดี เพื่อให้อาสาสมัครสามารถใช้ตามความต้องการ 4) บ้านหนังสืออัจฉริยะควรมีโต๊ะ เก้าอี้ที่อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้งานได้

3. ด้านแนวทางการบริหารจัดการการจัดกิจกรรม

3.1 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการพัฒนาการเรียนรู้ 1) ควรมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะช่วงปิดเทอม ซึ่งมีกลุ่มอาสาสมัครเป็นเด็กค่อนข้างมากโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายเช่น แข่งเล่านิทาน คัดลายมือ เป็นต้น 2) จัดสอนหนังสือ ดิฉันหนังสือให้กับนักเรียนช่วงปิดเทอม 3) ให้บริการหนังสือไปอ่านที่บ้าน 4) จัดโครงการบริจาคหนังสือมือ 2 ที่สภาพดีมีประโยชน์ มาไว้ที่บ้านหนังสืออัจฉริยะ

3.2 กิจกรรมการประชาสัมพันธ์บ้านหนังสืออัจฉริยะ 1) การทำแผ่นพับ ใบปลิว บ้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้อาสาสมัครรับทราบเกี่ยวกับการให้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะ 2) ประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนและหอกระจายเสียง 3) ประชาสัมพันธ์ผ่านWebsite และ Facebook

4. ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ

4.1 ผู้ให้บริการ 1) ผู้ให้บริการควรได้รับการอบรมความรู้เรื่องการเป็นอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ การบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ เพราะอาสาสมัครบริการบางคนไม่มีความรู้ทางด้านนี้ จึงต้องการที่จะได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติม 2) ฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรที่จะจัดหาอาสาสมัครที่มีจิตบริการมาทำหน้าที่นี้ 3) ควรเพิ่มอาสาสมัครให้มากขึ้นเนื่องจากในปัจจุบัน บ้านหนังสืออัจฉริยะมักจะมีอาสาสมัครเพียง 1 คน เมื่ออาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะต้องติดภารกิจหรืองานอื่นๆ ก็ไม่สามารถที่จะให้บริการได้ ทำให้อาสาสมัครไม่สามารถให้บริการได้ตามต้องการ และขาดความต่อเนื่องในการให้บริการและการจัดกิจกรรม และ 4) อาสาสมัครควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่น และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในชุมชน เข้าหาชุมชนและร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดอย่างสม่ำเสมอ

4.2 รูปแบบการให้บริการ 1) ควรมีบริการอินเทอร์เน็ตให้อาสาสมัครและนักเรียน นักศึกษาและประชาชนในชุมชนใช้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอันเป็นประโยชน์ แต่ทั้งนี้ ผู้ให้บริการควรมีการดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้อาสาสมัครนำไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ ไม่ใช่การเล่นเกมส์ หรือการ Chat กับคนอื่น 2) วันและเวลาให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ควรสอดคล้องกับความต้องการของอาสาสมัครในชุมชน เนื่องจากว่าบ้านหนังสืออัจฉริยะในหลายที่ไม่ได้เปิดบริการทุกวัน ทำให้อาสาสมัครไม่สามารถใช้บริการได้ตามความต้องการ ผู้ให้บริการเสนอแนะว่า ควรมีการเพิ่มจำนวนผู้ให้บริการให้มากขึ้นเพื่อให้สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวันตรงกับความต้องการของอาสาสมัครในชุมชน 3) บริการยืม-คืน หนังสือควรเป็นระบบมากกว่านี้ อาสาสมัครต้องมีความรับผิดชอบในการคืนให้ตรง เวลา และควรมีคอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมสำเร็จรูปเกี่ยวกับการยืม-คืน มาใช้ เพื่อให้เป็นระบบและสะดวกต่อการให้บริการ

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

5.1 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน 1) ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนจัดทุกครั้ง เช่น งานประเพณี ต่างๆ วันสำคัญต่างๆ ประชุมคณะกรรมการชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านหนังสืออัจฉริยะ 2) ต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้นำชุมชนกรรมการชุมชนตลอดเวลาโดยการลงพื้นที่โทรศัพท์พูดคุย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี และมีการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องตลอด

5.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ 1) คนในชุมชนควรช่วยสอดส่องดูแลบ้านหนังสืออัจฉริยะ เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งผู้ให้บริการทุกวัน และปิดค่อนข้างเร็ว จึงต้องการให้ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลในเรื่องทรัพย์สินของบ้านหนังสืออัจฉริยะ 2) คนในชุมชนควรร่วมเป็นอาสาสมัครให้บริการห้องสมุด เพื่อให้บ้านหนังสือสามารถเปิดบริการได้ทุกวัน และเวลาเปิด-ปิดบ้านหนังสืออัจฉริยะจะได้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

5.3 หัวข้อการเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม 1) ควรให้การสนับสนุนชุมชนในการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ โดยการให้ใช้สถานที่ การช่วยอำนวยความสะดวก ต่างๆ และต้องการให้บ้านหนังสืออัจฉริยะเป็นเวทีชาวบ้าน และเวทีประชาคม 2) ส่งเสริมการจัดทักษะอาชีพต่างๆ โดยใช้บ้านหนังสืออัจฉริยะเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม

6. อื่น ๆ

นอกจากแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะใน 5 ด้านข้างต้น ผู้ให้บริการยังได้ให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ต้องการไต่ถามประมาณในการบริหารจัดการบ้านหนังสือเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้แนวทางการจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะให้ดียิ่งขึ้นให้บ้านหนังสืออัจฉริยะเป็นแหล่งเรียนรู้ราคาถูกของคนในชุมชน 2) อยากให้บ้านหนังสืออัจฉริยะมีสถานที่ตั้งที่ถาวรเนื่องจากมีการโยกย้ายที่ตั้งหลายครั้ง ทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินงานในการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะได้อย่างเต็มที่จึงต้องการให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยจัดสรรพื้นที่สำหรับจัดวางที่

ถาวร 3) ต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนกิจกรรมของบ้านหนังสือ
อัจฉริยะมากกว่านี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะของอาสาสมัครใน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
ผลการวิเคราะห์ประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ใน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า
อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะทั้ง 224 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 18-35 ปี มี
การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นผู้ไม่ได้ทำงานประจำ พ่อบ้าน แม่บ้าน และมีรายได้ต่อ
เดือน 5,000-10,000 บาท และมีสถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะอยู่ในศูนย์สุขภาพชุมชน นั้นแสดงให้เห็น
เห็นว่าบ้านหนังสืออัจฉริยะเป็น ที่อ่านหนังสือเชิงรุกที่มีขนาดเล็ก สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย เหมาะ
สำหรับชุมชน เพื่อคนในชุมชนมีความสะดวกในการเดินทางมาใช้บริการ

2. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ใน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า
1 ด้านลักษณะที่ตั้ง อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการบ้าน
หนังสืออัจฉริยะในด้านลักษณะที่ตั้งอยู่โดยรวมในระดับมากโดยข้อที่อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ
มีความคิดเห็นสูงสุดคือในเรื่องของการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้าน
หนังสืออัจฉริยะและในด้านของความสะดวกในการใช้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะคือควรตั้งอยู่ใน
ชุมชนทำให้สะดวกในการมาใช้บริการ และในด้านการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยสอดคล้องตามความสนใจ
ของอาสาสมัครและการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะคือ อาสาสมัครสะดวกในการเข้าถึงบ้าน
หนังสืออัจฉริยะ เพื่อให้อาสาสมัครสามารถให้บริการได้ตามความต้องการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของ (จิตรรัตน์ เจริญเขต. 2551) พบว่าในด้านอาคารสถานที่ ควรตั้งอยู่ในศูนย์กลางของชุมชนที่มี
การคมนาคมสะดวก ลักษณะอาคารควรเป็นเอกเทศภายในอาคารมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วน (Zone)
ตามวัตถุประสงค์ของการใช้โดยแบ่งเป็นพื้นที่สำหรับศึกษาค้นคว้า สำหรับความเพลิดเพลิน
และสำหรับข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบริการอื่น ๆ

3. ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ พบว่าอาสาสมัครบ้านหนังสือ
อัจฉริยะมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในด้านการปฏิบัติงานของ
อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยข้อที่อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะมี
ความคิดเห็นสูงสุด คือในเรื่องของเจตคติคือ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและในด้านของความรู้และความ
เข้าใจเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ คือมีนิสัยรักการอ่านและใฝ่รู้ และในด้านทักษะ คือมีทักษะใน
การประสานงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุมนบ้านหนังสือควรเปิดให้บริการและมีผู้ให้บริการ

ประจำทุกวันกิจกรรมควรมีความหลากหลายมากขึ้น และควรเพิ่มกิจกรรมเพื่อความบันเทิง เช่น การฉายภาพยนตร์การ์ตูน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ควรขยายห้องสมุดให้ใหญ่ขึ้น และมีการจัดบรรยากาศให้โปร่งโล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก สะอาด และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานห้องสมุดด้านผู้ให้บริการ ควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ให้บริการห้องสมุด ด้านการจัดกิจกรรมควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงปิดเทอม ต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนเงินหรือสื่อต่างๆ เพื่อใช้ในงานห้องสมุด สามารถประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชนหอกระจายเสียง website แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรห้องสมุดควรมีการปรับทัศนียภาพโดยรอบห้องสมุดให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม ควรมีม้าหินสำหรับนั่งรอบห้องสมุดเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการอ่าน หนังสือควรมีความเป็นปัจจุบันและควรเพิ่มหนังสือสำหรับเด็ก ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มุมบ้านหนังสือควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนควรเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานห้องสมุดโดยการร่วมเป็นอาสาสมัคร มุมบ้านหนังสือควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชุมชนทุกรูปแบบ และด้านอื่นๆ ต้องการให้มุมบ้านหนังสือมีพื้นที่ถาวรและภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดมากกว่านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปัทมา จันทรธีชว. 2557) พบว่าควรเพิ่มจุดบริการข้อมูลและเอกสารประชาสัมพันธ์งานของห้องสมุดประชาชนให้มากขึ้น ผู้ให้บริการควรพูดให้เสียงดังและชัดเจนผู้ให้บริการจะต้องปรับปรุงการแต่งกายให้เรียบร้อยเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (สุนันทา กิ่งบุตร. 2554) ด้านผู้ให้บริการ ควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ให้บริการห้องสมุด

4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่าอาสาสมัครบ้านหนังสืออจรรย์ะมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออจรรย์ะในด้านการจัดสรรทรัพยากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อาสาสมัครบ้านหนังสืออจรรย์ะมีความคิดเห็นสูงสุด คือในเรื่องของ มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้บ้านหนังสืออจรรย์ะ คือ ได้รับบริการส่งเสริมการอ่าน หนังสือพิมพ์/นิตยสารและวารสารเป็นปัจจุบัน (ธิดารัตน์ เจริญเขต. 2551) พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศควรมีหลากหลายทั้งประเภท อิเล็กทรอนิกส์และทรัพยากรสิ่งพิมพ์และจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของอาสาสมัคร 3) ห้องสมุดควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการสารสนเทศ และการให้บริการที่เชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสามารถใช้บริการได้ (กังวาล นาคศรีสังข์. 2550) ทรัพยากรสารสนเทศ บางส่วนไม่สอดคล้องกับหลักสูตรและไม่ตรงตามความต้องการของอาสาสมัคร ควรมีการจัดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต และมีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูลและแหล่งความรู้ในห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

5. ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ พบว่าอาสาสมัครบ้านหนังสืออจรรย์ะมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออจรรย์ะ ในด้านสภาพปัญหาของการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อาสาสมัครบ้านหนังสืออจรรย์ะมีความคิดเห็นสูงสุด คือในเรื่องของอาสาสมัครได้ให้คำแนะนำคำปรึกษาตอบข้อซักถามอาสาสมัครด้วยความเต็มใจ อาสาสมัครมีความรู้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบอาสาสมัครให้เวลากับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กังวาล นาคศรีสังข์. 2550) พบว่า 1) บุคลากร มีการพัฒนาโดยการศึกษาดูงาน

ห้องสมุด และได้นำความรู้มาแนะนำครูและนักเรียนในโรงเรียนให้สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ 2) มีการติดตั้งระบบบริการให้ยืมและคืนหนังสือ การค้นหาหนังสือ จากโปรแกรมการใช้ห้องสมุดที่ทันสมัย ทำให้อาสาสมัครได้รับความสะดวกสบาย 3) มีการขยายพื้นที่และปรับปรุงห้องสมุดที่มีอยู่เดิมให้กว้างขวางขึ้น และจัดบรรยากาศภายในและภายนอกห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมเป็นที่น่าสนใจตามความต้องการของนักเรียน 4) มีการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต และมีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูลและแหล่งความรู้ในห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

6. ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในด้านการจัดกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความคิดเห็นสูงสุด คือในเรื่องของความหลากหลายในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะ คือมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัชดา คงคาหลวง, 2550) พบว่าจากการสัมภาษณ์ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาออกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือกรุงเทพมหานคร ดังนี้ ควรจัดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต มีกิจกรรมเหมาะกับทุกวัย ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต มีบริการอินเทอร์เน็ต เพิ่มขนาดใหญ่กว้างมากขึ้น เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้าถึงข้อมูลโดยการประชาสัมพันธ์และได้ประเมินผลทุกครั้ง (จิตรารัตน์ เจริญเขต, 2551)

7. ด้านบริหารจัดการ พบว่า อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความคิดเห็นสูงสุด คือในเรื่องแผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง คือ แผนพัฒนาบ้านหนังสือสอดคล้องกับนโยบายของศูนย์ กศน.เขต ในเรื่องของการสร้างภาคีเครือข่ายคือมีการสร้างเครือข่ายบ้านหนังสืออัจฉริยะทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นทางการ ในเรื่องของสถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม คือ มีอาสาสมัครเพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของบ้านหนังสืออัจฉริยะ และในเรื่องของการประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการบ้านหนังสืออัจฉริยะ คือมีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กนกพร อ่อนบุญ, 2553) พบว่าห้องสมุดมีปัญหามากที่สุดในการบริการบริหารงบประมาณรองลงมาคือความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน และการประชาสัมพันธ์

แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ภาพประกอบ 3 แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิตในสังกัด สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านลักษณะที่ตั้ง ควรมีการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะโดยการเพิ่มพื้นที่ในการให้บริการ โดยจัดบริเวณโดยรอบให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ทัศนียภาพต้องสะอาดเรียบร้อย สวยงาม มีอากาศถ่ายเทเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของคนในชุมชน
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร ควรมีการจัดทำงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อวีซีดี วีซีดี หนังสือสำหรับทุกช่วงวัย ที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการของอาสาสมัคร

3. ด้านการจัดกิจกรรม 1. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพตามความต้องการเพื่อเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับคนในชุมชน 2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ต่างๆ เช่นวิทยุชุมชน หอกระจายข่าวของชุมชน Facebook Line เป็นต้น เพื่อให้อาสาสมัครทราบถึงการให้บริการและกิจกรรมต่างๆ ของบ้านหนังสืออจรรย์ะ

4. ด้านการให้บริการ 1. ควรมีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการให้บริการบ้านหนังสืออจรรย์ะ เช่น วันทำการ เวลาเปิด-ปิด การให้บริการต่างๆ การมีผู้ให้บริการประจำบ้านหนังสืออจรรย์ะทุกวันเป็นต้น โดยในการให้บริการต่างๆ ควรคำนึงถึงอาสาสมัครในแต่ละวัยและจัดรูปแบบให้เหมาะสมกับความต้องการการเรียนรู้ 2. ควรมีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำถิ่นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้ให้บริการควรได้รับการอบรมพัฒนา เช่นการบริหารจัดการบ้านหนังสืออจรรย์ะ การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 1.ควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น กิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านหนังสืออจรรย์ะกับชุมชน 2. ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านหนังสืออจรรย์ะ โดยการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการบ้านหนังสืออจรรย์ะ เช่น การเลือกซื้อหนังสือประเภทต่างๆ การมีตัวแทนจากชุมชนเป็นอาสาสมัครบ้านหนังสืออจรรย์ะเป็นต้น 3. ควรเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน ควรบริหารบ้านหนังสืออจรรย์ะโดยการสร้างภาคีเครือข่ายโดยการประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนต่างๆ โดยการทำงานร่วมกันช่วยเหลือเกื้อกูล และสนับสนุนกิจการต่างๆ ของกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออจรรย์ะในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การบริหารจัดการบ้านหนังสืออจรรย์ะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.1 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบ้านหนังสืออจรรย์ะ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานบ้านหนังสืออจรรย์ะในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้บ้านหนังสืออจรรย์ะทุกแห่งในกรุงเทพมหานครมีแนวทางในการบริหารจัดการที่เหมือนกัน เพื่อให้บ้านหนังสืออจรรย์ะเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชน สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.2 ควรให้หน่วยงานต้นสังกัดเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานบ้านหนังสืออจรรย์ะ

1.3 ควรให้แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ที่ได้จากการศึกษา จัดส่งผ่านหน่วยงานที่ดูแล หรือเกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตได้ศึกษาผลการวิจัยนี้ ประกอบเป็นแนวทางกำหนดนโยบาย วางแผนและการทำงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมสนับสนุนและส่งเสริม การบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

ควรให้ชุมชนมีส่วนสำคัญในการช่วยบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะโดยการสนับสนุนเงินหรือสิ่งต่างๆ การจัดกิจกรรมต่างๆ กิจกรรม รวมถึงการเป็นอาสาสมัครให้บริการ บ้านหนังสืออัจฉริยะ เพื่อให้บ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่สนองต่อความต้องการของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ

3. ข้อเสนอแนะต่ออาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ

3.1 อาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้ เพื่อการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะได้

3.2 อาสาสมัครควรได้รับการอบรมเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร ควรที่จะมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้กับบ้านหนังสืออัจฉริยะในที่พื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะบ้านหนังสือชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชนให้ตรงกับความต้องการในแต่ละพื้นที่

2. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชน เช่น ความถี่ในการให้บริการ ประเภทของกิจกรรมที่มาให้บริการ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปวางแผนการบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชน ในเขตกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด ได้ดียิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชนตามความคิดเห็นของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต หรือตามความต้องการของชุมชน

4. สามารถนำผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะไปพัฒนาและปรับใช้กับโครงการบ้านหนังสือชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร อ่อนบุญ. (2553). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน จำกัด. กรุงเทพฯ: ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). ปฏิวัติประเทศไทยเพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน. บทความวิชาการสารรัฐสภาสาร. 58(5): 36-37.
- กัณนิกา เพชรสงศรี. (2556). ประสิทธิภาพการบริหารงานห้องสมุดตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จังหวัด นครศรีธรรมราช. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2558, จาก http://journal.sct.ac.th/documents/journal62_5.pdf
- กั้ววาล นาคศรีสังข์. (2550). การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียนวัดโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐมเขต2. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ถ่ายเอกสาร.
- จริยา อันอารี. (2551). การประเมินโครงการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปดมเดล (CIPP Model). ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (บริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมลักษณ์ เต็มภาชนะ. (2556). รายงานการพัฒนา "บ้านหนังสืออัจฉริยะ"ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการบ้านหัวไทรใหญ่ ตำบลไสหมาก อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ. (2550). แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน. ถ่ายเอกสาร
- ชุติมา สัจจานันท์; และคณะ. (2550). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การพัฒนามาตรฐานห้องสมุดประชาชนที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

ธิดารัตน์ เจริญเขต. (2551). รูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ปริญญาณิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.

ปิยากร หวังมหาพร. (2552). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการเรียนรู้
ตลอดชีวิตของ สหภาพยุโรป. กรุงเทพฯ: ศูนย์ยุโรปศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสิทธิ์ พิทักษ์คชวงศ์. (2554). การจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี. ปริญา
ณิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ถ่ายเอกสาร.

----- (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน
2559, จาก <http://www.onec.go.th>.

ภคธีรา พงศ์ศรีตรีเนตร. (2553). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนวัดสมณำหมับบริหารให้เป็น
แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความต้องการของชุมชนแขวงบางสือแยกมหานาค เขต
ดุสิต กรุงเทพมหานคร. ปริญาณิพนธ์ ศศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รัชดา คงคาหลวง. (2550). การศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยของบ้านหนังสือ
กรุงเทพมหานคร. ปริญาณิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

วนิดา คามงคล. (2555). การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนตำบลแม่จริม ที่มีต่อการ
จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. จังหวัดน่าน: กศน. ตำบลแม่จริม. ถ่ายเอกสาร

วราภรณ์ สามโกเศศ. (2551). เป้าหมายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น. ใน
สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานผลการประชุมสัมมนา: เป้าหมายและยุทธศาสตร์
การศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สกศ. ถ่ายเอกสาร

วิเชียร วงศ์คำจันทร์. (2553). แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2558,
จาก <http://suwanlib.siam2web.com>.

ศศิธร ภิรมย์นภา. (2551). การศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี. ถ่ายเอกสาร.

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.

- สุนันทา กิ่งบุตร. (2554). **แนวทางการการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สกุณ จันดี. (2553). **แหล่งเรียนรู้ในชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2559, จาก <http://gotoknow.org>. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- สถาบัน กศน.ภาคเหนือ. (2557). **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสืออัจฉริยะ**. เชียงใหม่: สถาบันการศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **รวมบทความการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปี 2552**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการนอกโรงเรียน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). **วิสัยทัศน์ 2550 สู่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2552**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ.2551- 2555)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **คัมภีร์ กศน.** กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- หลิงฟ้า ชันดิรัตน์. (2556). **การศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะ กศน. อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน**. มหาสารคาม: กลุ่มส่งเสริมการศึกษานอกระบบ สำนักงาน กศน. จังหวัดมหาสารคาม.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2551). **แนวทางการบริหารและการจัดการ: การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- อาชัญญา รัตนอุบล; และคณะ. (2558). **รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งตลอดชีวิต: ห้องสมุดประชาชน**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- Beecher Ann B. (2004). **Way finding tools in public library buildings: A multiple case study**. Dissertation Prepared for the Degree of Doctor of Philosophy University of North TEXAS.
- Coombs, Phillp H.; & Ahmed, Manzoor. (1974). **Attranctiong Rural Poverty: How Nonformal Education Can Help**. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

- Dave, H.; & Skager, R. (1977). **Curriculum Evaluation for Lifelong Education**. Oxford: Pergamon Press.
- Evan, David R. (1981). *The Planning of nonformal education*. Paris: University Press.
- Gakbrith, M.W. (1992). **Futre Prospects for Rural Lifelong Education in Galbraith. M.W. Education the Rural Americon Community. A Lifelong process**. Florida: Krieger publishing Company.
- Mikyeong Cha. (1998). **The utility of state public library standards for planning and evaluation: a survey of public director's perceptions in three selected states**. Available From www.sunzi.lib.hku.hk/ER/detail/hkul/2697586.
- Ron Dvir; & Others. (2006). The future center as anurban innovation engine. **journal of Knowledge Management**. 10(5): 110-123.
- UNESCO. (1968). **Draft programme and Budget for 1996-1970**. Paris: UNESCO.
- Walter Virginia A. (2003). **Public Library Service to Children and teens: A Research Agenda**. Associate Professor. UCLA, Graduate School of Education & Information Studies, 220 GSE & IS Building, Mailbox 951520, 405 Hilgard Avenue, Los Angeles, CA90095.2003.
- White Lake Community Library. (2009). **A brief overview of the White Lake Community Library and its Many offerings**. United States: Whitehall, Michigan 49461.
- White Lake Community Library. (2009). **A brief overview of the White Lake Community Library and its many offerings**. United States: Whitehall, Michigan 49461.
- Wilson Virginia. (2008). Public libraries in Canada: an overview."Saskatchewan Health Information Resources Partnership (SHIRP). **University of Saskatchewan, Saskatoon, Canada**. 29(6/7): 556-570.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจแบบสอบถาม

1. ดร. ดิสกุล เกษมสวัสดิ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
ปฏิบัติหน้าที่ศึกษาธิการ ภาค 1
2. ดร. คมกฤช จันทร์ขจร ผู้อำนวยการสถาบันการศึกษาทางไกล
3. ผศ. ศิริศักดิ์ มุสิกผล อาจารย์มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
4. นางวัชรินทร์ โกสินเจริญชัย ผู้อำนวยการพิเศษ สถาบันส่งเสริมและการพัฒนานวัตกรรม
การเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย
5. นางสาวนันทฐา มณฑล นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ
การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์
(Index of Item Objective Congruence: IOC)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านลักษณะที่ตั้ง									
1	ความสะดวกในการใช้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะ								
	1.1 สถานที่ตั้งเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.2 มีป้ายบ้านหนังสืออัจฉริยะ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.3 การเดินทางมาใช้บริการสะดวก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.4 ตั้งอยู่ในชุมชนทำให้สะดวกในการมาใช้บริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.5 มีป้ายบอกทางหรือการประชาสัมพันธ์เข้าถึงบ้านหนังสืออัจฉริยะได้อย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.6 มีบรรยากาศ ร่มรื่น สะอาด สว่าง สะดวก สบายและเงียบสงบ	1	1	-1	1	-1	3	0.6	ใช้ได้
2	การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านหนังสืออัจฉริยะ								
	2.1 ระบบการถ่ายเทอากาศดี	1	1	0	0	0	2	0.4	ปรับปรุง
	2.2 มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
	2.3 บรรยากาศ อบอุ่น เป็นกันเอง	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
	2.4 ปราศจากสิ่งรบกวน เช่น กลิ่น เสียงควั่น	1	0	-1	0	-1	1	0.2	ปรับปรุง
	2.5 สะอาด สวยงามเชิญชวนให้เข้าใช้บริการ	1	0	1	0	1	3	0.6	ใช้ได้
	2.6 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.7 มีพื้นที่ให้บริการเหมาะสมกับเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
	2.8 พื้นที่ในการจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ เหมาะกับการให้บริการ	1	1	-1	1	0	3	0.6	ใช้ได้
3	การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยสอดคล้องตามความสนใจของผู้ใช้บริการและการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ								
	3.1 การจัดแบ่งพื้นที่ให้สอดคล้องกับ การให้บริการ	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
	3.2 การออกแบบพื้นที่สะดวกต่อการ ใช้บริการ	1	0	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
ด้านการจัดสรรทรัพยากร									
1.	มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้บ้านหนังสืออัจฉริยะ								
	1.1 มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย รูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.2 มีหนังสือหลายประเภททั้ง วิชาการสารคดี บันเทิงคดี	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
	1.3 มีหนังสือและสื่ออื่นๆ ที่ตรงกับ ความต้องการกับผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.4 มีสื่อการเรียนรู้ตามความสนใจ และเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่น หนังสือพิมพ์	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
ด้านการจัดกิจกรรม									
1.	ความหลากหลายในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะ								
	1.1 มีความหลากหลายในการจัด กิจกรรมเช่น ด้านทักษะชีวิต ด้าน อาชีพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
	1.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่นการจัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.4 มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.5 มีการจัดกิจกรรมให้กับเด็กผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านสภาพปัญหาของการให้บริการ									
1.	สภาพปัญหาของการให้บริการ								
	1.1 มีปัญหาในการให้บริการ	1	1	0	0	0	2	0.4	ปรับปรุง
	1.2 มีปัญหานาการแนะนำบริการ	1	1	0	0	0	2	0.4	ปรับปรุง
	1.3 มีปัญหาในการยืม-คืน หนังสือ	1	1	0	0	0	2	0.4	ปรับปรุง
	1.4 มีปัญหาในการบริการข่าวสาร	1	1	0	0	0	2	0.4	ปรับปรุง
ด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ									
1.	ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ								
	1.1 ความคิดสร้างสรรค์	1	1	1	-1	1	4	0.8	ใช้ได้
	1.2 นิยรักการอ่านและใฝ่รู้	1	1	1	-1	1	4	0.8	ใช้ได้
	1.3 อาสาสมัครมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	1	1	-1	0	-1	2	0.4	ปรับปรุง
	1.4 ความเข้าใจแนวคิดหลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.5 มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนร่วมบริจาคหนังสือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	1.6 มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนร่วมบริจาคหนังสือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์	1	1	-1	-1	-1	2	0.4	ปรับปรุง

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2.	ด้านเจตคติ								
	2.1 มีจิตบริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.3 การรับฟังและเคารพความเห็นของผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.5 มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.6 มีทักษะการสื่อสารกับผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.7 มีทักษะการประชาสัมพันธ์การให้บริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.8 มีทักษะการแก้ปัญหา/การจัดการปัญหา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.9 มีทักษะการประสานงานที่ดี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.10 มีการทำงานเป็นทีม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.11 มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	ด้านบริหารจัดการ								
1.	แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง								
	1.1 แผนพัฒนาบ้านหนังสือสอดคล้องกับนโยบายของศูนย์ กศน.เขต	1	1	0	1	0	3	0.6	ใช้ได้
	1.2 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
	1.3 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2.	การสร้างเครือข่าย								

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
	2.1 มีการสร้างเครือข่ายบ้านหนังสือ อัจฉริยะทั้งภาครัฐและเอกชนอย่าง เป็นทางการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	2.2 มีการสร้างและสนับสนุนให้เกิด เครือข่ายกลุ่มสมาชิก/ผู้ใช้บริการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3.	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของบ้าน หนังสืออัจฉริยะ								
	3.1 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน การบริหารจัดการของผู้บริหาร/ ผู้ปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	3.2 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	3.3 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการให้บริการด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4.	สถิติการให้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม								
	4.1 มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับ ปีที่ผ่านมา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	4.2 มีการให้บริการเพิ่มขึ้น	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
	4.3 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นเมื่อ เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	1	1	0	1	0	3	0.6	ใช้ได้
	4.4 มีสื่อ เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ปีที่ผ่านมา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5.	การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการบ้านหนังสืออัจฉริยะ								
	5.1 มีการรายงานสรุปผลการ ดำเนินงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
	5.2 มีการนำสถิติ และผลสรุปการ ดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนและ พัฒนางาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
	5.3 มีการส่งผลสรุปการดำเนินงานให้กับอาสาสมัครบ้านหนังสืออัมรินทร์ราบ	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
เฉลี่ย		62	58	50	42	50	263	51.6	

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ
เรื่อง
แนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน
 ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร
 ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกตอน เพื่อให้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้
4. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อผู้ตอบแบบสอบถามอย่างใดทั้งสิ้น คำตอบที่ได้รับครั้งนี้จะเป็นแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ให้ตรงกับความคิดเห็น และความต้องการของอาสาสมัคร จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยไม่เว้นข้อใดข้อหนึ่งจักขอบพระคุณยิ่ง
5. คำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

นางสาวภัณพร บุญมี
 นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1

เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. อายุ

- ☐ ต่ำกว่า 18 ปี
☐ 18 - 35 ปี
☐ 36 - 60 ปี
☐ 60 ปี ขึ้นไป

3. อาชีพ

- ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจ/ขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย
☐ รับจ้าง/พนักงานทั่วไป
☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ อื่นๆ

4. ระดับการศึกษา

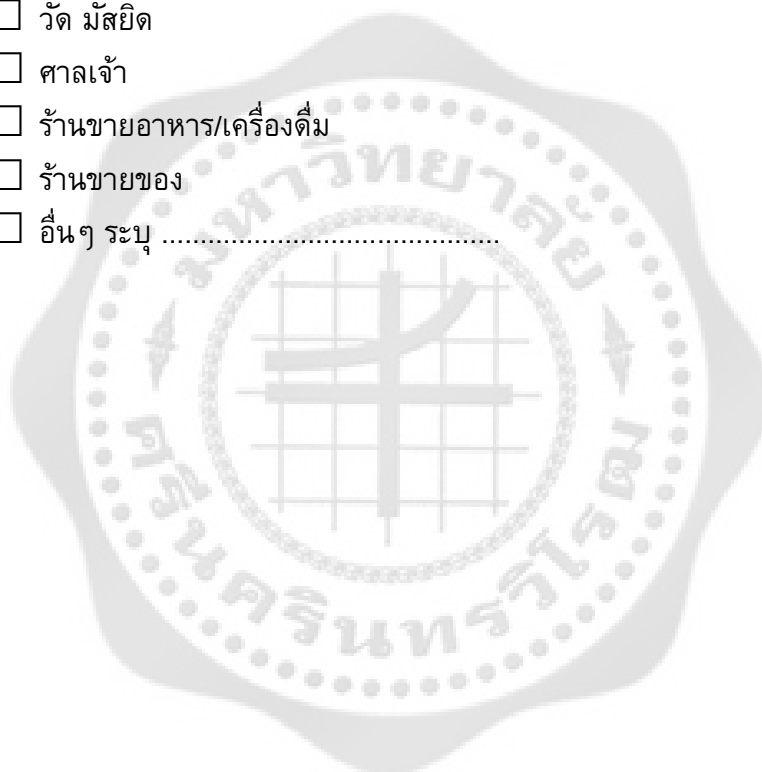
- ☐ ไม่มีวุฒิการศึกษา
☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโทขึ้นไป

5. รายได้ต่อเดือน

- ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท
☐ 5,000 - 10,000 บาท
☐ 10,001 - 15,000 บาท
☐ 15,001 - 20,000 บาท
☐ 20,001 - 25,000 บาท

6. สถานที่ตั้งบ้านหนังสืออัจฉริยะ

- ☐ สถานที่ราชการ
- ☐ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
- ☐ ตู้คอนเทนเนอร์ กศน. ศูนย์เด็กเล็ก
- ☐ ศูนย์สุขภาพชุมชน ลานกีฬา
- ☐ ลานอเนกประสงค์
- ☐ บ้านประชาชนชุมชน
- ☐ บ้านจิตอาสา
- ☐ คอนโด
- ☐ วัด มัสยิด
- ☐ ศาลเจ้า
- ☐ ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม
- ☐ ร้านขายของ
- ☐ อื่นๆ ระบุ

ตอนที่ 2

เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ
ใน เขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นตามข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดโดยใช้
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียง 1 ช่อง โดยแต่ละช่อง
มีน้ำหนักดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
<u>ด้านลักษณะที่ตั้ง</u>						
1.	ความสะดวกในการใช้บริการของบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	1.1 สถานที่ตั้งเหมาะสม					
	1.2 มีป้ายบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	1.3 การเดินทางมาใช้บริการสะดวก					
	1.4 ตั้งอยู่ในชุมชนทำให้สะดวกในการมาใช้บริการ					
	1.5 มีป้ายบอกทางหรือการประชาสัมพันธ์เข้าถึงบ้านหนังสืออัจฉริยะได้อย่างชัดเจน					
2.	การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	2.1 มีบรรยากาศ ร่มรื่น สะอาด สว่าง สะดวก สบาย และเงียบสงบ					
	2.2 ระบบการถ่ายเทอากาศดี					
	2.3 มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เชิญชวนให้เข้าใช้บริการ					
	2.4 เจ้าของบ้านเต็มใจให้บริการ ยิ้มแย้ม แจ่มใสและต้อนรับ					
	2.5 โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่ายและเหมาะสมกับพื้นที่ให้บริการ					

ข้อ	การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3.	การจัดแบ่งพื้นที่ให้สอดคล้องตามความสนใจของผู้ใช้บริการและการให้บริการบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	3.1 การจัดแบ่งพื้นที่ให้สอดคล้องกับการให้บริการ					
	3.2 ผู้ใช้บริการสะดวกในการเข้าถึงบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	3.3 มีพื้นที่ให้บริการเหมาะกับเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ					
ด้านการจัดสรรทรัพยากร						
1.	มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้บ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	1.1 มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิชาการ สารคดี บันเทิงคดี					
	1.2 มีหนังสือและสื่ออื่นๆ ที่ตรงกับความต้องการกับผู้ใช้บริการ					
	1.3 ได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือพิมพ์/นิตยสารและวารสารเป็นปัจจุบัน					
ด้านการจัดกิจกรรม						
1.	ความหลากหลายในการจัดกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	1.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้					
	1.2 มีความหลากหลายในการจัดกิจกรรม เช่น ด้านทักษะชีวิต ด้านอาชีพ					
	1.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเช่นการจัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯลฯ					
	1.4 มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านหนังสือและสื่อการเรียนรู้อื่นๆ					
	1.5 มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับคนทุกช่วงวัย เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ					

ข้อ	การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
สภาพปัญหาของการให้บริการ						
1.	สภาพปัญหาของการให้บริการ					
	1.1 อาสาสมัครมีความรู้ เหมาะสมกับงานที่ได้รับผิดชอบ					
	1.2 อาสาสมัครได้ให้คำแนะนำคำปรึกษาตอบข้อซักถาม ผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจ					
	1.3 อาสาสมัครให้เวลากับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่					
	1.4 อาสาสมัครมีการให้ผู้ใช้บริการยืม-คืนหนังสือ					
	1.5 อื่น ระบุ.....					
การปฏิบัติงานของอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะ						
1.	ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	1.1 ความคิดสร้างสรรค์					
	1.2 นิสัยรักการอ่านและใฝ่รู้					
	1.3 ความเข้าใจแนวคิดหลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับบ้าน หนังสืออัจฉริยะ					
	1.4 มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ร่วมบริจาคหนังสือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์					
	1.5 อื่น ระบุ.....					
2.	ด้านเจตคติ					
	2.1 มีจิตบริการ					
	2.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
	2.3 การรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น					
	2.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น					
	2.5 อื่น ระบุ.....					
3.	ด้านทักษะ					
	3.1 มีทักษะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้					
	3.2 มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					
	3.3 มีทักษะการสื่อสารกับผู้ใช้บริการ					
	3.4 มีทักษะการประชาสัมพันธ์การให้บริการ					

ข้อ	การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	3.5 มีทักษะการแก้ปัญหา/การจัดการปัญหา					
	3.6 มีทักษะการประสานงานที่ดี					
	3.7 มีการทำงานเป็นทีม					
	3.8 มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ					
	3.9 อื่น ระบุ.....					
ด้านบริหารจัดการ						
1.	แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
	1.1 แผนพัฒนาบ้านหนังสือสอดคล้องกับนโยบายของ ศูนย์ กศน.เขต					
	1.2 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะมีความละเอียด กำหนด เป้าหมายและขั้นตอนดำเนินงานชัดเจน					
	1.3 แผนพัฒนาบ้านหนังสืออัจฉริยะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
	1.4 อื่น ระบุ.....					
2.	การสร้างเครือข่าย					
	2.1 มีการสร้างเครือข่ายบ้านหนังสืออัจฉริยะทั้งภาครัฐและ เอกชนอย่างเป็นทางการ					
	2.2 มีการสร้างและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกลุ่มสมาชิก/ ผู้ใช้บริการ					
	2.3 อื่น ระบุ.....					
3.	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการและการเข้าถึงข้อมูลของ บ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	3.1 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการของ ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงาน					
	3.2 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารและ ประชาสัมพันธ์					
	3.3 มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการให้บริการด้วย ตนเอง					
	2.3 อื่น ระบุ.....					

ข้อ	การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4.	สถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม					
	4.1 มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา					
	4.2 มีการใช้บริการเพิ่มขึ้น					
	4.3 มีสื่อ เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา					
	4.4 อื่น ระบุ.....					
5.	การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการบ้านหนังสืออัจฉริยะ					
	5.1 มีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผน					
	5.2 มีการนำสถิติ และผลสรุปการดำเนินงานมาใช้ในการวางแผนและพัฒนางาน					
	5.3 มีการส่งผลสรุปการดำเนินงานให้กับอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะทราบ					
	5.4 อื่น ระบุ.....					

ตอนที่ 3

เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การประเมินสภาพการบริหารจัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะ
อย่างไรบ้าง โปรดให้รายละเอียด โดยเขียนลงในช่องว่างข้างล่างนี้

1. ด้านลักษณะที่ตั้ง

2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร

3. ด้านจัดกิจกรรม

4. ด้านการให้บริการ

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

5. อื่นๆ

*****ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้*****

แบบสัมภาษณ์
เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหาร
จัดการบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร

1. ด้านลักษณะที่ตั้ง

2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร

3. ด้านจัดกิจกรรม

4. ด้านการให้บริการ

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

5. อื่นๆ

ภาคผนวก ง

ที่ตั้งบ้านหนังสืออัคริยะ

กลุ่มตัวอย่างประชากรของบ้านหนังสืออัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร
จำนวน 316 แห่ง (จาก 1,162 แห่ง)

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัจฉริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
1	ชุมชนสวนสมเด็จย่า	568 ซ.ตลาดสมเด็จ แขวงสมเด็จ เจ้าพระยา เขตคลองสาน กทม. 10600	คลองสาน
2	ชุมชนสารภี 1	16 ซ.สารภี 1 ถ.สมเด็จเจ้าพระยา แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กทม. 10600	คลองสาน
3	ชุมชนวัดพิชัยญาติ	103 ซ.สารภี ถ.อิสรภาพ แขวงสมเด็จ เจ้าพระยา เขตคลองสาน กทม. 10600	คลองสาน
4	ชุมชนช่างนาคนาค-สะพานยาว	595 ซ.ช่างนาคนาค ถ.สมเด็จเจ้าพระยา แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กทม. 10600	คลองสาน
5	ชุมชนวัดทองนพคุณ	103/1 ซ.สมเด็จเจ้าพระยา 17 แขวง คลองสาน เขตคลองสาน กทม. 10600	คลองสาน
6	ชุมชนซอยเจริญรัถ 5	72 ซ.เจริญรัถ 5 แขวงคลองสาน เขต คลองสาน กทม. 10600	คลองสาน
7	ชุมชนวัดทองธรรมชาติ	45 ซ.ลาดหญ้า 17 แขวงคลองสาน เขต คลองสาน กทม. 10600	คลองสาน
8	ชุมชนบ้านกล้วย	1104 ถ.ริมทางรถไฟสายปากน้ำ แขวง คลองตัน เขตคลองเตย กทม. 10110	คลองเตย
9	ชุมชนแสนสบายแสนสุข	224/228 ถ.พระราม4 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กทม. 10110	คลองเตย
10	ชุมชนทรัพย์มโนทัย	2097/7 ถ.ริมทางรถไฟสายปากน้ำ แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กทม. 10110	คลองเตย
11	ชุมชนหมู่บ้านเปรมฤทัย	1152/9 ซ.เริ่มเจริญ แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กทม. 10110	คลองเตย
12	ชุมชนหมู่บ้านพร้อมสุข 1	65/57 ซ.สามวา 25 แขวงบางชัน เขต คลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา
13	ชุมชนหมู่บ้านพูน	67 ซ.คู่บ่อน 28/1 แขวงบางชัน เขต คลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
14	ชุมชนหมู่บ้านเฟื่องฟ้าวิลเลจ	64/25 ซ.พระยาสุเรนทร์ 12 แขวงบาง ชั้น เขตคลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา
15	ชุมชนหมู่บ้านธีรบรรณ	48 ซ.พระยาสุเรนทร์ 2 แขวงบางชั้น เขตคลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา
16	ชุมชนมหาโชค	15 ซ.พระยาสุเรนทร์ 16 แยก1-8 แขวง บางชั้น เขตคลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา
17	ชุมชนหมู่บ้านร่มทิพย์	99/180 ซ.หทัยราษฎร์ 33 แขวงบางชั้น เขตคลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา
18	ชุมชนประยงค์แย้ม	60 ซ.พระยาสุเรนทร์ 14 แขวงบางชั้น เขตคลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา
19	ชุมชนหมู่บ้านร่มเย็น 5 พัฒนา	60-264 ซ.พระยาสุเรนทร์ 9 แขวงบาง ชั้น เขตคลองสามวา กทม.10510	คลองสามวา
20	ชุมชนวิมานสุข	26/1 ซ.เสรีไทย71 แยก 4 แขวงคันทนา ยาว เขตคันทนา ยาว กทม.10230	คันทนา ยาว
21	ชุมชนริมคลองระหัดพัฒนา	134 ซ.เสรีไทย38 แยก2 แขวงราม อินทราเขตคันทนา ยาว กทม. 10230	คันทนา ยาว
22	ชุมชนภาพิไพัฒนา	27 ซ.เสรีไทย46 แขวงรามอินทรา เขต คันทนา ยาว กทม. 10230	คันทนา ยาว
23	ชุมชนสุเหร่าแดง	90 ซ.เสรีไทย 46 แยก 2 แขวงคันทนา ยาว เขตคันทนา ยาว กทม. 10230	คันทนา ยาว
24	ชุมชน ม.3 ร่วมใจพัฒนา	4 ซ.เสรีไทย 50 แขวงคันทนา ยาว เขต คันทนา ยาว กทม. 10230	คันทนา ยาว
25	ชุมชนบ้านเกาะ	58/9 สวนสยาม22 แขวงคันทนา ยาว เขต คันทนา ยาว กทม. 10230	คันทนา ยาว
27	ชุมชนเกาะจวน	34/1 ซ.เสรีไทย 83 แยก2 แขวงคันทนา ยาว เขตคันทนา ยาว กทม. 10230	คันทนา ยาว
28	ชุมชนวัดช้างเหล็ก	430 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กทม. 10170	ตลิ่งชัน
29	ชุมชนวัดเรไร	548 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กทม. 10170	ตลิ่งชัน
30	ชุมชนคู่คลอง	56 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กทม. 10170	ตลิ่งชัน

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
31	ชุมชนหลังวัดกาญจนสิงหาสน์	686/2 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กทม. 10170	ตลิ่งชัน
32	ชุมชนสองแขวง	30 หมู่ 2 แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่ง ชัน กทม. 10170	ตลิ่งชัน
33	ชุมชนวัดทองบางระมาด	80 บรมราชชนนี 63 แขวงนิมพลี เขต ตลิ่งชัน กทม. 10170	ตลิ่งชัน
34	ชุมชนวัดกระจิง	8/3หมู่9 แขวงนิมพลี เขตตลิ่งชัน กทม. 10170	ตลิ่งชัน
35	ชุมชนสวนผัก	42/26 ซ.ธวัชชัย ถ.กำแพงเพชร2 แขวง จตุจักร เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
36	ชุมชนตุ๊รถไฟ กม.11	9 ซอย4 ซ.กม11 ถ.กำแพงเพชร 2 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
37	ชุมชนภักดี	39/59 ซ.ชุมชนภักดี ถ.กำแพงเพชร 2 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
38	ชุมชนหอเกียรติภูมิรถไฟ	1 หอเกียรติภูมิรถไฟสวนจตุจักร ถ. กำแพงเพชร3 แขวงจอมพล เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
39	ชุมชนพหลโยธิน 24	41 ซ.พหลโยธิน24 ถ.พหลโยธิน24 แขวงจอมพล เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
40	ชุมชนคบองพระยาเว็ก	48/2 ซ.วิภาวดี16 แยก 9 ถ.วิภาวดี แขวงจอมพล เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
41	ชุมชนหลังโรงเจ	23/49 ซ.เสือใหญ่ ซอยรัชดาภิเษก แขวงจันทน์เกษม เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
42	ชุมชนหมู่บ้านรุ่งเจริญ	99/206 ซ.รัชดาภิเษก 33 ถ.รัชดาภิเษก แขวงจันทน์เกษม เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
43	ชุมชนนครหลวง	702/19 ซ.พหลโยธิน 32 ถ.พหลโยธิน 32แขวงจันทน์เกษม เขตจตุจักร กทม. 10900	จตุจักร
44	ชุมชนบ้านพักองค์การทอผ้า	72/63 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กทม. 10300	ดุสิต

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
45	ชุมชนพระยาประสิทธิ์	146/18 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กทม. 10300	ดุสิต
46	ชุมชนซอยสีคาม	244 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กทม. 10300	ดุสิต
47	ชุมชนม้า 1	56/85 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กทม. 10300	ดุสิต
48	ชุมชนศูนย์สุขภาพชุมชน แฟลต 1-20	64 พ.7 แขวงดินแดง เขตดินแดง กทม. 10400	ดินแดง
49	ชุมชนแฟลต 20 ห้วยขวาง	8/20 ซ.ประชาสงเคราะห์ 43 แขวงดิน แดง เขตดินแดง กทม.10400	ดินแดง
50	ชุมชนวัดพรหมวงศาราม	41 ซอย27 (เพิ่มสิน) ถ.มิตรไมตรี แขวง ดินแดง เขตดินแดง กทม.10400	ดินแดง
51	ชุมชนแสนสุข	201 ซ.ประชาสงเคราะห์ 24 แขวงดิน แดง เขตดินแดง กทม.10400	ดินแดง
52	ชุมชนปิ่นเจริญ 4	111/516-7 ถ.นาวงประชาพัฒนา แขวง สีกัน เขตดอนเมือง กทม. 10120	ดอนเมือง
53	ชุมชนดาวทอง	61 ซ.เลียบขุนายกิม 25 แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง กทม.10210	ดอนเมือง
54	ชุมชนอมรพันธ์	7/143 ถ.เลียบขุนายกิม แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง กทม. 10210	ดอนเมือง
55	ชุมชนร่วมใจพัฒนา กรป.กลาง	64/6 ถ.เลียบขุนายกิม แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง กทม. 10210	ดอนเมือง
56	ชุมชนธนิกา	9/194 ถ.เลียบขุนายกิม แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง กทม. 10210	ดอนเมือง
57	ชุมชนวัดคลองบ้านใหม่	85 ศาลาวัดคลองบ้านใหม่ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กทม. 10210	ดอนเมือง
58	ชุมชนปิ่นเจริญ 3	310/1237 ถ.สรงประกา แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง กทม. 10210	ดอนเมือง
59	ชุมชนแหลมทองนิเวศน์	310/359 ถ.สงประกา แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง กทม. 10210	ดอนเมือง

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสือัจฉริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
60	ชุมชนเคหะเอื้ออาทร	อาคาร 9 ถ.สงประกา แขวงสีกัน เขต ดอนเมือง กทม. 10210	ดอนเมือง
61	ชุมชนซอยประชาธิปไตย 56	17 ซ.ประชาธิปไตย 56 ถ.ประชาธิปไตย แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กทม. 10140	ทุ่งครุ
62	ชุมชนชมทรัพย์ (3)	11/17 ซ.ประชาธิปไตย 69 ถ.ประชาธิปไตย แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กทม. 10140	ทุ่งครุ
63	ชุมชนประชาธิปไตย 36	43 ซ.ประชาธิปไตย 76 ถ.ประชาธิปไตย แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กทม. 10140	ทุ่งครุ
64	ชุมชนดาริซีน	36/72 หมู่ที่ 1 ประชาอุทิศ 69 แขวงทุ่ง ครุ เขตทุ่งครุ กทม. 10140	ทุ่งครุ
65	ชุมชนทุ่งครุพัฒนา	21 ซ.สุขสวัสดิ์ 70 ถ.ประชาธิปไตย แขวง ทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กทม. 10140	ทุ่งครุ
66	ชุมชนชมทรัพย์ (1)	71 หมู่ 1 ซ.ประชาธิปไตย 69 แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กทม. 10140	ทุ่งครุ
67	ชุมชนชมทรัพย์ (2)	20 แยก 10 ซ.ประชาธิปไตย 69 แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กทม. 10140	ทุ่งครุ
68	ชุมชนวัดอินทาราม	18 ซ.เทอดไท 8 แขวงบางยี่เรือ เขต ธนบุรี กทม.10210	ธนบุรี
69	ชุมชนโรงเจ 1	180 ซ.เทอดไท 21 แขวงบางยี่เรือ เขต ธนบุรี กทม.10210	ธนบุรี
70	ชุมชนโรงเจ 2	1432 ซ.เทอดไท 21 แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กทม.10210	ธนบุรี
71	ชุมชนตากสินสัมพันธ์	417 ซ.สมเด็จพระเจ้าตากสิน 4 แขวง บางยี่เรือ เขตธนบุรี กทม.10210	ธนบุรี
72	ชุมชนตรอกเทวดา	539 ซ.อินทพิทักษ์ 3 แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กทม.10210	ธนบุรี
73	ชุมชนหลังศูนย์จันทร์จิม ไพบูลย์	761 ถ.ริมทางรถไฟ แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กทม.10210	ธนบุรี
74	ชุมชนสุทธาราม	570 ซ.สมเด็จพระเจ้าตากสิน 19 แขวง สำเหร่ เขตธนบุรี กทม.10210	ธนบุรี
75	ชุมชนปรุณาวาส	14/23 หมู่ 3 แขวงธรรมสพน์ เขตทวี วัฒนา กทม. 10170	ทวีวัฒนา

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
76	ชุมชนหมู่บ้านกอบแก้ว	43/4 หมู่ 18 โรงพยาบาลธนบุรี 2 ถ.บรมราชชนนี แขวงธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กทม. 10170	ทวีวัฒนา
77	ชุมชนหมู่บ้านกรีนวิลล์	63/33 หมู่5 ถ.พุทธมณฑลสาย2 แขวงธรรมสพน์เขตทวีวัฒนา กทม. 10170	ทวีวัฒนา
78	ชุมชนบ้านจัดสรรสกุลทิพย์	80 หมู่ 9 ถ.บรมราชชนนี แขวงธรรมสพน์เขตทวีวัฒนา กทม. 10170	ทวีวัฒนา
79	ชุมชนหมู่บ้านเจ้าพระยาร่วมใจ	88 หมู่6 ถ.บรมราชชนนี แขวงธรรมสพน์เขตทวีวัฒนา กทม. 10170	ทวีวัฒนา
80	ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลธรรมสพน์	65 หมู่6 ถ.พุทธมณฑลสาย2 แขวงธรรมสพน์เขตทวีวัฒนา กทม. 10170	ทวีวัฒนา
81	ชุมชนประตุน้ำฉิมพลี	99/79 ถ.บรมราชชนนี แขวงธรรมสพน์เขตทวีวัฒนา กทม. 10170	ทวีวัฒนา
82	ชุมชน กศน.เขตบางขุนเทียน	83/18 ถ.พระรามที่2 แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กทม. 10150	บางขุนเทียน
83	ชุมชนการเคหะชุมชนโครงการ 3โซน2	131/1122 ม.6 ถ.พระรามที่ 2 2 แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กทม. 10150	บางขุนเทียน
84	ชุมชนวัดพรหมรังษี	99ม.4 ถ.ธนบุรี-ปากท่อ (พระราม2) แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กทม. 10150	บางขุนเทียน
85	ชุมชนพระพิศาลพัฒนาพิสุทธ์	40ม.1ช.51 ถ.พระราม2 แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กทม. 10150	บางขุนเทียน
86	ชุมชนพิพิธพัฒน์โสภณ (วัดปทีปพลีผล)	18หมู่7 ถ.บางขุนเทียน-ชายทะเล แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กทม. 10150	บางขุนเทียน
87	ชุมชนบางกระดี่ ม.2	79/1 ม.2 ถ.พระรามที่2 แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กทม. 10150	บางขุนเทียน
88	ชุมชนวัดบางบอน	63/5 ม.5ช.วัดบางบอน แขวงบางบอน เขตบางบอน กทม.10150	บางบอน
89	ชุมชนซอยกำนันแมน3	20/11ม.8 ซ.กำนันแมน13 แขวงบางบอน เขตบางบอน กทม.10150	บางบอน
90	ชุมชนสวนผัก	92/136ม.8 ซ.กำนันแมน3 แขวงบางบอน เขตบางบอน กทม.10150	บางบอน

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
91	ชุมชนริมคลองพระยาราชมนตรี	37/8ม.9 ถ.บางบอน1 แขวงบางบอน เขตบางบอน กทม.10150	บางบอน
92	ชุมชนคลองบางพรานพัฒนา	514 ซ.เอกชัย 46 แขวงบางบอน เขตบางบอน กทม.10150	บางบอน
93	ชุมชนหมู่บ้านรางไผ่	77 หมู่บ้านรางไผ่ บางบอน3 ซอย8 แขวงบางบอน เขตบางบอน กทม. 10150	บางบอน
94	ชุมชนสองคุนจำ	1 ซ.บางแค 1 แขวงบางแค เขตบางแค กทม.10160	บางแค
95	ชุมชนเพิ่มทรัพย์	25/8 ม.1 ซ.บางแค8 แขวงบางแค เขตบางแค กทม.10160	บางแค
96	ชุมชนนิมานรดี	22/7 วัดนิมานรดี ม.4 ถ.สุขาภิบาล แขวงบางแค เขตบางแค กทม.10160	บางแค
97	ชุมชนครูเจือ	8/31 ม.2 ถ.เทอดไท แขวงบางแค เขตบางแค กทม.10160	บางแค
98	ชุมชนยิ้มประยูร	470ม.1 ซ.ยิ้มประยูร แขวงบางแค เขตบางแค กทม.10160	บางแค
99	ชุมชนหลังโรงเรียนสาธิตศึกษา	50/5 ถ.สุขาภิบาล หลังตลาดบางแค แขวงบางแค เขตบางแค กทม.10160	บางแค
100	ชุมชนวัดพระยาทำ	161/9 วัดพระยาทำ ซ.วัดพระยาทำ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700	บางกอกน้อย
101	ชุมชนตรอกข้าวเฒ่า	623 ถ.อิสรภาพ 47 แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700	บางกอกน้อย
102	ชุมชนซอยบ้านช่างหล่อ	246 ซ.บ้านช่างหล่อ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700	บางกอกน้อย
103	ชุมชนเคหะสน.บางกอกน้อย	258/219 แฟลตเคหะสน.บางกอกน้อย แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700	บางกอกน้อย
104	ชุมชนวัดยางสุทธาราม	157/34 ซ.อิสรภาพ 43 แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700	บางกอกน้อย

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
105	ชุมชนพรพิพัฒน์	248/47 ซ.พรพิพัฒน์ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700	บางกอกน้อย
106	ชุมชนวัดใหม่ยายแป้น	94 ซ.วัดใหม่ยายแป้น แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กทม. 10700	บางกอกน้อย
107	ชุมชนวัดท่าพระ	121 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600	บางกอกใหญ่
108	ชุมชนโค้งกระเทียม	136/72 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600	บางกอกใหญ่
109	ชุมชนข้างวิทยาลัยเทคโนโลยี พัฒนการราชดำเนิน	275/1 ซ.อิสราภาพ 40 แขวงวัดอรุณฯ เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600	บางกอกใหญ่
110	ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์	44/1ซ.อิสราภาพ29 แขวงวัดอรุณฯ เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600	บางกอกใหญ่
111	ชุมชนลานมะขาม-บ้านหม้อ	80 ซ.อิสราภาพ 42 แยก 6แขวงวัดอรุณ อัมรินทร์เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600	บางกอกใหญ่
112	ชุมชนริมคลองบางกอกใหญ่	796 ซ.พาณิชธนบุรี 18 แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600	บางกอกใหญ่
113	ชุมชนตรอกตาแทน	40/23 ตรอกวัดราชสิทธิาราม แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600	บางกอกใหญ่
114	ชุมชนวัดวิมุตยาราม	8 ซ.จรัญฯ 98 ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กทม.10700	บางพลัด
115	ชุมชนร่วมใจสามัคคี	106 ซ.จรัญฯ 89 /2 ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กทม.10700	บางพลัด
116	ชุมชนชินศรี 91	80 ซ.จรัญฯ 91/1 ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กทม.10700	บางพลัด
117	ชุมชนสงวนทรัพย์	112ซ.จรัญฯ 93/1ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กทม.10700	บางพลัด
118	ชุมชนวัดจักรแก้วจกลนี้	312ซ.จรัญฯ 94ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กทม.10700	บางพลัด
119	ชุมชนคลองมะนาว	849ซ.จรัญฯ 83ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กทม.10700	บางพลัด

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัจฉริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
120	ชุมชนวัดภาณุรังสี	327/1 ซ.เจริญ ๗75 ถ.เจริญสนิทวงศ์ แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กทม. 10700	บางพลัด
121	ชุมชนวัดม่วงแคและมัสยิดฮารูน	23/3 ตรอกวัดม่วงแค แขวงบางรัก เขต บางรัก กทม.10500	บางรัก
122	ชุมชนตลาดสดเพชรพลอย	46/10 ตรอกเพชรพลอย ถ.สีพระยา แขวงสีพระยา เขตบางรัก กทม.10500	บางรัก
123	ชุมชนจอมสมบรูณ์	487/10 สมาคมจอมสมบรูณ์ ซ.จอม สมบรูณ์ แขวงมหาพฤฒาราม เขตบาง รัก กทม.10500	บางรัก
124	ชุมชนหลังวัดแก้วแจ่มฟ้า	761/16 ซ.หลังวัดแก้วแจ่มฟ้า แขวง มหาพฤฒาราม เขตบางรัก กทม.10500	บางรัก
125	ชุมชนเซ่งกี้	104 ซ.เจริญกรุง78 แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กทม.10120	บางคอแหลม
126	ชุมชนโรงแก้ว	97 ซ.ถนนจันทร์43 แขวงบางโคล่ เขต บางคอแหลม กทม.10120	บางคอแหลม
127	ชุมชนวัดไผ่เงิน	992/2 ซ.วัดไผ่เงิน แขวงบางโคล่ เขต บางคอแหลม กทม.10120	บางคอแหลม
128	ชุมชนร่วมใจพัฒนา	4 ซ.เจริญกรุง78 แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กทม.10120	บางคอแหลม
129	ชุมชนบางนา-ตราด ซ.6	67 บางนา-ตราด ซ.6แขวงบางนา เขต บางนา กทม. 10260	บางนา
130	ชุมชนกลางนา	206 ซ.จำเริญ แยก 23 ถ.สรรพสุขแขวง บางนา เขตบางนา กทม. 10260	บางนา
131	ชุมชนร่วมใจประเสริฐ	27/268 ม.3 ซ.จำเริญแยก 24แขวงบาง นา เขตบางนา กทม. 10260	บางนา
132	ชุมชนหมู่บ้านศานติ	137 ซ.38 บางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กทม. 10260	บางนา
133	ชุมชนร้อยกรอง	9/45ม.6 ถ.แจ้งวัฒนะศาลา เอนกประสงค์ชุมชนร้อยกรอง แขวง อนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัจฉริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
134	ชุมชนบางบัว	33/103 ม.6 ซ.49/2 ริมคลองบางบัว ถ.พหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน
135	ชุมชนสามัคคีรวมใจ	7/29 ม.6 ที่ทำการชุมชนสามัคคีรวมใจ ซ.สามัคคีรวมใจ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน
136	ชุมชนร่วมใจพัฒนาเหนือ	33/1 ซ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา 69/ ถ.พหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน
137	ชุมชนร่วมใจพัฒนาใต้	64/3 ม.7 ศาลาเอนกประสงค์ชุมชนร่วมใจพัฒนาใต้ พหลโยธิน 57 ริมคลองบางบัว แขวงอนุสาวรีย์ เขต5บางเขน กทม. 10220	บางเขน
138	ชุมชนสุขสันต์พัฒนา	166 ศูนย์ประสานงานชุมชนสุขสันต์พัฒนา ซ.พหลโยธิน 53 แยก 14 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน
139	ชุมชนกุบแดงร่วมใจพัฒนา	45/33 บ้านหนังสือชุมชนกุบแดงร่วมใจพัฒนา พหลโยธิน 49/2 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน
140	ชุมชนกองการภาพ	43/247 แฟลตที่ 3 กองการภาพ พหลโยธิน 49/2 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน
141	ชุมชนรุ่งสว่างวิลเลจ	77/60 เข้า ซ.รามอินทรา 8 (พร้อมสุข 1) เลี้ยวขวา ซ.รุ่งสว่าง 1 คิวไปเกือบสุดซอยเลี้ยวซ้ายอยู่ขวามือ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220	บางเขน
142	ชุมชนเสนา 88	51/811 (นวลจันทร์ 14) อาคาร อสม. แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม
143	ชุมชนเสริมศิริ	45/15 ซ.รามอินทรา 40 แยก 8-7 อาคารชุมชน แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัจฉริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
144	ชุมชนสวนทิพย์	52/112 ซ.คลองลำเจียก 12 อาคารที่ทำการหมู่บ้าน แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม
145	ชุมชนนวลจันทร์	45/128 ซ.รามอินทรา 40 แยก 6 อาคารที่ทำการหมู่บ้าน แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม
146	ชุมชนคลองจั่นวิลล่า2	44/46 หมู่ที่10 ซ.นวมินทร์ 49 ถ.นวมินทร์แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม
147	ชุมชนสราญรมย์	55/600 ซ.6-7 ถ.เกษตร-นวมินทร์ อาคาร เอนกประสงค์ แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม
148	ชุมชนสามัคคี	188-189 ซ.นวมินทร์ 105 ถ.นวมินทร์ อาคารเอนกประสงค์ แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม
149	ชุมชนธนสิน	4/1506 หมู่ที่ 7 ซ.นวมินทร์ 68 อาคาร เอนกประสงค์แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กทม. 10230	บึงกุ่ม
150	ชุมชนประชาร่วมใจ	1 ถ.เทพกษัตรี 15 แยก 1 แขวงหัวหมากเขตบางกะปิ กทม. 10240	บางกะปิ
151	ชุมชนเอื้ออาทรหัวหมาก	3/17 บ้านเอื้ออาทร แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กทม. 10240	บางกะปิ
152	ชุมชนมัจฉา	107 ซอยปานนพภา ถ.รามคำแหง 60 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กทม. 10240	บางกะปิ
153	ชุมชนริมคลองกะจะ	35 ถ.หัวหมาก แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กทม. 10240	บางกะปิ
154	ชุมชนลำสาละ	51 ถ.เทพกษัตรี 2 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กทม. 10240	บางกะปิ
155	ชุมชนไขศรีปรางค์	131 ซ.ลาดพร้าว 134 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240	บางกะปิ

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
156	ชุมชนวัดกลาง	90 ซ.ลาดพร้าว 132 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240	บางกะปิ
157	ชุมชนสุขสันต์ 26	2501 ซ.ลาดพร้าว 101 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม.10240	บางกะปิ
158	ชุมชนบ้านสามเรือน	1555 ถ.กรุงเทพ-นนทบุรี แขวงวงศ์ สว่าง เขตบางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
159	ชุมชนวัดเสาหิน	142 ถ.วงศ์สว่าง แขวงวงศ์สว่าง เขต บางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
160	ชุมชนข้างธนาคารอาคาร สงเคราะห์	1445 ถ.วงศ์สว่าง แขวงวงศ์สว่าง เขต บางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
161	ชุมชนหลังเทคโนโลยีพระจอม เกล้าพระนครเหนือ	222 ซ.วัดมัจฉานติการาม แขวงวงศ์ สว่าง เขตบางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
162	ชุมชนซอยสวนรื่น	5/26 หมู่ 27 แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
163	ชุมชนซอยสีน้ำเงิน 1	442 ซ.สีน้ำเงิน แขวงบางซื่อ เขตบาง ซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
164	ชุมชนเขมาเนรมิตร	556 ซ.เขมาเนรมิตร แขวงบางซื่อ เขต บางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
165	ชุมชนวัดบางโพธิ์มาวาส	107 ตรอกวัดบางโพธิ์มาวาส แขวง บางซื่อ เขตบางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
166	ชุมชนจันทร์เกษม	109/1 ตรอกจันทร์เกษม แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กทม. 10800	บางซื่อ
167	ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม	127/3 ศูนย์ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม แขวงปทุมวัน เขตประทุมวัน กทม. 10330	ปทุมวัน
168	ชุมชนแฟลตการรถไฟ	26/111 แฟลตการรถไฟ แขวงรองเมือง เขตประทุมวัน กทม.10330	ปทุมวัน
169	ชุมชนชาวซุซิป	13 ศาลเจ้าชุมชนชาวซุซิป แขวงรอง เมือง เขตประทุมวัน กทม.10330	ปทุมวัน
170	ชุมชนริมคลองนางหงส์	253 ซ.วัดบรมนิวาส แขวงรองเมือง เขตประทุมวัน กทม.10330	ปทุมวัน

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
171	ชุมชนวัดสุนทรธรรมทาน	19 ถ.พะเนียง ชุมชนวัดสุนทรธรรมทาน แขวงวัดโสมมณีส เขตป้อมปราบศัตรู พ่าย กทม.10100	ป้อมปราบ ศัตรูพ่าย
172	ชุมชนมัสยิดมหานาค	3 ซ.แมนไทย ชุมชนมัสยิดมหานาค แขวงคลองมหานาค เขตป้อมปราบศัตรู พ่าย กทม.10100	ป้อมปราบ ศัตรูพ่าย
173	ชุมชนบ้านดอกไม้	4 ถ.วรจักร ชุมชนบ้านดอกไม้ แขวง บ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กทม.10100	ป้อมปราบ ศัตรูพ่าย
174	ชุมชนคลองมอญ	36 ซ.อ่อนนุช 65 แยก 1-2 แขวง ประเวศ เขตประเวศ กทม.10250	ประเวศ
175	ชุมชนจรเข้ขบ (เกาะลาง)	101/1 ถ.กาญจนภิเษก แขวงประเวศ เขตประเวศ กทม.10250	ประเวศ
176	ชุมชนสุเหร่าบึงหนองบอน	43 ซ.อ่อนนุช 70 แยก 7 แขวงประเวศ เขตประเวศ กทม.10250	ประเวศ
177	ชุมชนสุเหร่าทางควาย	351 ซ.อ่อนนุช 59 แขวงประเวศ เขต ประเวศ กทม.10250	ประเวศ
178	ชุมชนสุขาภิบาล 2 (ซอยโรง ถ่าน)	58 ซ.กาญจนภิเษก 35 แขวงประเวศ เขตประเวศ กทม.10250	ประเวศ
179	ชุมชนอ่อนนุช 40 ไร่	21 สุขาภิบาล 2 แยก 35-2 แขวง ประเวศ เขตประเวศ กทม.10250	ประเวศ
180	ชุมชนพัฒนาศาลาลอย	14 อ่อนนุช 70/1 แยก 2-5 แขวง ประเวศ เขตประเวศ กทม.10250	ประเวศ
181	ชุมชนสุเหร่าจรเข้ขบ	5 ซ.กาญจนภิเษก 28 ถ.กาญจนา ภิเษก แขวงประเวศ เขตประเวศ กทม. 10250	ประเวศ
182	ชุมชนอินทามระ 29 แยก 1	223 ซ.อินทามระ 29 ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400	พญาไท

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
183	ชุมชนอินทามระ 1 (ลับแล)	88/31 ถ.สุทธิสารวินิจฉัย ซ.อินทามระ 1 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400	พญาไท
184	ชุมชนวัดไผ่ตัน	177/1 ถ.พหลโยธิน ซ.พหลโยธิน 15 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400	พญาไท
185	ชุมชนอุทัยรัตน์	53/24 ถ.ประดิพัทธ์ ซ.ประดิพัทธ์ 15 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400	พญาไท
186	ชุมชนวัดสามพระยา	165 ซ.สามเสน 5 ถ.สามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กทม. 10200	พระนคร
187	ชุมชนบางขุนพรหม	110 ถ.กรุงเกษม แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กทม. 10200	พระนคร
188	ชุมชนวัดใหม่อมตรส	183/3 ซ.วรพงษ์ ถ.วิสุทธิกษัตริย์ แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กทม. 10200	พระนคร
189	ชุมชนวัดเทพธิดาราม	54 ซ.สำราญราษฎร์ ถ.มหาไชย แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กทม. 10200	พระนคร
190	ชุมชนหมู่บ้านศรีญาดิต 1	115/11 ซ.วชิรธรรมสาริต 57 ถ.สุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กทม. 10260	พระโขนง
191	ชุมชนสุภาพงษ์	14 ซ.สุภาพงษ์ 1 ถ.สุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กทม. 10260	พระโขนง
192	ชุมชนแย้มสรวล	104 ซ.วชิรธรรมสาริต 34 ถ.สุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กทม. 10260	พระโขนง
193	ชุมชนเกตุไผ่ระ 3-5	1299/21 ซ.วชิรธรรมสาริต 57 ถ.สุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กทม. 10260	พระโขนง
194	ชุมชนวัดชัยนิมพลี	62 ม.6 แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กทม. 10160	ภาษีเจริญ

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
195	บ้านชุมชนข้างวัดโตนด	1114/1 ซ.บางแวก 21 แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กทม.10160	ภาษีเจริญ
196	ชุมชนราชมณเฑียรร่วมใจ	71/81 ถ.พุทธมณฑลสาย1ซ.11 แขวง คลองขวาง เขตภาษีเจริญ กทม.10160	ภาษีเจริญ
197	ชุมชนหมู่1คลองขวาง	176 ถ.พุทธมณฑลสาย 1 ซ.13 แขวง คลองขวาง เขตภาษีเจริญ กทม.10160	ภาษีเจริญ
198	ชุมชนพุน้ำเพ็ญ	6/1 หมู่ 4 แขวงคลองขวาง เขตภาษี เจริญ กทม.10160	ภาษีเจริญ
199	ชุมชนวัดจันทร์ประดิษฐาราม เขต3	88/44 เพชรเกษม 58 แยก14 แขวงบาง ด้วน เขตภาษีเจริญ กทม.10160	ภาษีเจริญ
200	ชุมชนพนาสนธิ์วิลล่า 3	59/27 ม.19 ถ.นิมิตใหม่ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
201	ชุมชนอัญชลี	113/252 ซ.หทัยราษฎร์ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
202	ชุมชนวาสนา	93/16 ถ.หทัยราษฎร์ แขวงมีนบุรี เขต มีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
203	ชุมชนร่วมสุข 2	9/47 ม.17 ถ.สามวา แขวงมีนบุรี เขต มีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
204	ชุมชนแก้วสวัสดิ์-ใจบุญ	59/7 ซ.หทัยราษฎร์ 3 แขวงมีนบุรี เขต มีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
205	ชุมชนสินธานี 2	293/244 ซ.รามอินทรา 119 แขวงมีน บุรี เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
206	ชุมชนรามอินทราเนรมิตร	15 ซ.รามอินทรา 86 แขวงมีนบุรี เขต มีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
207	ชุมชนเคหะชุมชนบางชัน	4/669 ม.14 ถ.เสรีไทย แขวงมีนบุรี เขต มีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
208	ชุมชนอัมบุรอมาน	36/1 ม.4 ถ.ราษฎร์อุทิศ แขวงแสนแสบ เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
209	ชุมชนสุเหร่าบ้านเกาะ	32 ม.4 ถ.สุวินทวงศ์ แขวงแสนแสบ เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
210	ชุมชนเคหะชุมชนสุวินทวงศ์	449/411 ม.12 ถ.สุวินทวงศ์ แขวงแสน แสบ เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
211	ชุมชนทองสงวน	50/133 หมู่ 9 แขวงแสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
212	ชุมชนคลองตะเอนด์	79/219 ม.4 ถ.สุวินทวงศ์ แขวงแสน แสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
213	ชุมชนอนันตสมาคม	65/232 ม.18 ถ.สุวินทวงศ์ แขวงแสน แสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
214	ชุมชนพัฒนาบึงขวาง	45/7 ม.15 ถ.ร่มเกล้า แขวงแสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
215	ชุมชนมีนบุรีการ์เดนโฮม	60/644 ม.7 ถ.ราษฎร์อุทิศ แขวงแสน แสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
216	ชุมชนหมู่บ้านประภาวรรณ แลนด์	72/140 ม.16 ถ.สุวินทวงศ์ แขวงแสน แสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
217	ชุมชนหมู่บ้านปัญญา	84/322 หมู่ 12 สุวินทวงศ์ 11 แขวง แสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
218	ชุมชนอัลฮูดา	8/2 ม.16 ถ.ร่มเกล้า 4 แขวงแสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
219	ชุมชนอัปดุลเลาะ	60/2 ม.5 ถ.ร่มเกล้า 9 แขวงแสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
220	ชุมชนอันนุรอยน์ (บึงขวาง)	6 ม.16 ถ.ร่มเกล้า 7 แขวงแสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
221	ชุมชนอิติฮาร์ดพัฒนา	21/1 ม.2 ราษฎร์อุทิศ แขวงแสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
222	ชุมชนราษฎร์พัฒนา	6/40 ม.1 ซ.มูลนิธิ แขวงแสนแสน เขต มีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
223	ชุมชนมิตรปรีดา	3/10 ม.5 ถ.ราษฎร์อุทิศ แขวงแสนแสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
224	ชุมชนบ้านเจียรไน	46/60 ม.7 ถ.ราษฎร์อุทิศ แขวงแสน แสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี
225	ชุมชนหมู่บ้านพลอยชมพู	59/62 หมู่ที่ 7 แขวงแสนแสน เขตมีน บุรี กทม.10510	มีนบุรี
226	ชุมชนช่อตรงคอนโด	77/122 หมู่บ้านนันทวัน 8 แขวงแสน แสน เขตมีนบุรี กทม.10510	มีนบุรี

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
227	ชุมชนคลองขวาง	117/192 ซ.วัดช่องลม ถ.พระราม3 แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กทม. 10120	ยานนาวา
228	ชุมชนปากคลองช่องนนทรี	112/2 ซ.60 ถ.พระราม3 แขวงช่อง นนทรี เขตยานนาวา กทม. 10120	ยานนาวา
229	ชุมชนบัวหลวง	143/22 ถ.นนทรี 22 แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กทม. 10120	ยานนาวา
230	ชุมชนรวมน้ำใจ	14 (ศูนย์สุขภาพ) ถ.จอมทอง-บูรณะ แขวงบางปะกอก เขตราชบุรีบูรณะ กทม. 10140	ราชบุรีบูรณะ
231	ชุมชนบูรณะสุดเขต	646 (ศูนย์สุขภาพ) ถ.ราชบุรีบูรณะ แขวงราชบุรีบูรณะ เขตราชบุรีบูรณะ กทม. 10140	ราชบุรีบูรณะ
232	ชุมชนวัดสน	1 บริเวณวัดสน ซ.สุขสวัสดิ์ 35 แขวง ราชบุรีบูรณะ เขตราชบุรีบูรณะ กทม. 10140	ราชบุรีบูรณะ
233	ชุมชนสถาพร	87 หมู่ 4 ศูนย์สุขภาพชุมชน ซ.ประชา อุทิศ15 แขวงราชบุรีบูรณะ เขตราชบุรี บูรณะ กทม. 10140	ราชบุรีบูรณะ
234	ชุมชนรุ่งอรุณ	2/3 ซ.สุขสวัสดิ์1 แขวงราชบุรีบูรณะ เขตราชบุรีบูรณะ กทม. 10140	ราชบุรีบูรณะ
235	ชุมชนราชบุรีบูรณะ หมู่3	43 หมู่ 3 ซ.ราชบุรีบูรณะ 20 แขวง ราชบุรีบูรณะ เขตราชบุรีบูรณะ กทม. 10140	ราชบุรีบูรณะ
236	ชุมชนโค้งรถไฟยมราช	323/55 ถ.ริมทางรถไฟสายแปดริ้ว แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กทม. 10400	ราชเทวี
237	ชุมชนแดงบุหงา	518/6 ถ.ริมทางรถไฟสายแปดริ้ว แขวง ทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กทม. 10400	ราชเทวี
238	ชุมชนซอยสวนเงิน	301 ถ.ราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราช เทวี กทม. 10400	ราชเทวี

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
239	ชุมชนประชาร่วมใจ	177 ซ.ร่มเกล้า 27 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กทม.10520	ลาดกระบัง
240	ชุมชนมิตรปลูกศรัทธา	7 ซ.ลาดกระบัง 11 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กทม.10520	ลาดกระบัง
241	ชุมชนชอยธรรมมัญญ	118/6 ม.7 แขวงลาดกระบัง เขต ลาดกระบัง กทม.10520	ลาดกระบัง
242	ชุมชนวัดหลังวัดลานบุญ	64 ซ.ลาดกระบัง 1 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กทม.10520	ลาดกระบัง
243	ชุมชนเทอดศาสนา	11 ซ.ลาดกระบัง 28 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กทม.10520	ลาดกระบัง
244	ชุมชนเคหะชุมชนร่มเกล้า โซน 1	101/51 ซ.เคหะร่มเกล้า 5 แขวงคลอง สองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กทม.10520	ลาดกระบัง
245	ชุมชนเคหะชุมชนร่มเกล้า โซน 2	102/300 ซ.เคหะร่มเกล้า 19 แขวง คลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กทม. 10520	ลาดกระบัง
246	ชุมชนโซนหลังคาเขียว	201/1628 ซ.เคหะร่มเกล้า 29 แขวง คลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กทม. 10520	ลาดกระบัง
247	ชุมชนโซนหลังคาเขียว	202/123 ซ.เคหะร่มเกล้า 31 แขวง คลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กทม. 10520	ลาดกระบัง
248	ชุมชนหมู่บ้านสมิตโชติ	211/178 ซ.ลาดพร้าววังหิน 78 ถ. ลาดพร้าววังหิน แขวงลาดพร้าว เขต ลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
249	ชุมชนหมู่บ้านเฟรนช์	78/203 ซ.รามอินทรา 14 ถ.รามอินทรา แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
250	ชุมชนชอยนกแก้วน้อย 1,2	31/1 ซ.นาคนิवास 24 ถ.นาคนิवास แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
251	ชุมชนพุ่มโพธิ์กลาง	44/49 ซ.โชคชัย 4 (20) ถ.โชคชัย 4 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
252	ชุมชนสุขทรัพย์	23/11 ซ.สุคนธ์สวัสดิ์ 3 ถ.สุคนธ์สวัสดิ์ แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
253	ชุมชนสันติสุข	12/4 ซ.ลาดพร้าววังหิน21 ถ.ลาดพร้าว วังหิน แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
254	ชุมชนหมู่บ้านโอเชริศ 2	51/61 ซ.สุคนธ์สวัสดิ์ 7 ถ.สุคนธ์สวัสดิ์ แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
255	ชุมชนซอยโรงน้ำแข็ง	1/25 ซ.นาคนิवास 15 ถ.นาคนิवास แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
256	ชุมชนหมู่บ้านสังขสิทธิ์	9/107 ซ.โชคชัย 4 (50) ถ.โชคชัย 4 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว 10230	ลาดพร้าว
257	ชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ	67 ซ.ปรีดีพนมยงค์ 4 ถ.สุขุมวิท 71 แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา กทม. 10110	วัฒนา
258	ชุมชนศาลาลอย	17/1 ซ.ปรีดีพนมยงค์ 14 แยก3 ถ. สุขุมวิท 71 แขวงพระโขนงเหนือ เขต วัฒนา กทม.10110	วัฒนา
259	ชุมชนพิบูลเวศน์	106 สวนทับบัว ซ.ปรีดีพนมยงค์ 13 ถ. สุขุมวิท 71 แขวงพระโขนงเหนือ เขต วัฒนา กทม.10110	วัฒนา
260	ชุมชนสุเหร่าบ้านดอน	575 ซ.สุขุมวิท 49/15 ซ.ประเสริฐสิทธิ์ แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กทม. 10110	วัฒนา
261	ชุมชนวัดสามัคคีธรรม	51 หมู่ 12 ซ.ลาดพร้าว64 แขวงวัง ทองหลาง เขตวังทองหลาง กทม. 10310	วังทองหลาง
262	ชุมชนลาดพร้าว 64 แยก 8	118 ซ.ลาดพร้าว 64 แยก 8 แขวงวัง ทองหลาง เขตวังทองหลาง กทม. 10310	วังทองหลาง
263	ชุมชนหมู่บ้านพลับพลา	287/68 ซ.รามคำแหง 21 (นวมศรี) แขวง พลับพลาเขตวังทองหลาง กทม. 10310	วังทองหลาง
264	ชุมชนมิตรสามัคคี	24 ซ.จันทร์34/2 แขวงทุ่งวัดดอน เขต สาทร กทม. 10120	สาทร

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
265	ชุมชนดอนกุศลร่วมใจ	138 ซ.เจริญราษฎร์ 3 แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กทม.10120	สาทร
266	ชุมชนวัดปรก	222 ซ.เจริญราษฎร์ 3 แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กทม.10120	สาทร
267	ชุมชนจันทร์รั้วราย	600 ถ.จันทร์ แขวงทุ่งวัดดอน เขต สาทร กทม.10120	สาทร
268	ชุมชนซอยทหารอากาศ 52	6/34 ซ.พหลโยธิน 52 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม. 10220	สายไหม
269	ชุมชนวัดสุเมธีเจริญศรัทธา	169/191 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220	สายไหม
270	ชุมชนพัฒนาหมู่ 2	9/3 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม. 10220	สายไหม
271	ชุมชนพัฒนาหมู่ 3	35/5 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220	สายไหม
272	ชุมชนร่วมใจสามัคคี (หนอง ผักชี)	36/15 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220	สายไหม
273	ชุมชนหมู่บ้านเลิศบุล	44/257 ม.4 แขวงคลองถนน เขตสาย ไหม กทม.10220	สายไหม
274	ชุมชนหมู่บ้านณัฐกานต์ 3-5	166/93 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220	สายไหม
275	ชุมชน กสบ.หมู่ 5	73/176 ม.5 แขวงคลองถนน เขตสาย ไหม กทม.10220	สายไหม
276	ชุมชนหมู่บ้านทองสถิตย์วิลล่า 52	485/19 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม. 10220	สายไหม
277	ชุมชนคลองทับช้างล่าง	32 ถ.กรุงเทพกรีฑา 22 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กทม. 10250	สะพานสูง
278	ชุมชนทับช้างคลองบน	38 ซ.กรุงเทพกรีฑา 12 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กทม. 10250	สะพานสูง
279	ชุมชนชาอาตะห์	56/81 ซ.กรุงเทพกรีฑา 26 แขวง สะพานสูง เขตสะพานสูง กทม. 10250	สะพานสูง
280	ชุมชนวัดลาดบัวขาว (ราช โยธา)	170/14 ถ.กาญจนาภิเษก แขวงสะพาน สูง เขตสะพานสูง กทม. 10250	สะพานสูง

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
281	ชุมชนมัสยิดยามีลุลอปาตะห์	28 ซ.เคหะร่มเกล้า 45 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กทม. 10250	สะพานสูง
282	ชุมชนแสงธรรมคลองมณี	291 ถ.ราษฎร์พัฒนา แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กทม. 10250	สะพานสูง
283	ชุมชนหัวบ้านคลองบางเลา	39 หมู่ 7 ชุมชนหัวบ้านคลองบางเลา แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง 10250	สะพานสูง
284	ชุมชนแสงมณี	98 ซ.รามคำแหง 118 แยก 37 แขวง สะพานสูง เขตสะพานสูง กทม. 10250	สะพานสูง
285	ชุมชนตลาดน้อย	282 ตรอกตลาดน้อย แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กทม. 10100	สัมพันธวงศ์
286	ชุมชนผู้ค้าอะไหล่เก่า	857/6 ตรอกอะไหล่เก่า แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กทม. 10100	สัมพันธวงศ์
287	ชุมชนวานิชสัมพันธ์	161 ซ.วานิช2 แขวงตลาดน้อย เขตสัม พันธวงศ์ กทม. 10100	สัมพันธวงศ์
288	ชุมชนวัดปากบ่อ	455 ซ.อ่อนนุช 37 แขวงสวนหลวง เขต สวนหลวง กทม. 10250	สวนหลวง
289	ชุมชนอัลเอียะติซอม	376 ถ.ศรีนครินทร์ 24 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กทม. 10250	สวนหลวง
290	ชุมชนร่วมใจ	81 ซ.อ่อนนุช 43 แขวงสวนหลวง เขต สวนหลวง กทม. 10250	สวนหลวง
291	ชุมชนเกษมสันต์ 1	14 ซ.อ่อนนุช 17 แยก11 แขวงสวน หลวง เขตสวนหลวง กทม. 10250	สวนหลวง
292	ชุมชนศาลเจ้าแม่กวนอิม	27/3 ถ.เลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กทม. 10160	หนองแขม
293	ชุมชนตลาดหนองแขม	25 ซ.6 ถ.เลียบคลองภาษีเจริญฝั่งใต้ แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กทม. 10160	หนองแขม
294	ชุมชนหมู่4 วัดศรีนวล	9/1 ม.4 เพชรเกษม84 แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กทม. 10160	หนองแขม

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
295	ชุมชนเลียบคลองศรีสำราญ	64/15 ม.10 เพชรเกษม81 ถ.เลียบ คลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ แขวงหนอง แขม เขตหนองแขม กทม. 10160	หนองแขม
296	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	16/1 ม.13 เพชรเกษม81 แขวงหนอง แขม เขตหนองแขม กทม. 10160	หนองแขม
297	ชุมชนสงวนคำ	82/3 ซ.เพชรเกษม 81/3 แขวงหนอง ค้างพลู เขตหนองแขม กทม. 10160	หนองแขม
298	ชุมชนหมู่บ้านสุนทรศิริ	82 ซ.ประชากรราษฎร์บำเพ็ญ 6 แขวง ห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กทม. 10310	ห้วยขวาง
299	ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา	601/173 ถ.ริมคลองลาดพร้าว แขวง บางกะปิ เขตห้วยขวาง กทม. 10310	ห้วยขวาง
300	ชุมชนบึงพระรามเก้า	500/98 ถ.ริมคลองแสนแสบ แขวงบาง กะปิ เขตห้วยขวาง กทม. 10310	ห้วยขวาง
301	ชุมชนตลาดบางเขน	55/9 ม.1 แขวงตลาดบางเขน เขตหลัก สี่ กทม. 10210	หลักสี่
302	ชุมชนบางบัวเชิงสะพานไม้ 2	135/4 ม.3 แขวงตลาดบางเขน เขต หลักสี่ กทม. 10210	หลักสี่
303	ชุมชนก้าวหน้า	277/11 ม.4 แขวงตลาดบางเขน เขต หลักสี่ กทม. 10210	หลักสี่
304	ชุมชนอยู่ดีมีสุขร่วมใจ	106/2 ม.4 แขวงตลาดบางเขน เขต หลักสี่ กทม. 10210	หลักสี่
305	ชุมชนตลาดหลักสี่	15/1 ม.4 แขวงตลาดบางเขน เขตหลัก สี่ กทม. 10210	หลักสี่
306	ชุมชนชายคลองบางบัว	53/35 ม.3 แขวงตลาดบางเขน เขต หลักสี่ กทม. 10210	หลักสี่
307	ชุมชนบางบัว ม.อาทิตย์	305/143 ม.3 แขวงตลาดบางเขน เขต หลักสี่ กทม. 10210	หลักสี่
308	ชุมชนตรีเพชร	89/654 แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กทม. 10210	หลักสี่
309	ชุมชนเปรมสุขสันต์	170/57 ม.1 แขวงตลาดบางเขน เขต หลักสี่ กทม. 10210	หลักสี่

ลำดับ	รายชื่อบ้านหนังสืออัคริยะ	สถานที่ตั้ง	กศน. เขต
310	ชุมชนดำรงสันติธรรม	17/1 ม.3 แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กทม. 10530	หนองจอก
311	ชุมชนพัฒนาลำตันไทร	ม.8 แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กทม. 10530	หนองจอก
312	ชุมชนแผ่นดินทองภักดีธรรม	11/26 ม.1 แขวงโคกแฝด เขตหนอง จอก กทม. 10530	หนองจอก
313	ชุมชนพัฒนาศาร่วมใจ	34/1 ม.6 แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนอง จอก กทม. 10530	หนองจอก
314	ชุมชนหมู่บ้านกิตติชัยวิลล่า	42/220 ม.8 แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนอง จอก กทม. 10530	หนองจอก
315	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนาหมู่ 12-13	13 ม.13แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530	หนองจอก
316	ชุมชนสหกรณ์ 93 คลองสิบ	25/24 ม.6แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530	หนองจอก

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบมูมบ้านหนังสืออัจฉริยะ

ภาพบ้านหนังสืออัจฉริยะ
 ชุมชนเพชรพลอย แขวงสีพระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
 บริหารโดยคุณภัทรวดี รังษิวงศ์ ประธานชุมชนเพชรพลอย
 สนับสนุนหนังสือพิมพ์และนิตยสารคู่สร้างคู่สม ขวัญเรือน
 ประกวดบ้านหนังสืออัจฉริยะได้รับรางวัลที่ 1 ของกรุงเทพมหานคร

ตู้รับบริจาคหนังสือ

สัมภาษณ์รายการไนท์เอนเตอร์เทน ออกอากาศเวลา 11.30 น.
วันที่ 29 พฤษภาคม 2559 ช่อง 9 โมเดิร์นไนน์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวบัณฑิตพร บุญมี
วันเดือนปีเกิด	10 มกราคม พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด	อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	32/278 หมู่ 4 ตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000 เบอร์โทร 0 90970 8349 www.bannaporn1001@gmail.com
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตจอมทอง เลขที่ 38 สำนักงานเขตจอมทอง แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร 10150 เบอร์โทร 0 2874 2296 www.chomthongbkk.to.th
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จาก มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2544	วิทยาศาสตร์บัณฑิต จาก สถาบันราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2548	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2559	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการจัดการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร